

TAHİRE

"Ah Ey Kurretülayn!... Sen bin Nasırüddin Şah'a bedelsin. Cellatlar senin külünü Tahran'ın ufuklarına değil, o ufuklardan insaniyetin kalbine saçtılar. Her gönül senin mezarındır !"

Süleyman Nazif Sevgili fedakar eşime...

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	4
Tezkeretu'l vefa (Hz.Abdu'l Baha).....	5
Molla Mustafa Bağdadi.....	11
Nebil-i Zarandi.....	15
Martha Rooth.....	23
Husam Nukebai.....	38
Kabil-i Abadei.....	42
Süleyman Nazif.....	43
Mirza Hasan Edibu'l Ulema.....	46
Hz.Tahire'den bazı şiirler.....	49

ÖNSÖZ

19. yüzyıl ortalarında doğunun en parlak ve değerli şahsiyetlerinden olan Tahire kadınların tutsaklık zincirlerini kırmanın yanı sıra, ruhaniyet, ilim, fazilet ve imani cesaretiyle yalnız kadınların değil; erkeklerin de övünç kaynağı oldu. Bu eşsiz ve yüce şahsiyet, yeni ilahi zuhurda ve dinler tarihinde benzeri görülmeyen bir mertebeye ulaştı. Şöyle ki; geçmiş dinlerde bütün mümtaz, ilahi şahsiyetlerin sayısı 12 olmuştur. Örneğin Beni İsrail'de 12 nakip, Hristiyanlık'ta 12 havari ve İslamiyet'te 12 İmam'ın varlığı karşısında, bu Emirde (din) 24 pirin varlığı söz konusudur. Bunlardan Hz. Bab'a iman eden 18 kişi, yani "Diri Harfleri" 24 Pirden sayılmaktadır. Tahire bir kadın olarak Pirlerin cem'ine katılarak dinler tarihinde bu müstesna ve manevi makama yükselmiştir.

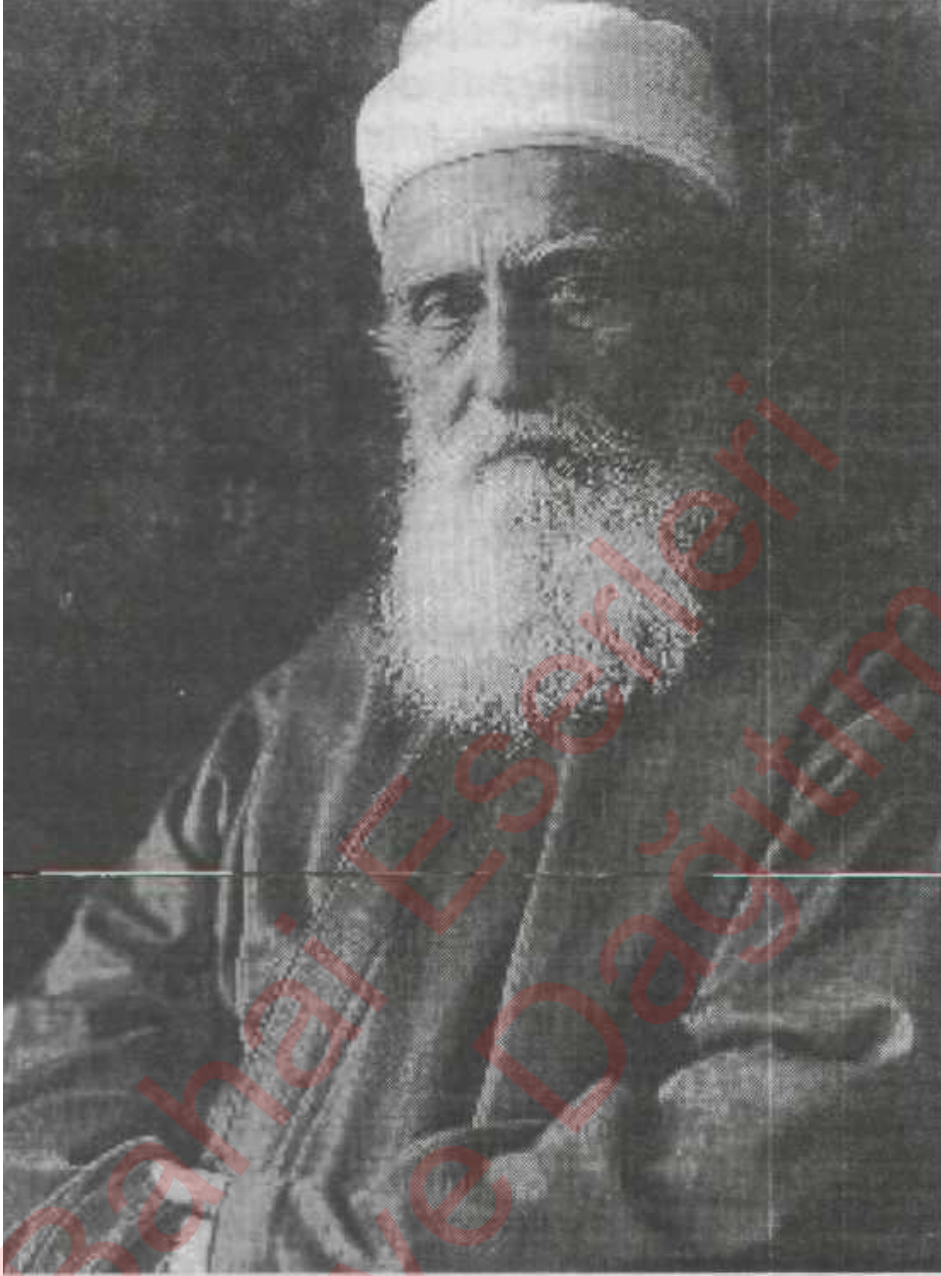
Şarktan doğan bu yıldızın, ilmi, irfanı kutsallığı ve kahramanlığı, ister batılı ister doğulu, herkesi hayret ve hayranlık içinde bırakmıştır.

Onun hakkında övücü şiirler, makaleler, kitaplar ve hatta tiyatro için senaryolar yazılmıştır.

Hiz. Tahire hakkında yazılan kaynaklardan yararlanarak büyük bir ruhani zevk ve şevkle bu derlemeyi hazırlamaya çalıştım. Bu eseri; özellikle Tanrı sevgisi ve insanlık hizmetinde tutsaklık zincirlerini kırmak isteyen tüm kadınlara, bilhassa İran'da iman ve inançları uğruna aşıkane ve cesaretle şehit, olan bütün Bahai hanımlara özellikle, 16 yaşındaki sevgili Mona'ya ithaf ediyorum.

Bu küçük derleme için yararlandığım kaynakların en önemlilerini sizlere tanıtmak istiyorum. Hiz.Tahire hakkında yazılanların ilki, Molla Mustafa Bağdadi'nin Arapça olarak yazdığı bir eseridir. 1338 hicri yılında Mısır'da Şeyh Muhyiddin tarafından basılmıştır. Bu eser Ebu'l Kasım Afnan tarafından Farsçaya çevrilmiştir. Hiz. Abdu'l Baha "Tezkiretu'l Vefa" adlı tarihi eserinin, son kısmındaki 20 sayfalık bir bölümde, Tahire'nin hayatını kaleme almıştır. Muhammed Zerendi, değerli ve meşhur "Nebil Tarihi" kitabında çok geniş bir şekilde Tahire'nin hayatına yer vermiştir. Hiz. Şevki Rabbani de "God Pases by" kitabında Tahire hakkındaki yazılarından yararlanmıştır. Şeyh Kazım Semender-i Kazvini ve Ağa Mirza Hasan Edibu'l Ulema(Eyadi)'nin Tahire'nin hayatını kendi açılarından değerlendirdikleri yazıları vardır. Amerikalı büyük Bayan Bahai mübelliği, Martha Rooth İran'a özellikle Tahire'nin bulunduğu şehre giderek yerinde incelemelerde bulunarak Tahire hakkında değerli İngilizce bir eser kaleme aldı. Bu eser, Sami Doktoroğlu tarafından Türkçeye çevrilmiştir, bu eserden azami bir şekilde yararlandım. Bahai olmayan yazarlardan en değerlisi olan Diyarbakırlı şair Süleyman Nazif "Nasereddin Şah ve Babi'ler" adlı eserinde Hiz.Tahire'ye geniş yer vermiştir. Hiz.Tahire hakkında Bahai olmayan tanınmış yazarların yazılarını araştıran araştırmacı yazar Husam Nukebai'nin "Tahire" adlı kitabından de oldukça istifade ettim. Hepsine de en içten şükranlarına sunarım.

Dr. Mehmet Marufi Sivas- 1998

Hız. Abdu'l Baha'nın Tezkerotu'l Vefa Kitabında

T ahire hakkında yazdıkları tarihçeden çevrilmiştir.

Tahir (pak, temiz) kadınlardan, parlak ayetlerden, Tanrı sevgisinin bir ateş parçası ve Tanrı'nın bağış lambası olan cenab-ı Tahire'nin mübarek adı Ümmü Seleme idi. Kazvin'li müçtehit Hacı Molla Salih'in kızı ve Kazvin Cuma İmamı olan Molla Taki'nin yeğeni idi. Hacı Molla Taki'nin oğlu olan Molla Muhammed ile evlendi. İkisi oğlan ve birisi kız olmak üzere üç evlat sahibi oldu, ancak çocuklardan her üçü de annelerinin bağışından (imanından) mahrum idiler.

Kısacası, çocukluk çağında babasının tayin ettiği öğretmenden bilim ve fen tahsiline başladı. Edebiyat dalında son derece beceri kazandı. Babası üzümlere derdi ki; eğer bu kız erkek olsaydı, hanedanın ocağını aydınlatırdı ve yerimi alırdı.

Bir gün cenab-ı Tahire halasının oğlu Molla Cevad'ın evine misafirliğe gittiğinde Molla Cevad'ın kütüphanesinde Şeyh Ahmed-i Ahsa'i 'nin teliflerinden bir risale buldu. İçindeki sözleri son derece beğenen Tabire, kitabı eve götürmek istedi. Ancak Molla Cevat çekinerek "Babanız olan Hacı Molla Salih, İki ışık olan Şeyh Ahmet ve Ağa Seyyid Kazımla düşmandır, sizin manalar bahçesinden bir hoş koku aldığınızı anlarsa beni öldürür ve size de öfkelenir" dedi. Tahire cevap olarak "Ben uzun zamandan beri bu badenin susuzuyum, bu anlamlar ve sözlerin talibiyim. Bu gibi teliflerden elinizde ne varsa, babam kızsı dahi siz çekinmeden bana veriniz." dediler. Böylece Molla Cevad, Şeyh ve Seyyid hazretlerin eserini O'na verdi.

Bir gece Tahire kütüphanesinde babasının yanına giderek, rahmetli Şeyh'in meselelerinden ve konularından bahsederken, Molla Salih kızının Şeyh'in düşüncelerinden haberdar olduğunu anladığı andan itibaren O'nu azarlayarak, " "Seni Molla Cevad kandırmış mutlaka" dedi. "Alim-i Rabbani, merhum Şeyh'in bütün teliflerinden anladığım kadarıyla kendi konularını, pak olan Ehl-i beytin rivayetlerine dayandırmıştır. Siz kendinizi Ralibanilur alim sayarsınız, Keza amcam kendini fazilet sahibi ve takva mazharı olarak biliyor, halbuki onda bu sıfatlardan hiç birinden bir iz görülmemektedir." Dedi. Evet; babasıyla bir süre kıyamet, haşır (toplama) neşir (dağılma), bi'set, miraç, Vaad edilen mev'ut hazretlerin zuhuru konularda münakaşalarda bulundular. Fakat babası, herhangi bir delil gösteremediğinden Şeyh'e küfre ve lanete başlar, ta ki, bir gece Tahire iddiasının ispatı için Hz. Cafer-i Sadık'tan bir hadis rivayet ederken babası onunla alay ve istihza etmeye başladı. Tahire "Ey Peder! bu söz Cafer-i Sadık'tandır (O'na selam olsun) nasıl olur onu maskara ve alaya aldınız !" dedi ve ondan sonra bir daha babasıyla bu konuları konuşmayarak tartışmalara girmede. Gizlice rahmetli Seyyid hazretleriyle çözülmesi zor olan İlahi meseleler üzerine mektuplaşıyordu. Onun için rahmetli Seyyid, Kurretu'l ayn (Göz bebeğin serinliği) lakabını kendisine verdiler, merhum Şeyh'in (Şeyh Ahmed) meselelerin gerçeğine Kurretu'l ayn'ın vukufu olduğunu buyuruyorlardı. Ama "Tahire" lakabı ilk olarak Bedeşt olayında ortaya çıktı ve Hz.A'la bu lakabı onayladılar ve levihlerde yazıldı.

Evet, Tahire coşarak harekete geldi, Hacı Seyyid Kazım-ı Reştî'yi teşerrüfû için Kerbela'ya doğru yol aldı. Fakat Kerbela'ya varmadan on gün öncesinde Seyyit hazretleri yüce aleme yükseldiğinden (vefat ettiğinden) bu teşerrüf gerçekleşmedi. Fakat merhum Seyyit hazretleri vefat etmeden önce kendi talebelerine Vaad edilen zuhuru müjdeleyerek şöyle buyuruyordu " Gidiniz ve Efendinizi arayınız" önde gelen talebeleri Küfe Camisi'ne giderek itikaf (bir yere kapanıp ibadetle vakit geçirmek) ettiler ve riyazetle (perhiz ve kanaat la yaşama) meşgul oldular. Diğerleri ise Kerbela'da beklediler.

Bundan sonra Tahire de gündüz oruçla ve geceleri riyazetle, dua ve münacatla meşgul oldu. Ta ki; bir gece seher vaktinde uykuya dalmışken bu dünyadan geçti ve sadık (doğru) bir rüya gördü. Rüyada genç, yeşil sarıklı ve siyah cübbeli ayakları yerden kesilmiş havada durup namaz kılmakta olan mübarek bir seyyidi gördü. O kunüt halindeyken bazı ayetleri okuyordu. Tahire bu ayetlerin bir tanesini hatırında tuttu ve sonra (uyanırken) defterine yazdı. Hz.Ala zuhur edince, ilk "Ahsenu'l Kısas" (Yusuf suresinin tefsiri) kitabın metni yayıldı. Ahsenu'l Kısas Tahire'nin eline geçip ezberlediği ayeti orada bulunca derhal secdeye kapandı. Şükürlerde bulundu ve böylece bu zuhurun hak olduğunu emin oldu.

Evet, bu müjde Kerbela'da O'na ulaştığında tebliğ ile meşguldü ve Ahsenu'l Kısası tercüme ve tefsir ediyorlardı. Farsça ve Arapça teliflerle meşgul idiler. Şiir ve gazel yazıyordu, son derece alçak gönüllülükle ibadetlerle meşgul idi. Öyle ki, mustehaplardan(farz ve vacip olanlardan başka sevap kazanılan işler) da vazgeçmezdi.

Kerbela'daki habisi olan din adamlarına, bu kadının insanları yeni bir Emre davet ettiği, bazılarına da etkili olduğu, haberi ulaşınca hükümete şikayetlerde bulundular. Bu

şikayetler sonucunda şiddetli şekilde engellemeler başladı. Kendisi bu musibet ve belalara şükürlerde bulunuyordu.

Hükümet konuyu araştırırken, ilk olarak Şemsu'd Duha'yı Cenab-ı Tahire zannederek ona taarruzlarda bulundular Fakat adamlar anlayınca hemen Tahire'yi tutukladılar ve sonra Şemsu'd Duha'yı serbest bıraktılar. Bunun nedeni şuydu: Tahire hükümete haber yolladı, ben işte burada hazırım başkalarına saldırmayınız! Hükümet O'nu evinde gözaltına aldı. Bağdat'a yazarak yapılması gerekenleri sordular ve emirleri beklediler. Muhafızlar üç ay süre ile evin çevresini kuşattılar. Daha sonra da gidip gelmelerini tamamen kestiler.

Bağdat'tan hükümetin cevabı gecikince Cenab-i Tahire hükümete başvurarak, Bağdat ve İstanbul'dan cevap gelinceye kadar biz kendimiz

Bağdat'a gideceğiz. Oradan İstanbul'un cevabını bekleyeceğiz, dediler. Böylece hükümet izin verdi. Tahire Şemsü'l Duha, Babu'l babın kız kardeşi Verektu'l Firdevs ve annesi ile birlikte Bağdat'a giderek orada Ağa Muhammed Mustafa'nın muhterem babası Ağa Şeyh Muhammed'in evini teşrif ettiler. Halkın gelip gitmeleri çoğalınca evi değiştirmek zorunda kaldılar. Böylece gece ve gündüz tebliğ ile meşgul oldu. Bağdat ahalisiyle daima görüşme halinde idi. Bu yüzden Bağdat'ta meşhur olunca şehirde bir hareketlenme oluştu. Tahire Kazemeyn alimleriyle haberleşmede idi ve son sözüyle onlara ikazda bulunuyordu. Hazır bulunanlara kim olursa olsun sağlam ve kesin deliller öne sürüyorlardı. Sonra Şii alimlere haber yollayarak; "bu kesin delillerle ikna olmuyorsanız sizinle mübahile (İddiasını ispat etmek için bahse girmek) edebilirim" dedi.

Ulema grubu telaş içinde ağılayıp sızlamaya başladılar, bu durumda hükümet de O'nu diğer bayanlarla Bağdat müftüsü İbn-i Alusi'nin evine göndermeye mecbur oldu. Üç ay Müftünün evinde kaldı. İstanbul'dan bir emir veya haber bekliyorlardı. İbn-i Alusi hiç çekinmeden ilmi tartışmalara giriyor ve sorduğu sorulara tam cevap alıyordu.

Bir gün İbn-i Alusi gördüğü bir rüyanın tabirini rica etti "rüyada; Şii âlimleri Hz. Seyyedu's Şüheda'nın (İmam Hüseyin) türbesine girerek mezarını açtılar ve mübarek cesedi ortaya çıktı, kutsal olan o cesedi almak istediler. Ben kendimi o nurlu olan cesedin üzerine attım ve engel oldum." dedi. Cenab-ı Tahire, rüyanızın tabiri şudur ki; Siz beni Şii din adamlarının elinden kurtaracaksınız. İbn-i Alusi " ben de rüyamı aynı şekilde yorumladım" dedi. İbn-i Alusi, Tahire'yi ilmi meselelerde ve tefsir konularında bilgili görünce, çoğu zamanını soru ve cevaplarla değerlendirirdi. Haşır, naşir, mizan (terazi), sırat (yol) ve diğer meseleler hakkında hiç çekinmeden müzakerelerde bulunuyorlardı. Bir gece, İbn-i Alusi'nin babası, oğlunun evine geldi ve Tahire ile görüştü. Düşünmeden, soru sormadan kötü laflar söylemeye ve lanetlenmeye başladı ve hakaret ederek ağır laflarla konuştu, utanç ve hayası yoktu. İbn-i Alusi çok utanarak özür dilemeye başladı.

İbn-i Alusi, İstanbul'dan cevabın geldiğini haber verdi. Osmanlı toprağında kalmamak kaydıyla serbest bırakılması emredilmişti. Ertesi günden itibaren yolculuk hazırlıklarına başlayıp memleketi terk etmeleri istendi. Böylece Tahire diğer bayanlarla Müftünün evinden ayrıldı. Bağdat'tan çıkarken silahlı bazı Arap ahbablar da eşlik ettiler. Bunlardan, Şeyh Sultan, şeyh Muhammed ve oğlu Ağa Muhammed Mustafa ve Şeyh Salih sayılabilir. Bütün yol masrafını şeyh karşıladı. Kermanşah'a (İran) vardılar. Bayanlar ayrı erkekler de ayrı bir eve yerleştiler. Şehir halkı ardarda hazır bulunup bu yeni konuklardan bilgi elde ediyorlardı. Kermanşah şehrinde de din adamları yine galeyana geldiler ve ihraçlarına hüküm verdiler. Orada mahalle muhtarı bir grupta eve saldırarak mevcut ne varsa hepsini talan ettiler. Üstü olmayan tahtırevana oturtular. Şehirden kovdular, çöl olan bir mıntıkaya vardıkları zaman bu esirleri indirip taşıma hayvanları alıp şehre geri döndüler. Bu esirler, herhangi bir yiyecek veya gerekli şey olmaksızın çölde yapayalnız, perişan bir durumda idiler.

Tahire vilayetin Emiri'ne; "Ey Adaletli Hakim ! Biz size misafir idik, misafire böyle bir davranış layık mıdır ?" diye mektup yazdı. Mektup Kermanşah Hakiminin eline ulaştıktan sonra " Benim bu eziyet ve cefadan hiç haberim yoktu. Bu fitneyi ulema çıkardı" dedi. Yağma edilen eşyalarını muhtarın iade edeceğine söz verdi. Muhtar, talan edilen tüm malları teslim etti. Şehirden getirilen hayvanlarla Hemedan'a doğru gittiler. O şehirdeki ikametleri çok iyi geçmişti. İleri gelen bayanlar, hatta şehzadeler Tahire'nin huzuruna varıp açıklamalarından feyiz alırlardı. Tahire, Hemedan'da beraberindekilerin bazılarının Bağdat'a dönmelerine izin verdi, bazılarını da Kazvin'e gitmek için yanlarına aldı. Bunlardan Şemşu'd Duha ve Şeyh Salih idiler. Yolculuğun ortalarında Tahire'nin akrabaları karşılamaya geldiler ve kendisini babasının evine götürmek istediler. Ancak, Cenab-ı Tahire kabul etmeyerek "bunlar benimle beraberdirler" dedi.

Bu şekilde Kazvin'e ulaştılar. Tahire babasının evine ve Araplar da kervansarayaya yerleştiler. Tahire babasının evinden erkek kardeşinin evine giderek, bayanlar ve eşrafla görüşüyordu. Molla Taki'nin (amcası) öldürülmesi olayından sonra, tüm Kazvin Babi'lerini tutukladılar, birkaç kişiyi Tahran'a yolladılar, Tahran'dan tekrar Kazvin'e getirerek şehit ettiler.

Hacı Molla Taki'nin öldürülmesi olayı şöyle cereyan etti: Zalim ve cahil olan bu adam (Molla Taki) bir gün minberde, celil ve yüce olan şeyhi, yani Hz. Şeyh Ahmet Ahsai'yi kötölemesi ve hayasızlıkla dil uzatmasıyla öyle bir fitne ateşi yaktı ki; herkesi son derece zahmetli bir imtihana soktu. Çatlak bir sesle (cehuri) son derece yakışıksız kötü laflar sarf etti. Şirazlı müptedilerden bir zat da bu mecliste hazır bulunuyordu ve Şeyh'e karşı bu kötü sözlerle ve lanetlere tahammül edemedi. Geceleyin mescide gitti, bir hançerle Molla Taki'nin ağzına darbeler vurarak kaçtı. Sabah olunca ahbabları (Babileri) yakaladılar. Birçok işkence gördüler. Fakat hepsi de mazlumdu ve bu olaydan haberleri yoktu. Bu arada her hangi bir araştırma bile yapılmadı. Her ne kadar "biz bu olaylardan haberdar değiliz" demişlerse de, kimse dinlemedi. Birkaç gün sonra katil kendiliğinden hükümete gelip teslim oldu."Ben katilim" diye itirafta bulundu, öldürmemin sebebi; rahmetli Şeyh Ahmed-i Ahsa'i'yi kötölemesi ve lanetlenmesidir. Bu günahsız tutuklular kurtulabilsinler diye teslim oldum. Onu tutukladılar, zincirlere bağlayarak hapsettiler. Öteki tutuklananlarla birlikte zincirlerin altında Tahran'a yolladılar. Tahran'da, itiraflarına rağmen diğer tutuklananların serbest bırakılmadıklarını görünce, gece yarısı zindandan kaçtı. Rıza Han'ın evine girdi, orada birkaç gün gizlice kaldıktan sonra Rıza Han'la birlikte Mazenderan Kalesine doğru koştu. Bu iki süvari Tabarsi Kalesine girdiler ve yüce şahadet kadehini içtiler. Fakat Tahran'daki tutukluların bir kısmını Kazvin'e götürerek şehit ettiler.

Bir gün Divan sahibi Mirza Şefi, katili huzura çağırarak " Ey Cenab ! Siz ya tarikat ya da Şeriat ehlisiniz ! Eğer sizin şeriatı bir bağlılığınız var ise neden öyle faziletli bir müctehidin ağzını yaraladınız ! Eğer tarikat ehli iseniz, tarikatın gereklerinden biri eziyet vermemektir. Nasıl olur da Yüce bir alimi katledersin! " dedi. Cevap olarak "Sayın Sahib-i Divan! bir hakikat daha var ki benim bu adamın davranışlarını cezalandırmam gerekiyordu" dedi.

Evet, bu olaylar, hep gerçeklik güneşinin (Hz.Baha'ullah) zuhurundan önceki olaylardı. Çünkü kimse Hz. Ala'nın (Ruhum O'na feda olsun) zuhuru, Cemal-i Mübareğin zuhuru ile sonuçlanacağını ve intikamın esaslarının temelden ortadan kalkacağını biliniyordu Yani "Ölmek, öldürmekten daha hayırlıdır" sözünün şeriatın esası olacağı bilinmezdi. Kavga ve dövüş esasların, harp ve öldürmenin temellerinin yıkılacağı bilinmezdi. Onun için o devirde böyle bir olaylar vuku buluyordu. Ancak Cemal-i Mübareğin zuhuruyla hamd olsun ki; barış nuru parladı ve yüce mazlumiyet meydana geldi. Öyle ki; Yezd'de; erkek, kadın ve çocuklar kurşuna hedef oldular ve kılıca maruz kaldılar. Amirler, kötü alimler

ve onlara tabi olanlar hep birlikte mazlumlara hücum ettiler ve zavallıların kanını dökmeye çalıştılar. Kadınları bile parça parça ettiler, zulüm gören yetimlerin gırtlaklarını cefa hançeriyle kestiler, parça parça olmuş bedenlerini yaktılar. Bunlara rağmen Tanrı dostlarının hiç birisi elini bile uzatmadı. Hatta bu bela çöllerin şehitleri ve Kerbela şehitleriyle aynı sırada olanların bazıları katillerin çekilmiş olan kılıçları karşısında onların ağzına tatlı verdiler ve "tatlı ağzınla bu miskinini öldürülmesine çalış, çünkü bu feda makamıdır, bu yüce şahadet makamı sonsuz amacımdır." dediler.

Evet, konuya dönelim, Tahire Kazvin'de dinsiz olan amcasının öldürülmesinden sonra büyük sıkıntıya düştü. Çok mahzundu. Hapiste bu üzücü olaylardan kan ağlıyordu. Her taraftan muhafızlar, cahil insanlar, bekçiler ve çavuşlar tarafından çok sıkı bir şekilde gözetim altında tutuluyorlardı. O bu durumda iken, Cemal-ı Mübarek, Tahran'dan tanınmış Hatun Can'ın eşi olan Ağa Hadi Kazvini'yi yollayarak tedbirli iyi bir şekilde o ortamdan kurtarıp geceleyin Tahran'a ve mübarek saraya ulaştırdılar, Üst kata yerleşttiler. Tahran'a haber ulaştı. Aramaya çabalıyorlardı, her yerde de konuşuluyordu. Bunlara rağmen dostları eve sürekli geliyorlardı, Cenab-ı Tahire bulunduğu perde arkasından onlarla sohbet ediyorlardı. Bir gün, Ağa Seyyid Yahya Vahid (yakınların ruhu O'na feda olsun) eşsiz bu yüce zat hazır bulundular. Tahire de beni (çocukken) kucağında oturtturarak perdenin arkasında oturuyordu. Vahid; eşsiz inci gibi ayetleri ve hadisleri ağzından saçıyordu ve bu Emrin ispatı amacıyla birçok ayet ve hadis okuyordu. Birden bire Tahire heyecanlandı geldi ve dedi " Ey Yahya Sen ilimde sağlam isen amelle bunu göster. Şu anda artık rivayetlerin nakli zamanı değildir, açık delillerin vaktidir, sebat vaktidir, evham perdelerinin yırtılma zamanıdır, Tanrı kelimelerinin yükseltilmesi zamanıdır, Tanrı yolunda can feda etme zamanıdır. Amel gereklidir, amel!"

Evet, Cemal-i Mübareğin genişçe malzeme hazırlıkları ve hizmetlileriyle birlikte Tahire'yi Bedeşt'e gönderdiler. Bir kaç gün sonra kendileri de o tarafa hareket ettiler. Bedeşt'te, ortasında sular akan bir meydanın sağında, solunda ve arkasında bulunan cennet bahçesini imrendirecek üç bağ vardı. Bağın birisinde Kuddüs (Yakınların ruhu O'na Feda), gizlice yerleşttiler. Diğer bağa Tahire yerleşti ve ötekisinde ise Cemal-i Mübareğin çadırı kuruluydu. Ortada bulunan meydana ahabların çadırları bulunuyordu.

Akşamları Cemal-i Mübarek, Kuddüs ve Tahire görüşmelerde bulunuyorlardı. O zaman henüz Hz. A'la'nın kaimiyeti (Mehdiliği) ilan edilmemişti. Cemal-i Mübarek Kuddüs'la, külli zuhurun ilanına, şeriatın neshine ve kaldırılmasına karar verdiler. Sonra bir gün hikmet üzere (Hz.Baha'ullah'da) bir rahatsızlık husule geldi. Bu hastalıkları tam bir hikmetti. Kuddüs birden göründü ve bağından dışarıya çıktı. Oradakiler (Hz.Baha'ullah'ın) mübarek çadırına koştular, Tahire Kuddüs'a, Cemal-i Mübareğin rahatsız olduklarından bu bağa teşrif ediniz diye ricada bulundu. (Kuddüs) cevapta, bu bağ daha uysun, "siz buraya teşrif ediniz" dedi. Tahire peçesiz, bulunduğu bağdan dışarıya, bağırarak "in nekre nagur est.* in nafhayi sur est" diye çıkıp Mübarek çadıra doğru geldi. İşte külli zuhur ilan edildi, böylece hazır bulunanlar perişan oldular. " Nasıl oldu şeriat feshedildi ! Bu kadın nasıl oldu da peçesiz dışarıya çıktı." dediler. Sonra Cemal-i Mübarek Vakıa suresinin okunmasını emir buyurdular. Kari (Kur'an okuyan) o süreyi "iza vekaat'tul vakıa"*** okudu. Yeni devrenin ilanı oldu ve yüce kıyamet vuku buldu. Böylece bütün sahabeler ilkin firar ettiler. Bazılarından bütünüyle vaz geçtiler, bazıları ise şüphe ve tereddüde düştüler, bazıları da tereddütten sonra tekrar huzura geldiler.

Dip Not : * Bu sura üflenmesidir.

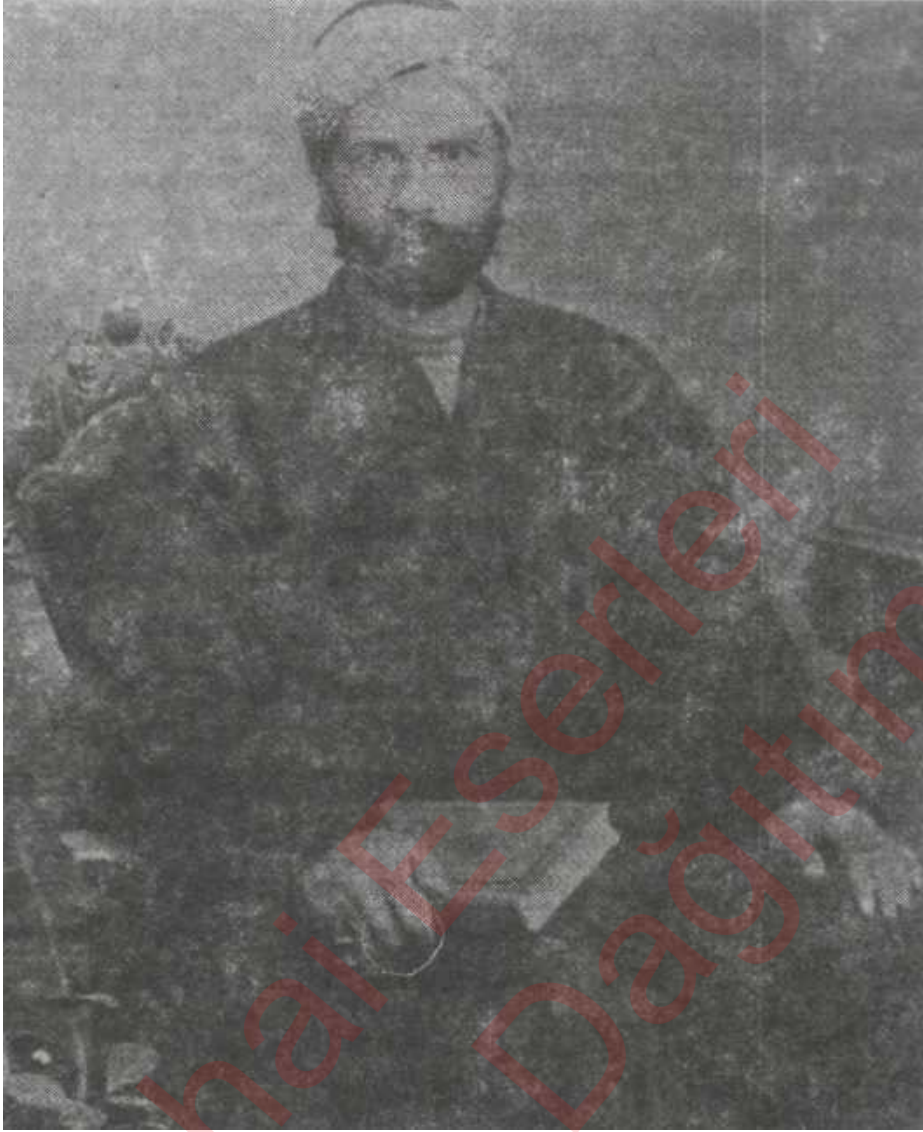
*** O beklenen müthiş olay olduğunda, Onun oluşunu yalanlayacak kimse yoktur.

Kimini alçaltır, kimini yükseltir, (ayet 1-3)

Evet, Bedeşt karıştı, ama Külli zuhurun ilanı oldu. Sonra Kuddus Tabarsı kalesine koştular ve Cemal-ı Mübarek mükemmel yol hazırlığı ile geceleyin orduyu yararak Tabarsı kalesine girmeleri için Niyala'ya yola ıktılar. Amol hakimi Mirza Taki bundan haberdar olunca yedi yüz silahlı ile Niyala'ya ulaştı. Gece vakti kuşatarak Cemal-ı Mbareği, 11 süvari ile Amol'a getirtti ve önceden anılan belalar ve musibetler vuku buldu.

Tahire, Bedeşt'in dağılmasından sonra tutuklanarak adamların gözetimi altında Tahran'a yollandı. Tahran'da Mahmut Han Kelanter'in evinde hapsedildi. Ama O, alevleniyordu ve incizap içinde idi. Kesinlikle sükun ve durgunluk içinde değildi. şehirdeki bayanlar, her hangisi, bir bahane ile huzuruna giderek O'nun konuşmalarını dinliyorlardı. Tesadüfen Kelanterin evinde bir aile kutlama toplantısı vardı. Bu Kelanterin oğlunun bir ziyafeti idi. şehirdeki muhterem bayanlar, şehzadeler, bakanlar ve ileri gelenlerin bayanları davet üzere hazır bulunuyorlardı. Mükemmel bir eğlence, saz ve söz tertip edilmişti. Geceli ve gündüzlü olan bu toplantıda Tahire konuşmaya başlayınca, bayanları kendine öyle çekti ki; tarı ve tanburu birdenbire bırakarak eğlenceyi unuttular ve böylece O'nun çevresinde toplandılar ve tatlı sözlerini can kulağı ile dinlemeye başladılar.

İşte bu şekilde mazlum ve mahpus kaldı, şah'ın olayı vuku buldu (şah'a suikast) ve O'nun ölüm fermanı ıktı. Sadrazam'ın evine götüreceğiz bahanesiyle Kelanter'in evinden çıkarıldılar. O elini yüzünü yıkayarak en güzel elbisesini giyip ıtır ve gülsuyu sürerek evden ıktı. Bir bağa götürdüler. Celltlar onun öldürülmesinden çekinerek tereddüt ettiler. Zenci bir hizmetli buldular, sarhoşluk içinde o kara yürekli ve kötü huylu, bir mendili Tahire'nin mübarek ağzına sokarak O'nu boğdu ve sonra pak olan cesedini o bağdaki bir kuyuya attılar ve üzerini toprak ve taş ile kapattılar. Fakat O, son derece güler yüzlü ve gayet sevinçli, en büyük müjde ile müjdelenmiş A'la Meleketuna yönelerek canını feda buyurdu. O'na selam ve övgüler olsun ve O'nun türbesi semadaki nur tabakalarından nazil olan nur ile münevver olsun.

Molla Mustafa Bağdadi

Hz.Abdu'l Baha'nın Tahire hakkında tarihçesinde ondan bahis etmiştir. Ayrıca ayrı olarak onun hayatını anlatmışlar. Bağdatlıdır ve mezarı halen İskenderun'dadır.

Tahire 1263 (hicri) Hz.Bab'ın Emrini tebliğ için Kerbela'ya seldiler. Alimlere ve ariflere sağlam ve şaşmaz delillerle münazara ve sohbetle bulunuyorlardı. Özellikle Hz.Bab'ın eserlerini örneğin, Kevser suresinin tefsirini okurlardı. Tahire karşısında, alimler ve mollalar cevap veremedikleri ve aciz kaldıkları için şehrin hakimine şikayette bulundular.

Kerbela hakimi Tahire'yi Bağdad'a göndermek zorunda kaldı. Kendileri babamın evine gittiler. Tanrı Emrine iman eden birçok alimler de kendilerine katıldılar. Bunlardan, Molla İbrahim Mehelati, Şeyh Salih Kerimi, Şeyh sultan Kerbelai. Tahire ile birlikte olan hanımlardan Babu'l Bab'ın anası ve kız kardeşi, Mirza Hadi Nehri'nin eşi ve anası gibi bayanlar sayılabilir.

Tahire babamın evine teşrif ettikten sonra birçok alim grup grup dini konular ve Hz. Bab hakkında bilgi edinmek için geliyorlardı. Tahire de ikna edici ve yeterli bilgileri veriyordu. Bağdat valisi bu izdiham karşısında Tahire'nin Bağdat Müftüsü olan Seyyit Muhammed Alusi'nin evine nakledimesini uygun gördü.

Tahire Valinin emrini kabul etti ve Bağdat müftüsünün evine nakloldular. Müftü ile yeni zuhur hakkında epeyce konuştular ve Hz. Ala'nın (Bab) Emrinin hakkaniyetini sağlam kanıtlarla açıkladılar, öyle ki Bağdat Müftüsü olan Seyyit Muhammed Alusi Emrin gerçeğine boyun eğdi.

Genellikle halk , babamın evinde devamlı toplanırlardı. Hz.Tahire ile birlikte iki bayan ve Müftü tarafından korunması ve güvenlik için tayin edilen bir bayan daha bazen o toplantılara katılırdı. Ayrıca ilahi dostlar da iştirak ederlerdi. Hz.Tahire, onlara ilahi Emrin sırlarından, Hz.Bab'ın zuhur keyfiyetini ve İslam şeriatının Beyan şeriatı şeklinde yenilenmesi hakkındaki kanıtlarını tartışıp sohbet ediyorlardı.

Tahire ahabpların toplantısında peçesiz konuşurdu. Ancak mümin olmayanlar topluluğunda perde arkasından sohbet ederdi. Ahabap cem'in deki Tahire peçesiz görünmesi bazıları için sarsıntılara neden oldu. Hz.Tahire geçmiş şeriatı niçin nesh ediyor diye itirazda bulunurlardı. Fakat Tanrı Emrinde sağlam ahabplar "Tanrı istediği gibi hükmeder"desturuna inanırlardı. İnançlarında sarsıntı geçirenlerden bazıları Kazemeyn kasabasından idiler. Bunlardan; Seyyid Muhammed Cafer, Seyyid Ali Boşr, Seyyid Ta ve Kazım Sufi sayılabilir. En büyükleri ve faziletli olan Seyyid Boşr, Hz.Bab'a Tahire hakkında bir şikayet mektubu yazarak Nevruz Ali'ye verdi, onu Maku'ya gönderdiler. Bu mektuba cevap olarak yüce bir Levih (Kutsal yazı, mektup) nazil oldu (indirildi) ve Kazemeyn kasabasında Seyyid Ali'ye teslim edildi. Babam ve Emre bağlı olan birkaç ahabap Bağdat'tan Kazemeyn'e gittiler. 80'den fazla ahababın bulundukları bir toplantıda O kutsal Levih okundu.

Bu Levih; Emre bağlı olanların şükretmelerine ve sarsıntı geçirenlerin ise itirazına ve Tahire'yi tekfir etmelerine (kafir olduğunu) neden oldu. İşte bu, şer'i hükümlerin nesh edilmesi ve yenilenmesine tahammülü olmayanlara çok zor geldi.

Tanrı Emri Bağdat'ta yayıldı ve yüceldi, öyle ki bu emrin adı dillere düştü ve özellikle Hz. Tahire'nin din adamlarıyla tartışmaları ve hatta mübahileye (doğruluğunu ispat etmek için bahse girmek) hazır oluşu konusu birçoğunda heyecan yarattı. Bu durum İstanbul'a rapor edildi. Bab-i Ali'den emir geldi. Hz. Tahire ile birlikte O'na tabi olanlar, Arap ve Acemden herkes İran'a sürgün edilsin.

Necip Paşa'nın yaveri Muhammed ağa, Hz.Tahire ve beraberindekileri Hanekeyn, yani Osmanlı ve İran sınırına kadar götürülmesi için görevlendirildi. Sınra yaklaştığımızda rahber (Yaver) Hz. Tahire'nin ikna edici deliller, bilgiler, müstesna cesaret ve yürekliliğine öyle hayran oldu ki; tam huzu ve huşu içinde ağlarken bu saygın insanlardan izin isteyerek ayrıldı.

Tahire'nin yanında alimlerden; Şeyh Salih Kerimi, Şeyh Muhammed Şebel; Şeyh Sultan Kerbelai. Seyyidlerden, Seyyid Ahmed Yezdi, Seyyid Muhammed Bayıgani, Seyyid Muhsin Kazemi'nin de bulunduğu toplam 30 kişi Arap müminlerle Kermanşah yolundan Kerend kasabasına vardık. Kerend'de üç gün kaldık. Tahire Tanrı Emrini ve Hz. Bab'ın iddiasını açık bir şekilde ilan ettiler. Yöredeki hanlar ve aşiret reislerin birçoğu müşerref oldular, İlahi Emri kabul ederek iman ettiklerini beyan ettiler. Böylece ziyafetler tertiplendi koyunlar kurban ettiler. On iki bin kişiden ibaret olan aşiretimiz içtenlikle bu İlahi yolda emrinizde amadeyiz ve fermanızı bekliyoruz dediler. Tahire onları kutlayarak herkesin memleketine dönmelerini buyurdu ve kendileri Kermanşah yolunu tuttular.

Kermanşah'a vardığımızda, üç büyük evden; birisini kendisi ve birlikte bulunan bayanlara diğer ahabplara, üçüncüsünü ise tebliğ ve Tanrı Emri'nin umumi ilanı için tutmasını emrettiler. İlk vardıkları gün evler hazırlandı ve ikinci günde beyt-i tebliğ (beyt; hane, ev) açıldı. Aynı gün şehrin eşrafi, amirler, hanlar ve tüccarlar hazır bulundular. Çok geniş bir ev olmasına rağmen dar geliyordu.

Şeyh Salih Kerimi Kevser suresi okumaya, surenin yorumuna başladı. Sağında oturan Şeyh Muhammed Şebel ve Molla Muhammed Mehelati tercüme ve tefsiri Farsça olarak aktarıyordu. Karşı olan bazı din adamlar münakaşadan tatminkar ve yeterli cevaplar aldılar.

Eşraftan bazı hanımlar, örneğin Kermanşah Valisinin hanımı Tahire'nin toplantısına katıldı ve Tanrı ayetlerini ve yorumlarını dinledi. Akşam ise bazı alimleri, hanlar ve şehrin ileri gelenleri toplantıya geldiler ve Tahire perde arkasından Tanrı Emrinin ispatı için onlara hitaplarda bulundu. Giderken bazıları meftun ve bazıları ise Tahire'nin ruhaniyet ve engin bilgisinden dolayı hayretler içinde kaldılar. Muhip Ali Han Amir olarak tanınan meşhur Vali bizzat kendisi Tahire'ye ziyarete geldi, epeyce tartıştıktan sonra Hz. Bab'ın zuhuru hakkında yeterli delil elde ettikten sonra bu yeni ilahi Emri kabul etti. Ayrıca eşi ve tüm aile fertleri de Emri kabul ve iman ettiler.

Gerçeği arayan halkın izdihamı öyle çoğalıyordu ki tuttuğumuz üç eve de sığmıyordu. Özellikle öğleden sonra gece yarısı saat üçe kadar halkla dopdolu olurdu. Ulemanın birçoğu sorularını yazılı olarak Tahire'ye ulaştırıyorlardı. Tahire de yazılı olarak sağlam delillerle yeterli cevaplar yolluyordu. Öyle oldu ki şaşkınlık ve dehşete düşen alimler, büyük müctehid olan Ağa Abdullah'a şikayet mektupları yazarak kendisinden red veya kabul şeklinde bir fetva istediler. Ağa Abdullah da cevap yerine, Vali'ye bir yazı ile Tahire ve yanındakilerin şehirden ihracını talep etti. Vali, Tahire ile bir mecliste görüşülmesini müctehitten istedi, fakat müctehit hastalığını bahane ederek şehrin dışında bir bağda bir müddet gizlendi. Müctehit bu arada Tahire'nin Kazvin'deki ailesine şikayet mektubu yazdı. Alimlerle münakaşasını, Babın dininin yayılmasında çabaladığını ve şeriatın yerine yeni bir dinin ve zuhurun ispatına çalıştığından uzun uzun yazdı. Tahminen 15 gün sonra ailesinden nüfuzlu ve tanınmış dört alim Kermanşah'a geldiler, Vali'ye haber vermeden doğrudan olarak ordu kumandanı olan Sefer Ali Han'a gittiler ve yapabilecekleri hakkında danıştılar ve gelişlerinin ikinci gününde güneş doğmadan, kiraladığımız üç ev, askerler tarafından kuşatıldı. Başlarında Sefer Ali Han ve diğer subaylar evlere girdiler ve tüm eşyaları dışarıya çıkarmaya gayret ediyorlardı. Bu arada Tabire çarşafını giyerek dışarıya çıktı, gur ve açık bir ifade ile "Kad zehere mevud ya eyyuhe'l gafelun, kad zehere Rebbu'l Vedud ya eyyehe't meyyetun" (Va'd edilen göründü, ey gafiller! Vedud (çok Şefkatli) olan Rab zahir oldu, ey ölümler!) diye haykırdı.

Habis Sefer Ali Han, Şeyh Salih Kerimi'yi dövmeye başladı. Askerler tüm eşyamızı toplayarak bizi de zorla şehir dışına çıkardılar. Şehirde kalan Arap ahabplar 25 kişi idiler ki bunları aynı evde hapsedtiler ve kapıları da üzerlerine kilitlediler ve dışarıya kimsenin çıkmaması için kapılara da bekçiler koydular. Nakit ve kıymetli eşya neyimiz varsa aldılar. Bizleri şehirden 2 saatlik mesafesi olan bir yerde çadır kurarak, bizi yalnız başımıza bırakıp gittiler.

Tahire, Vali'ye bir mektup yazarak olaylardan kendisini haberdar ettiler. Bu mektubu Kerbela'lı olan Şeyh Sultan bizzat Vali'ye ulaştırdı. Vali olayları öğrenince çok üzüldü. İlk önce evlerde hapsedilen ahabpların kurtuluşu için emir verdi. Onlara saygı ve ilgi ile davranmak istedi. Sonra kumandanı çağırdı ve açıkça ona hakarete bulundu. Gasbettikleri tüm malları, nakit ve kıymetli eşyaların geri iade edilmesini temin etti. Tahire'ye; bir miktar kesme şeker, helva ve bazı hediyeler gönderdi ve kendisinden tekrar şehre dönmeleri için ricada bulundu. Tüm bu olayları yaratan ve fitnelere neden olan kişinin ulema reisi olan Ağa Abdullah olduğunu izah etti.

Kermanşah'ta 40 gün kaldık. Şehir dışındaki çadırda 3 gün kaldık.

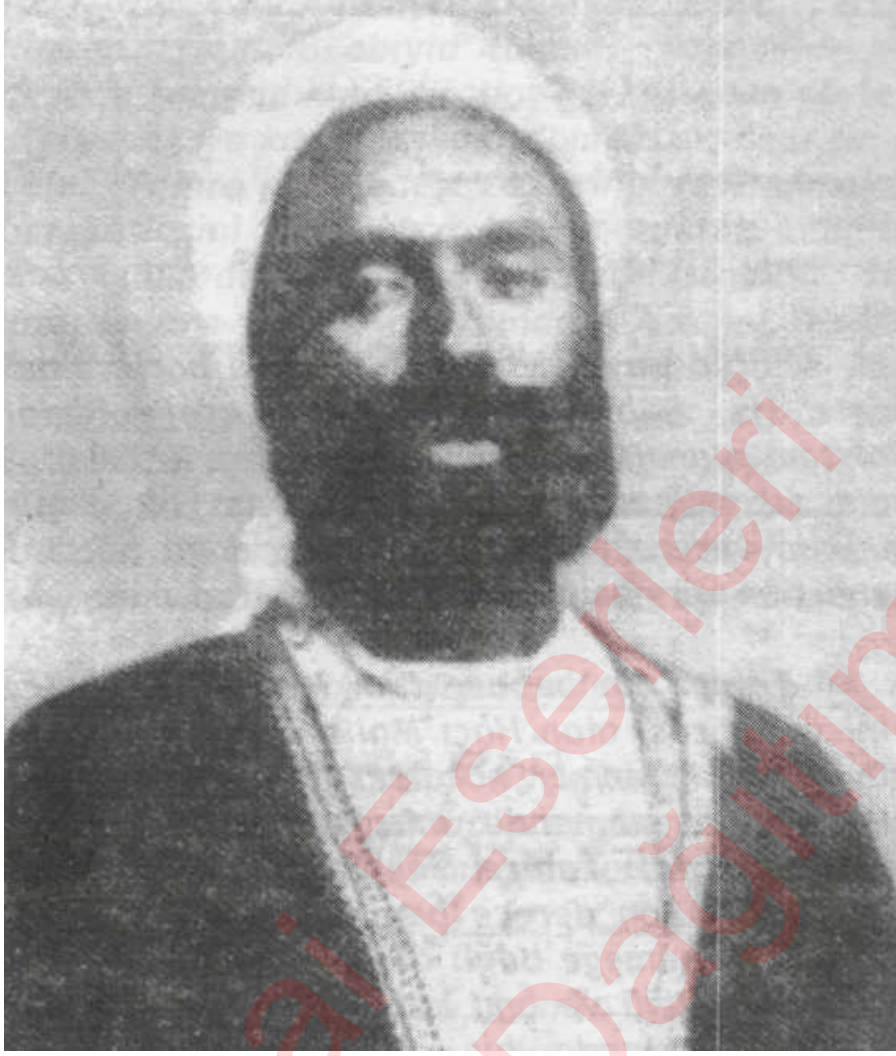
Tahire ve beraberindekilerle Hamedan'a doğru yol aldık. Sahne kasabasına vardığımızda kasaba halkı, Hz.Tahire'nin huzuruna çıkmak istediler. Kasaba halkının bu

isteklerini kabul ettiler, büyük bir topluluk oluştu. Tahire konuşmaya başladılar; vaad edilen ve beklenen Mehdi'nin zuhur ettiğini açık bir ifade ile müjdelediler. Beyan kitabından ayetler okudular. Tanrı sözünün etkisiyle; Tahire'nin kutsal nefesi ve sözün akıcılığı bütün kalplere etkili oldu. Hepsı de Tanrı Emri'nin meftunu oldular. Dinleyen halk tümüyle iman ettiler. Bütün aşiret, Tanrı Emri'nin yardımı için Tahire ile yoldaş olmak için müsaade istediler. Fakat Tahire bu isteği kabul etmeyip haklarında bereket ve inayet diledi. İki gün hepimiz onlarda misafir kaldık ve sonra Hemedan'a ulaştık.

Tahire belagatla (güzel söz), sağlam delillerle Hemedan'ın en büyük alimlerine bir mektup yollayarak kendilerini İlahi dine davet ederek beklenen Mehdi'nin zuhurunu müjdeledi. Bu mektubu Molla İbrahim götürdü, Müctehidin evine girince odanın Hamedan'nın ileri gelen din alimleri ile dopdolu olduğunu gördü. Molla İbrahim alimlerin huzurunda mektubu sunduktan sonra Beyan Kitabının kutsal ayetlerinden ve Hz.Bab'ın Emri'nin yüceliğinden söz etti. Bu olay müctehitlere çok ağır geldi. Müctehidin emriyle tüm alimler, Molla İbrahim'i öldüresiye dövdüler, öyle vurdular ki; Molla İbrahim'in hayatından ümidi kestiler. Kanlar içinde kalan Molla İbrahim'in ayaklarından tutup sürükleyerek caddenin kenarına atıverdiler. Molla İbrahim 7 gün bakım ve pansumandan sonra kısmen şifa buldu ve hep birlikte Kazvin'e doğru yol aldık.

Kazvin'de Tahire tüm ahabplarına artık Bağdad'a dönmelerini emretti. Arap ahabplardan iki kişi İran'da kaldı, Birisi Hacı Muhammed Kerradi, Tabarsi kalesinde Hz. Kuddus'un hizmetinde girdi. Diğerisi Said Cebbavi, o da Tabarsi kalesine gitti. Her ikisi de o kalede şahadet mertebesine nail oldular. 313 kişilik Tabarsi kalesindeki sahabelerden ikisi Arap'tı. Bu Hacı Muhammed son derece güçlü ve cesaretli idi. Gençliğinde bin kişilik bir ordunun kumandanı idi. Birkaç savaşa örneğin; Mısır ve Fransa savaşıma iştirak etmişti. Bağdad'a geldiğinde Şeyh Kazım'ın dostları arasına katılmıştır. Gönünde Tanrı sevgisinin ateşi yandı. Mehdi'nin zuhurunu gözlüyordu. Bu zat okuma yazma bilmediği halde çok zarif, arifane ve anlamlı kasideler söyleyebilirdi (yazardı). Hacı, iman ettikten sonra Hz. Bab'ı ziyaret etmek için Maku'ya yolculuk yapmış, dönüşünde Kazvinde Tahire'nin ziyaretine müşerref olmuş ve Hz. Bab hakkında söylemiş olduğu kasideyi sunmuştu. O her zaman Tanrı Emri'nde bir hizmeti olsun diye arzuları. Bu yüzden Kuddus ve Babu'l bab'ın hizmetinde Tabarsi kalesine koştu. O zaman Hacı Muhammed 80 yaşlarında idi, gayet güçlü ve dinçti. Kalede iken felç geçirdi. Buna rağmen son derece de hararetli ve heyecanlı idi. Kuddus'tan Tanrı Emri'nde her zaman feda olmayı diledi. Kalede bir top mermisinin isabetiyle muradına ererek şehit oldu ve Ebha melekutuna yükseldi.

Tahire'ye eşlik eden Arap Babiler Bağdad'a döndüler, bu dönüşte havanın aşırı soğukluğundan yolda altı kişi donarak şahadet mertebesine ulaştı.

Molla Muhammed "Nebil-i Azan" tarihçi, şair ve büyük mübellîğdir. Hz. Tahire hakkındaki bu bulgular Nebil Tarihi kitabından alınmıştır.

Bütün bu Dirî harfler, Tahire hariç olmak üzere Hz. Bab'ın huzuruna müşerref oldular. Eniştesi olan Mirza Muhammed Ali-i Kazvini'nin yola çıkacağını duyan Tahire, ona bir kapalı mektup yererek, Hz. Mehdi'yi bulduğu takdirde kendisine vermesini rica etti.

Tahire'nin babası olan Molla Salih-i Kazvini ve amcası olan Hacı Molla Taki, İran'ın çok büyük ve tanınmış hocaları idiler. Tahire'nin kocası aynı zamanda amcazadesi olan Molla Muhammed idi. Tahire, Seyyid Kazım-i Reştî'nin öğretilerini son derece benimsemişti ve bu şiddetli benimsemeğe bağlı olarak Şeyh'in öğretilerinin doğruluğu ve onu kabul etmeyenlerin yanlışlıkları hakkında bir risale yazarak Seyyid Kazım-ı Reştî'ye gönderdi. Risaleyi okuyan Seyyid, O'na son derece nazik ve lutufkar bir mektup yazarak Tahire'ye gönderdi. Bu mektupta Seyyid Kazım Tahire'yi "Ey Kurretü'l ayn ve kalplerin ruhu" diye hitap etmişti. O günden sonra, Tahire Kurretü'l ayn lakabıyla tanındı. Sahabeler bedest'te toplandıkları sırada, herkes onun gösterdiği cesarete karşı şaşkına dönmüştü. Bazı sahabeler Tahire'nin Bedest'te eşine rastlanmayan hareketlerini Hz. Bab'a intikal ederek kendilerine onun dedikodusunu yapmak istediler. Hz. Bab, onlara verdiği cevabında: "Azamet lisanın kendisine "Tahire" lakabını verdiği kimse hakkında ne diyebilirim ki" dediler. Bu cevabı alan sahabeler susmak zorunda kaldılar ve bir daha Tahire hakkında kimse bir şey söylemedi. O zamandan itibaren Kurretü'l ayn sahabeler arasında Tahire adıyla tanınmağa başlandı.

Tahire'nin Kerbela'dan Horasan'a yolculuğu

Hız.Bab tarafından bir emir çıktı.Bu emre göre, İran'daki tüm ahabpların süratle Horasan'a yönelmeleri ve Kuddus'un huzuruna çıkmaları gerekiyordu.

Bu emir mucibince, İran'ın her tarafına dağılmış bulunan sahabeler, Horasan'a yöneldiler. Mübarek emir yıldırım hızıyla yayılmağa ve iman edenlerin kalbinde heyecan yaratmağa başladı. Kerbela'da bulunan Tahire ise, Hız.Bab'ın emri gereğince hemen Horasan'a doğru yola çıktı.

Tahire daha önce kendi memleketi olan Kazvin'den Kerbela'ya gitmişti. Fakat oraya vardığında Seyyid Kazım-i Resti vefat etmişti. Tahire, beklenen Mehdi'nin çağrısını duymaya her zaman hazır. Tahire eniştesiyle gönderdiği mektupta iman ettiğini açıklamıştı. Hız.Bab'ın, onu görmeden, kendisine böyle büyük bir lütufta bulunmaları, onun cesaretini daha da çok artırdı. Büyük bir cesaretle Emri yaymağa başlayarak kocasının ve yakınlarının çirkin hareketlerini kınıyordu. Tahire'nin bu ayaklanması insanlara derin tesirler yaparak onların da fikirlerinde ve hareketlerinde büyük bir değişiklik yarattı. Tahire baştan ayağa, bir ateş kesilmiş ve her an çalışmalarını daha da artırıyor. Tanrı Emri'nin azametini idrak etmiş ve bir gün, bu çağrışın dünya ehlinin dikkatini çekeceğini ve bütün dünya halkının bu çadırın altına gireceklerine şiddetle inanıyordu.

Kerbela'da Tahire'nin huzuruna çıkan herkes hemen sihirli konuşmasının tesiri altında kalarak O'nun sözlerini kabul etmekten başka bir çare bulamıyordu. Halk Tahire'nin temiz huy, beğenilmiş hareketleri ve tesirli konuşmasını inkar edemezdi. Kerbela'da Tahire vasıtasıyla iman eden ilk kadın, Seyyid Kazım-ı Reştî'nin zevcesi idi. Bu hanım Şiraz'da doğmuş ve Tahire'ye sonsuz bir sevgisi vardı. O'nu, manevi annesi olarak kabul ederdi. Şeyh Sultan şöyle anlatmış: " Seyyid Kazım'ın zevcesi temiz huylu, ve sağlam bir karaktere sahipti. Tahire'yi öyle severdi ki; bir saat bile O'ndan ayrılamazdı. Diğer İran'lı ve Arap kadınlar, bu şiddetli sevgi karşısında hayret ediyorlardı ve imanları artıyordu. Bu saygıdeğer hanım, iman ettikten bir sene sonra hastalandı, hastalığı üç gün sürdü ve vefat etti."

Tahire'nin vasıtasıyla Kerbela'da iman eden diğer bir zat da Şeyh Salih idi. Bu zat Kerbela'nın Araplarından idi ve Tahran'da ilk şehit düşen kimsedir. Tahire her zaman O'nu methederdi ve bazen da o kadar çok severdi ki; bazı kimseler makamının Kuddus kadar yüksek olduğunu zannederlerdi.

Tahire'nin vasıtasıyla Kerbela'da iman eden diğer bir zat da Şeyh Sultan-ı Kerbela'ı idi. Daha önce de dediğimiz gibi Şeyh Sultan Şiraz'a gitti ve Hız.Bab'ın huzuruna çıktı. Şiraz'dan döndükten sonra büyük bir gayret ve cesaretle tebliğ etmeğe başladı ve Tahire sayesinde büyük hizmetlerde bulundu. Her zaman Tahire'nin emirlerini yerine getirmeğe çalışıyor ve O'nun dediklerini dikkatle dinliyordu.

Tahire'yi çok sayan diğer bir zat ise Muhammed Mustafa Bağdadi'nin babası, Şeyh Muhammed-i Şibel idi. Bu zat aslen Arap olup Bağdat'ta büyük bir şöhrete sahipti. Bu zatın yardımıyla, Tahire Irak'ta Emrin bayrağını yükseltebildi ve birçok Arap ve İran'lıya doğru yolu gösterdi ve onları öyle değiştirdi ki; İran'lı kardeşlerine katılarak Emri yükseltmeğe çalıştılar, mallarını ve canlarını feda ettiler.

Daha önce de dediğimiz gibi Tahire, Hız. Bab'ın emrini duyunca, Bağdat'tan Horasan'a gitmek üzere hazırlandı. Bazı sahabeler de O'na katıldılar. Kerbela'nın ileri gelenleri Tahire'yi bu yolculuktan vaz geçirmek için çok çalıştılar, Tahire ise onların asıl kötü niyetlerini bildiği için, her birine ayrı ayrı mektup yazarak, yolculuktaki maksadını ve onların kötü düşünceleriyle niyetlerini açıkladı ve sonra Kerbela'dan Bağdat'a gitti.

Tahire Kermanşah'a geldi. Bu şehrin din hocaları kendisine büyük saygı gösterdiler. Tahire Kermanşah'tan Hemedan'a gitti. Buradaki din adamlarının büyük bir kısmı ona saygı gösterdiler, az bir kısmı ise halkı O'nun aleyhine tahrik etmeğe çalıştılar. Buna karşı bir grup hocalar O'nun bilgisini, güzel davranışlarını ve cesaretini açık açık övmeğe başladılar ve minberlerde halka hitaben O'nun yüksek makamından bahsedip Kur'an'ı Kerim'de gizli kalan işaretlerin kendisinden öğrenilmesi gerektiğini söylüyorlardı ve mukaddes kitapların anlaşılması güç olan bahislerin O'ndan sorulmasını O'nun bilgisinin bir deniz ve kendi bilgilerin bir damla olduğunu anlatıyorlardı.

Tahire Hemedan'da iken Kazvin'de bulunan babası Hacı Molla Salih'in gönderdiği bir grup O'nu karşılamağa geldiler ve O'na hoş geldiniz dedikten sonra, bir an evvel Kazvin'e gitmesini ve bir müddet orada kalmasını söylediler. Tahire düşündükten sonra onların söylediklerini yerine getirmeğe karar verdi. Yanında bulunan Şeyh Sultan, Şeyh Muhammed-i Şibel, Onun küçük oğlu Mustafa, Abid ve sonradan Hacı Abbas adıyla tanınan oğlu Nasır gibi bazı ahabpların Irak'a geri dönmelerini istedi.

Tahire Kazvin'e geldiğinde babasının evine gitti. Amcasının oğlu ve aynı zamanda kocası olan Molla Muhammed, babası ve amcasından sonra kendisini İran'ın en büyük hocası olarak biliniyordu. Tahire'nin geldiğini duyunca, bir kaç kadın vasıtasıyla, Tahire'ye, babasının evinden kocasının evine dönmesi için haber gönderdi.

(Tahire red cevabı verince) Bu sert cevap Molla Muhammed ve babası olan Molla Taki'yi son derece kızdırdı ve öyle öfkeleniler ki; hiç çekinmeden Tahire'yi kafir ilan ettiler. Baba oğul, ondan sonra devamlı Tahire'yi küçük düşürmek ve O'nun insanlar arasındaki sevgisini azaltmak için çaba sarf etti.

Bu sırada Şeyh Ahmed-i Ahsai ve Seyyid Kazım-ı Reştî'nin talebelerinden Molla Abdullah (Salih)-ı Şirazi, 1263 Hicri senesinin Ramazan ayında (1847 Miladi) Kazvin'e geldi. Bu zat sonra Tahran'da Sahib-i Divan'a, Maku'ya gidip Hz. Bab'ı ziyaret etmek için Kazvin'e gittiğini söyledi ve şöyle anlattı: "O zamanlarda ben Babi değildim, Hakikati araştırmak için Maku'ya gidiyordum. Kazvin'e geldiğimde, şehrin heyecanla dolup taşıtığını gördüm, her yerde bağrıışmalar duyuluyordu. Sokakta yürürken halkın bir kişiyi tuttuğunu gördüm. Adamın sarığı boynuna geçirilmişti. Ayaklarında pabuç yoktu. Halk onu sağa sola çekiştiriyor, dövüyor ve küfrediyordu. "Bu adam ne yapmış neden onu bu hale getirdiniz?" diye sordum. Cevap olarak bana, bu adam büyük bir günah işlediğini ve hiç bir surette affedilmeyeceğini söylediler. Günahının ne olduğunu sorunca, onun açık olarak her yerde Şeyh Ahmed-i Ahsai ve Seyyid Kazım-ı Reştî'yi methettiğini

(Hz. Bab'ın müjdecileri) ve bu yüzden Kazvin'in Hücet'ul İslami olan Molla Taki onu kafir olarak ilan edip şehirden kovulmasını emrettiğini söylediler. Bunu duyunca hayret ederek kendi kendime: "Şeyh ve Seyyid'in talebesi nasıl kafir olur da bunca işkence ve azabı hak edebilir" diye düşündüm ve duyduklarımı doğru olup olmadığını araştırmak için Molla Taki'nin dersine gitmeğe karar verdim ve oraya gittim. Derste Molla Taki'den "Bu şahsın kafirliğine ve dövölüp şehirden çıkarmasının lazım geldiğine siz mi fetva verdiniz?" diye sordum. Molla Taki cevap olarak: "Evet, Şeyh Ahmed'in inandığı Allah'a ben hiç bir zaman inanmam. Böyle bir Allah'a tapan kulların hepsi benim gözümde şaşırılmış ve Allah'ı tanımayan kimselerdir" diye. Molla Taki'nin bu sözünü duyunca, hemen orada talebeler karşısında, yüzüne bir tokat indirmemek için kendimi zor tuttum, fakat kendi kendime böyle bir laf söyleyebilen dudakları kesmeğe and içtim. Dersten çıkıp hemen çarşıya gittim ve iyi çelikten yapılmış çok keskin bir hançerle bir küçük süngü alarak elbisemin altında sakladım ve maksadımı yerine getirebilmem için müsait bir fırsat kollamağa başladım. Molla Taki'nin sözleriyle içime düşen ateşi, ancak intikam olarak söndürebilirdim. Molla Taki cemaat imamı olduğu camide her gün namaz kılardı. Bir akşam Molla Taki'nin camiine giderek orada

sabahladım. Sabaha doğru bir ihtiyar kadın camiye gelerek mihraba bir seccade yaydı. Onun arkasında Molla Taki, tek başına camiye girdi ve mihrapta namaz kılmaya başladı. Ortalıkta kimse gözüküyordu. Yavaş yavaş arkasına kadar ilerledim, secdeye kapandığı zaman, küçük süngüyü çıkararak kuvvetle ensesini sapladım. Molla Taki dehşet dolu bir çığlık attı, hemen onu sırtüstü çevirerek, hançerimi sapına kadar gırtlığına soktum. Ayrıca arkasına ve yanlarına da bir kaç darbe indirdikten sonra, süratle kaçarak, caminin damına çıktım. Orada halkın gürültüsü ve koşuşmalarını dinliyordum. Büyük bir kalabalık toplandı. Molla Taki'yi büyük bir seccadeye yerleştirerek evine götürdüler. Katil bilinmiyordu. Şehirde bir kasırğa kopmuş gibiydi. Aralarında düşmanlık olan herkes, birbirlerini Molla Taki'nin katili olarak hükümete ihbar ediyordu. Çok sayıda insan yakalanarak zindana atıldı. Günahı olmayan birçok kişinin hapse atıldığını görünce büyük bir ızdırap duyuyordum. Nihayet Valiye gidip suçumu itiraf etmeğe ve yaptığım işin sebebini de anlatmaya karar verdim. Valiye çıktığımda hakiki katili tanıttığım takdirde, diğer suçsuz insanları serbest bırakıp bırakmayacağını sordum? Vali, suçsuzları bırakmaya katiyetle söz verdi. Bunun üzerine kendimi katil olarak tanıttım. Bana inanmıyorlardı. Molla Taki'nin seccadesini seren ihtiyar kadını getirmelerini ve durumu ondan sormalarını istedim. İhtiyar kadın getirildi. O da sabaha karşı hoca efendinin seccadesini camiye götürüp yaydığını söyledi. Fakat ihtiyar kadının sözleri yeterli delil olarak kabul edilmedi. Beni Molla Taki'nin evine götürdüler. Oraya vardığımda Molla Taki ölmek üzere idi. Kendisine yaklaşıncı beni görüp tanıdı; parmağını telaş ve ızdırapla bana doğru uzatarak, katil olduğumu anlatmaya çalıştı. Sonra eliyle işaret ederek beni görmek istemediğini ve oradan uzaklaştırmamı istedi. Ondan sonra da hemen öldü. Beni zindana attılar, fakat vali verdiği sözü tutmayarak, suçsuz olarak yakalananları serbest bırakmadı."

Molla Abdullah Tahran'da muhakeme edilirken bunları anlattı. Mahkeme reisi, açık yürekliliğini çok beğendi ve gizlice adamlarına, Molla Abdullah'ın kaçmasını temin etmelerini tembih etti. Molla Abdullah hapisten kaçtı, Sipehsalar'ın kardeşiyle yeni evlenmiş olan Rıza Han Serdar'ın evine sığındı. Kimse onun nerde saklandığını öğrenemedi. Şeyh Tabarsi olayı çıkınca, Molla Abdullah, Kale'ye gitmeye karar verdi ve oraya gidince büyük bir gayretle sahabelere yardımcı olmaya çalıştı. Rıza Han onun peşinden kale'ye gitti. İki de kalede şehit düştüler.

Molla Taki'nin ölümü, Molla Muhammed ve diğer arkadaşlarında şiddetli bir öfke yol açtı.

Şah ve vezir, Molla Taki'nin mirasçılarını sorumlu tutmayıp, onlara hiçbir şey söylemediler. Bu yüzden, Onların cesareti artarak bu sefer de T ahire1 yi öldürmek için planlar hazırlamağa başladılar. Durumu öğrenen Tahire, bağlı bulunduğu hapisten, babası olan Molla Taki'nin yerine, Kazvin'in cemaat İmamı olarak seçilen Molla Muhammed'e bir mektup yazarak şöyle dedi "Ne kadar uğraşırsanız faydası yoktur. Tanrı buyuruyor ki; Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmeğe çalışacaklar. Kafirler bu nuru istemeseler bile, Allah onu mükemmelen yakmayı irade buyurmuştur. Bu mübarek Emir, taptığım Tanrı'nın Emri ise bu tarihten itibaren dokuz güne kadar, sizin zulüm dolu hapsinizden kurtulacağıma bahse girerim. Dokuz günden sonra kurtulamazsam, beni istediğiniz cezaya çarptırınız, çünkü inancımın batıl bir inanç olduğu anlaşılmış olacaktır" dedi.

Molla Muhammed bu mektubu okuduktan sonra anlamamazlıktan geldi. Tahire'in şart koştuğu kurtulma meselesine meydan vermemek için büyük bir titizlik gösteriyor ve Tahire'yi öldürmek için bütün gayretiyle çalışıyordu. Bu arada, Tahire'nin belirttiği süre sona ermeden, Hz. Baha'ullah, onun hapisten kurtarıp Tahran'a getirmeğe ve düşmanlarına, yükselmekte olan bu Emrin İlahi Emir olduğunu gösterip onların çizdiği planların Tanrı kudreti karşısında hiç bir şey olmadığını anlatmayı irade buyurdu. Bu karar üzerine Hz.Baha'ullah, Ağa Muhammed Hadi'ye kapalı bir mektup vererek, zevcesi olan Hatun Can'ın

vasıtasıyla mektubu Tahire'ye vermesini tembih etti ve "Hatun Can'a bu mektubu Tahire'nin hapsedildiği evin kapısına gitmelidir, mektubu Tahire'nin eline verdikten sonra, sen kapıda bekleyeceksin, Tahire evden çıkar çıkmaz O'nu hemen Tahran'a getireceksin. Ben adamlarından birine akşam üzere, üç cins atla şehrin kapısında beklemesini söyleyeceğim. Bu atları bildiğin bir yerde sakla, Tahire'yi aldıktan sonra bu atlara binip sapa yoldan Tahran'a getir. Güneş doğmadan Tahran'a varmanız gerekir. Şehir kapısı açılır açılmaz hemen benim evime gelin. Kimsenin, sizi tanımasına imkan vermeyeceksiniz. Allah size yol gösterecektir ve sizi koruyacaktır." buyurdular.

Ağa Muhammed Hadi, Hz. Baha'ullah'ın buyurduğu gibi Kazvin'e gitti, Tahire'yi hapisten kurtarıp sağ sağlam Tahran'a getirdi ve kararlaştırılmış saatte Hz.Baha'ullah'ın evine geldiler.

Cemaat imamı olan Molla Muhammed ve arkadaşları, olağanüstü dikkat ve titizliklerine rağmen, Tahire'nin kaybolduğunu öğrenince hayret ve şaşkınlık içinde kalakaldılar. Ahbaplar ve müminler de işin iç yüzünü bilmediklerinden büyük bir dehşete kapıldılar. Tahire'nin düşmanları, O'nu bulmak ümidiyle her evi aradılar fakat hiç bir netice elde edemeyerek ümitleri kesildi. Tahire'nin belirttiği müddet zarfında kaybolması, herkesi hayrette bıraktı. Bazı kimseler, bu işin, insan kudreti dışında olduğunu takdir ederek iman ettiler. Bunlar arasında bir de Tahire'nin erkek kardeşi olan Mirza Abdu'l Vahap vardı. Fakat bu şahıs, Emir'de her hangi bir hizmette bulunmadığından, imanını ispat edemedi.

Tahire kendisini Hz.Baha'ullah'ın evinde emniyette hissediyordu, çünkü Tanrı'nın himayesinde olduğunu biliyordu. Tahire Hz. Baha'ullah'ın yüce makamını idrak etmiş ve hangi kudretle hapisten kurtulduğunu anlamıştı. Kimseden bir şey duymadan Hz. Bab'ın yüce makamını idrak edebildiği gibi, ruhani zekası ile Hz.Baha'ullah'ın da yüksek mevkilerini kavrayabilmişti. 1260 senesinde Kerbela'da iken Tahire bazı şiirler söylemişti. Bu şiirler, yakında zuhur edecek olan Hakkın övgüsünden ibaretti. Ben Tahran'da iken, Seyyid Muhammed Fata'l Melih'in evinde Tahire'nin kendi el yazısı ile yazılmış bu şiirlerin bazılarını gördüm. Bu şiirlerin her kelimesi ve her cümlesinden Hz.Bab ve Hz. Baha'ullah'ın yüce makamları anlaşıyordu.

Bu şiirlerin bir beyti şöyledir:

Baha güneşi tecelli etti

Aşıkların ruhu, O'nun nuruyla coşmuştu.

Tahire her zaman büyük bir güvenle, Hz. Bah'ullah'ın yüceliğini övüyor ve kabul etmeyenlere, son derece inançla, ispatlamağa çalışıyordu. İşte bu güven, ona en ümitsiz ve kara günlerinde, kurtulacağını müjdelemişti. Tahire Tahran'da bir kaç gün kaldıktan sonra, Hz. Baha'ullah, Horasan'a gitmekte olan bir grup ahbapla kendisini oraya göndermeye karar verdiler. Hz. Baha'ullah kendileri de bir kaç gün sonra Horasan'a gideceklerdi. Bunun üzerine kardeşleri olan Kelim'i Tahire'yi kadın hizmetçisi olan Ganete ile birlikte, Tahran'nın emin bir yerine götürmesini emretti. Tahire oradan Horasan'a doğru hareket edecekti. Cenab-ı Kelim'e son derece dikkatli olmasını tembih ettiler, çünkü şehir kapısının memurları, şehirden bir kadının çıktığını fark edince merak ederek, kim olduğunu öğrenmeden bırakmayacaklardı. Kelim bana anlattı: "Üçümüz yani (Kelim, Tahire ve Ganete) Hz.Baha'ullah'ın emriyle Şemiran kapısından şehrin dışına çıktık, kapı memurları sanki bizi hiç görmemişler gibi davrandılar. Kimse bizim kim olduğumuzu ve nereye gideceğimizi sormadı. Tahran'dan iki fersah (12 Kilometre) uzaklaştıktan sonra bir bahçeye geldik. Burası bir dağın eteğinde yapılmış, akarsular içindeydi. Bahçenin ortasında bulunan ev bomboştu. Evin sahibini bulmak için bahçeye girdim. Bahçeleri sulamakla meşgul olan bir ihtiyara rastladım. Evin sahibinin kim olduğunu sordum. Bana: "Burada kimse yaşamıyor evin sahibiyle kiracıları arasında

geçimsizlik baş göstermiş, buna bir çare bulmak için Tahran'a gitmişler, benim burada kalıp bahçeyi beklemem için ev sahibi rica etmişti." diye cevap verdi. Buna çok sevindim, bir kaç gün bu evde kalmamıza müsaade edip etmediğini sordum, ihtiyar orada kalmamıza izin verdi. Öğle vakti onun da, bizimle beraber yemek yemesi için yanımıza çağırdık. Akşamüzeri ben Tahran'a döndüm. İhtiyar, benim yokluğumda Tahire ile Ganete'ye göz kulak olacağına söz verdi. Ona geceleyin ya kendim geleceğimi veya arkadaşlarımdan birini göndereceğimi ve Horasan'a doğru hareket edeceğimizi söyledim. Tahran'a döndüğümde Diri Haflerden biri olan Molla Bakır'ı bir hizmetçi ile, Tahire'ye gönderdim. Durumu Hz. Baha'ullah'a anlattığımda çok sevindiler ve bahçeye (Cennet bahçesi) diye isim vererek: "Allah önceden bu bahçeyi hazırladı ki; ahabplar orada rahat etsinler." diye buyurdular. Tahire bir hafta Cennet bahçesinde kaldı ve sonra Muhammed Hasan-i Fata Kazvini ve diğer ahabplarla birlikte Horasan'a doğru yola çıktılar. Hz. Baha'ullah bana, Tahire'nin bütün hazırlıklarını tamamlanmasını emrettiler, ben de itaat ettim.

Bedeşt'e gelen Ağa Muhammed-i Hanasab, Kuddus'un, Şahrud'a yöneldiğini, Hz. Baha'ullah'a söyledi. Hz. Baha'ullah Molla Muhammed-i Nuri ile birlikte, akşam aynı vakit Şahrud'a doğru yola çıktılar ve ertesi sabah, güneş doğarken Kuddus'la birlikte Bedeşt'e döndüler.

Yaz mevsiminin başı idi. Hz. Baha'ullah üç bahçe kiraladı. Birincisi Tahire, ikincisi Kuddus ve arkadaşları, üçüncüsü ise kendileri içindi. Bedeşt'te bulunan ahabpların sayısı seksen bir kişiydi ve bütün bunlar Bedeşt'te Hz. Baha'ullah'ın misafiri idiler.

Hz. Baha'ullah her gün ahabplara okunacak bir levhi, Mirza Süleyman-ı Nuri'ye veriyordu. Bedeşt'te bulunan ahabpların her birine yeni bir isim verildi. Ezcümle Hz. Baha'ullah, "Baha", Diri Haflerin sonuncusu "Kuddus" ve Kurret'ul ayn ise "Tahire" lakabını aldılar. Bedeşt'teki ahabpların her birine, Hz. Baha'ullah tarafından bir levhi yazıldı ve her birine verilen yeni isim bu levhilerin başında yazılıydı. Eski adetlere bağlı kalmış bazı kimseler, Hz. Bab'a Tahire'nin eski adetlere riayet etmediğini şikayet ettiler. Hz. Bab yazdığı bir mektupta, onlara şöyle bir cevap verdiler: "Kudret dili tarafından kendisine "Tahire" lakabı verilen kimse hakkında ne diyebilirim?."

Bedeşt'te toplanmış ahabplar arasında eski adetlerin yerine, yeni kanunlar çıkıyordu. Ahabplar bu değişikliklerin kimin tarafından yapıldığını ve kendilerine bu yeni isimlerin kimin tarafından verildiğini bilmiyorlardı. Ancak, Hz. Baha'ullah'ın azamet ve büyüklüğünü idrak etmiş bir kaç kişi, bütün bu değişiklikleri korkmadan yerine getiren zatın Hz. Baha'ullah olduğunu anlamışlardı.

Bedeşt'te olup bitenleri bilenlerden olan Şeyh Türap, şöyle anlatmıştır: "Bedeşt'te iken, bir gün Hz. Baha'ullah hastalanıp yattılar. Kuddus ziyaretlerine gelerek Hz. Baha'ullah'ın sağ tarafında oturdu. Diğer ahabplar ise yavaş yavaş odada toplanıyorlardı. Bu arada yeni ismi Fata'l Kazvini ve Tahire'nin habercisi olan Muhammed Hasan-i Kazvini odaya girdi ve Kuddus'a " Tahire sizinle görüşmek istiyor Lütfen, bahçesine gidiniz" dedi. Kuddus "Ben Tahire ile bir daha karşılaşmamaya karar verdim, onun için bahçesine gitmeyeceğim " dedi. Bunun üzerine Muhammed Hasan gitti. Fakat çok geçmeden tekrar geri dönerek Kuddus'a " Tahire mutlak sizinle görüşmek istiyor, gitmezseniz kendisi buraya gelecek" dedi Yine Kuddus'un aldırmadığını görünce bu sefer kılıcını çekti ve Kuddus'un önüne koyarak "Sizi almadan Tahire'nin yanına dönmem. Gelmiyorsanız bu kılıçla beni öldürünüz" dedi. Öfkesinden, yüzü gerilmiş olan Kuddus: "Tahire ile hiç bir zaman görüşmek istemediğime göre, senin isteğini yerine getireceğim" dedi. Bunun üzerine Hasan, Kuddus'un önünde diz çökerek, başını gövdesinden ayırması için boynunu Kuddus'a uzattı. Bu durumda birden Tahire süslenmiş ve peçesiz olarak odaya girdi. Hazır bulunan bu manzarayı görünce dehşete kapılarak şaşkına döndüler. Hiç beklemedikleri bir manzara ile karşılaşmışlardı. Onlar

Tahire'yi peçesiz, örtüsüz düşünmüyor ve O'nun örtüsüz gölgesini bile görmeyi beklemiyorlardı. Onun en az Hz. Fatime kadar temiz ve namusun sembolü olarak tanımışlardı. Tahire son derece soğukkanlılıkla, vakur bir şekilde, Kuddus'un sağ tarafında oturdu. Hazır bulunanların yüzü korku ve dehşetten gerilmişti. Bir yandan korku, bir yandan ise öfkeye kapılmışlardı. Bazıları dayanma gücünü kaybettiler. Bunlardan biri olan İsfihanlı Addu' Halik, boğazını kendi eliyle kesti ve o haliyle Tahire'nin huzurundan kaçtı. Başka bir kaç kişi de bu imtihanı atlamayarak, Mübarek emirden vazgeçtiler.

Hazır bulunanların çoğu şaşkınlıktan ne yapmaları gerektiğini bilmiyorlardı. Kuddus kılıç elinde, kendi yerine oturmuş ve yüzünden şiddetle sinirlendiği anlaşıyordu, ...Tahire bu durumda hiç bir önem vermeden gayet metin ve sakin bir şekilde ahbabların duyabileceği bir sesle, Kur'an'ı kerimin şu ayetini okudu: "Takva ehli, kudretli padişahın huzurunda, ırmaklar ve bahçelerle süslü, hakikat kürsüsüne yerleşecekler". Ayeti okurken de eliyle, Hz.Baha'ullah ve Kuddus'a öyle işaret etti ki; hazır bulunanlar, "Kudretli Padişah'ın maksadının bu ikisinden hangisi olduğunu anlayamadılar. Sonra Tahire "Hz.Mehdi'nin söylediği ve yeryüzün ileri gelenleri, ve asilzadelerinin duymakla kaçacakları kelime, işte benim" diye söyledi.

Tahire hazır bulunanlara hitap ederek "elinize geçen bu fırsatı kaçırmayınız. Büyük bir bayram olan bu günü kutlayınız. Bu gün eski adetlerin kaldırıldığı bir gündür. Birbirinizi kucaklayınız ve tebrik ediniz." dedi. O gün, ahbabların düşünce ve inançlarında büyük bir değişiklik meydana geldi. Heyecan dolu bir gündü. İbadette değişiklikler meydana geldi. Eski adetler bir kenara bırakıldı. Bazıları bu yeni durumu benimsediler, bazıları ise bu değişiklikleri küfür olarak kabul ettiler. Onlara göre, İslamiyetin hiç bir hükmü değişmeyecekti. Bazıları Tahire'nin sözlerini kabul etmek gerektiğine inanıyor, bazıları ise Kuddus'u Hz.Bab'ın vekili ve bu gibi hükümlerde tek söz sahibi olan kimse olarak biliyorlardı. Diğer bir grup bu durumu, Allah'ın bir nevi imtihanı olarak müminleri, mümin olmayanlardan ayırmak için baş gösterdiğine inanıyorlardı.

Bedeşt toplantısının sonunda, Emrin bağımsızlığı ve yeni nizamın doğduğu ilan edildi. Hz.Baha'ullah yirmi iki gün Bedeşt'te kaldılar.

Tahire de yakalandı ve Tahran'da Kelanter'in evinde hapsedildi. Tanınmış ailelerin hanımları ara sıra ziyaretine gider ve O'nun bilgisinden faydalanırlardı. Tahire şehit oluncaya kadar bu evde kaldı.

(Nabil diyor) Tahire'nin şahadet hikayesini, Kelanter'in zevcesinin arkadaşlarına anlattığı gibi, burada anlatmaya çalışacağım:

"Tahire bizim evde iken bir gece beni yanına çağırdı. Odasına gittiğimde O'nu beyaz ipekli bir elbise giyerek iyice süslenmiş olarak buldum. Odası çok güzel esans kokuyordu. Bunu görünce şaşırdım. Tahire bana: "Ben sevgilime kavuşmaya hazırlandım. Yakında benim zahmetlerimden kurtulacaksınız" dedi. Bu sözü duyunca korkudan titredim ve ondan ayrılacağıma üzülerek ağlamağa başladım. Tahire kuvvetli bir sesle bana: "Ağlama senden birkaç ricam var. Benim için tespit edilmiş şahadet saati yaklaşmıştır. Senden, oğlunu da benimle göndermeni istiyorum. Ben ölürken onun yanımda olmasını istiyorum. Kendisine tembih et, beni öldürecek kimselerin, elbisemi çıkarmalarına müsaade etmesin. Başka bir ricam da, ben öldükten sonra, cesedimin bir kuyuya atılmasını ve üzerini taş ve topraklarla örtülmesini sağlasın. Ölümünden üç gün sonra, bir kadın seni arayacak, şimdi sana vereceğim bu paketi kendisine ver. Senden sonra bir ricam, şu andan itibaren, benim odama girilmesine ve benim rahatsız edilmeme mani olmandır. Ben namaz kılmaya başlayacağım ve oruca niyetleneceğim. Sevgilinin huzuruna gidinceye kadar orucumu bozmayacağım" dedi. Sonra kapıyı dışardan kilitlemesini isteyerek: "Ayrılık saati gelince kapıyı çalacağım. Senden ricam, sonra vereceğim bu haberi, düşmanlarım kendileri her tarafa yaymadan, herkesten saklı tut" dedi. Ben kapıyı kilitledim ve büyük bir üzüntü ile odama döndüm. Artık uyuyamıyordum.

O'nun yakında öleceğini düşündükçe, Allah'a yönelip O'nun için dua ediyordum. O gece ve ertesi gün, bir kaç defa odasının kapısına gittim ve kapı arkasından sessizce kulak kabarttım. O'nun tatlı bir sesle dua ve münacaat okuduğunu duydum. Gün battıktan dört saat sonra kapının çalındığını duydum. Acele ile oğluma koştum ve Tahire'nin isteklerini ona bildirdim, o da kabul etti. Tesadüfen kocam de evde yoktu. Oğlum kapıyı açtı ve bana Aziz Han-i Serdar'ın adamlarının, Tahire'yi almaya geldiklerini bildirdi. Bunu duyunca şiddetle titredim. Tahire'nin odasına gittim ve titreyen ellerimle kapıyı açtım. O'nu, çarşafını giymiş, gitmeğe hazır vaziyette, odada bir aşağı, bir yukarı yürürken buldum. Beni görünce yaklaştı, öptü ve kendine ait küçük sandığını anahtarıyla beraber elime vererek " Bunu hatıra olarak sana veriyorum. Onu açıp içindekileri görünce beni hatırla" dedi. Sonra benimle vedalaşarak oğlumla birlikte evden dışarı çıktılar. Tahire Serdar'ın gönderdiği ata binerek, oğlum ve memurlarla birlikte çıktılar: Gözden kayboluncaya kadar onlara baktım. Üç saat sonra oğlum döndü. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Serdar ile memurlarına küfürler ve lanetler yağıdırıyordu. Onu yanıma aldım ve olup bitenleri anlatmasını istedim. Oğlum şöyle anlattı: " Anne, gördüklerimi doğru dürüst anlatamam, buradan şehrin dışında bulunan İlhani Bağına gittik. Orada Serdar ile adamları sarhoş olarak gördüm. Ta uzaktan kahkaha sesleri geliyordu. Bağın kapısına geldiğimizde, Tahire attan indi ve bana "Serdarla karşılaşmak istemem, sen kendisiyle görüş, beni boğarak öldüreceklerini sanıyorum. Bu iş için de daha önceden ipek bir mendil hazırladım. Bu mendili sana veriyorum, lütfen bu sarhoşu, beni bu mendil ile boğmasına ikna et" dedi. Bunun üzerine Serdar'a gittim. Kendisinden geçmişcesine içmiş ve sarhoştı. Beni görünce "keyfimizi bozma, bu zavallı kadını boğup bir kuyuya atmalarını söyle" diye bağırdı. Adamın verdiği bu emre hayret ettim. Başka konuşulacak bir şey kalmadığından, hemen oradan ayrıldım ve tanıdığım Serdar'ın iki adamına giderek mendili onlara verdim. Onlar da Tahire'nin istediği gibi aynı mendili boğazına sarıp O'nu boğdular. Hemen bahçıvana giderek cesedi gömecek bir yer istedim. Bahçıvan yeni bir kuyu kazdıklarını ve bu maksat için uygun bir yer olduğunu söyledi.

Tahire'nin cesedini bu kuyuya attık ve kendisini de istediği gibi üstünü taş ve toprakla örttük. Sonra herkes işine gitti ve memleketlerini kutsal vücuduyla nurlandıran bu nurlu cesedi toprakların altına terk ettiler". Oğlumun bana anlattığı bu feci hadiseye öyle üzuldüm ki üzüntüden bayılmışım. Kendime geldiğimde, oğlumu da son derece üzgün ve ağlıyor buldum. Benim halimi ve üzüntümü gören oğlum bana "Ağlama anne, babam senin bu halini görürse çok kızacak. Kendi mevkiini kurtarmak için bizi terk edebilir ve hatta Şah'a çıkararak bizi itham edebilir. O zaman biz de tehlikeye düşeriz ve idama mahkum olabiliriz. Mademki biz Bab'a iman etmiş değiliz, ne diye kendimizi tehlikeye atalım? Bizim yapabileceğimiz tek şey, Tahire'nin sevgisini her zaman kalbimizde saklı tutmak ve onu, düşmanlarının kötülerine karşı müdafaa etmektir. " Oğlumun sözleri beni biraz teskin etti. Tahire'nin bana vermiş olduğu küçük sandığı açtım. İçinden küçük bir ıtır şişesi, mercandan yapılmış bir tespih, bir gerdanlık ve firuze veya akik taşlarından yapılmış üç yüzük çıktı... Bu olaydan üç gün sonra bir kadın gelip Tahire'nin bana verdiği emaneti alıp gitti. Bu kadını daha önce görmemiştim, bir daha da göremedim. Tahire şehit olduğu zaman 36 yaşındaydı."

Amerikalı büyük mübelliğ Martha Rooth

İran kadınlarının en başta gelen kahramanlarından Tahire'nin menkabetini (tarihe geçmiş kimselerin durumunu anlatan) bir kimsenin anlayabilmesi için onun zamanındaki İran durumunu ve 19. asrın ortasında İran'da meydana gelip bugün Bahai Emri diye bilinen dini uyanış hakkında biraz bilgi edinmesi lazım gelir. Kadın, insan ırkının yarısını teşkil etmesine rağmen, o zaman hemen hemen bir doğal aşamasında asırlarca uyumuş bir halde kaldıktan sonra ancak o zamandan beri geniş bir uyanışla yeni mevkiine ve yeni fikirlere karışmaya başlamıştır. Bu maksatla ızdırap çeken ve kurban olan ilk kadının bir garplı olmayıp bilakis İran'ın Kazvin şehrinde bazen Kurretul'ayn diye anılan bir genç kadın, şair Tahire olduğunu bilmek herhalde heyecanlı bir alaka uyandıracaktır.

Abdu'l Baha Tahire'den büyük sitayişle bahsederdi. Batıda elimizde olan bir yazısından şu kelimeleri aynen hatırlıyorum: "Asrımızın kadınları arasında mümtaz olan

Kurretul'ayn bir müslüman vaizin kızı idi. Bab'ın zuhuru zamanında olağanüstü bir cesaret ve kudret gösterdi ki onu işitenler hayran kaldılar. İran kadınlarının kuvvetli geleneklerine ve usullerine rağmen, o örtüyü (peçe) bıraktı. Bir kadının erkekle konuşması münasip görünmemesine rağmen O birçok bilginlerle tartışmaya girdi ve her toplantıda onları mağlup etti. İran hükümeti tarafından hapsedildi, kasaba kasaba süründü, yolda taşlandı, zulüm gördü, ölümle korkutuldu. Fakat hiç bir şey onu hemcinslerin kurtuluşu yolundaki kararından alıkoymadı. Bütün baskılara en yüksek kahramanlıkla karşı koydu. Hapiste bile müminler kazandı. Evinde hapsedildiği İran vezirlerden birisine "Beni istediğiniz zaman öldürebilirsiniz, fakat kadınlığın kalkınmasını asla önleyemezsiniz." dedi ve nihayet O'nun bu trajik hayatı sona erdi. O'nu bir bahçeye götürüp boğdular. Görenler sanki bir düğün merasimine iştirak eder gibi en süslü elbiselerini giymiş sevinçle ilahiler okuyarak büyük bir incizap (çekme, cezbetme) ve cesaretle şahadete gitti. O cidden hakiki bir kahramandı. Bu gün İran Bahai kadınları arasında karşı durulmaz cesaret sahibi şiir duygusuyla süslenmiş kadınlar vardır. Bunlar büyük insan topluluklarında dil açıklılığıyla konuşurlar.

Tahire'nin ölümsüz şahadeti tarihte ilelebet kalacaktır, çünkü O hayatını kardeşleri olan dünya kadınlığı uğruna feda etti. O'nun eşsiz kahramanlığının hoş kokuları şimdi beş kıt'ada yayılmaktadır. Bu gün her hangi bir dine sahip olan ve olmayan, herhangi bir sınıftan ve ırktan insan topluluğuna dahil kimseler O'nun kahramanca hareketlerini sevgi ve gözyaşları ile anıyor, şiirlerini coşkuyla terennüm ediyor.

19. Asırda geniş malumat veren Farsça'dan tercüme edilmiş veya İngilizce yazılmış kitaplar vardır. Lord Gurson, Sir J. Malcolm ve diğer Avrupalı gezginlerin çok canlı olarak tasvir ettikleri gibi Bab'ın 19. asırda meydana getirdiği hareket uğruna nelerle karşılaştıklarını okuyucular bu kitaplardan geniş öğrenebilirler.

Tahire'nin yaşadığı dönemdeki İran'ın durumu; hurafelerden hasta, birlik içinde olamayan, birlik inançları karışık ve bozulmuş, bağınaz ve geri kalmış bir millet oldukları o günkü yabancı gözlemciler in itifakle bildirdikleri bir gerçektir. İşte böyle fena ahlakın meyveleri memleketi doldurmuş, şartlar yalnız fenalığa yer vermişti. Ulusun algısı, bencil arzuların tatminine hasredilmişti, bütün varlıkları bir kefen sarılmış, genel anlayış herhangi bir olgunluğu meydana getirmekten aciz, felç olmuştu. Bir zamanlar o kadar azamet gösteren bir milletin bu derece düşüşü, bir tarih okuyucusuna cidden çok acı geliyordu.

Bab, Baha'ullah ve kendisine bu kadar zulümler yapılmasına rağmen Abdu'ul Baha memleketini seviyordu. Abd'ul Baha "Misterious Forces of Civilization" kitabında bu konudan bir milletin trajedisi diye bahsederler ve orada hemşehrilerine radikal yenilikler meydana getirmelerini tavsiye ederler. Vaktiyle şarktan garbe kadar dünyaya medeniyet taşıyan İran'ın bugünkü halinden elem duyarak şöyle buyuruyorlar: " Hakikaten İran vaktiyle milletlerin kalbi ve aydınlık vericisi idi, onun şerefli ve bahtiyar yıldızı beşer ufkunda hahiki bir aydınlık ve şeref meydana getirmiş, doğu ve batı milletlerine bilgi ışığı saçmıştır. Muzaffer hükümdarlarının şöhreti kutup sakinlerinin kulaklarına kadar erişmişti. Bu hükümdarlarının Yunan ve Roma İmparatorluklarına boyun eğdirmiş, idari bilgileri uzun sürelerce kanun ve nizamları için örnek olmuştu. İranlılar diğer milletler arasında bilgi, medeniyet, adalet sahibi, muzaffer bir millet olarak bilinirlerdi. Memleketleri ilmin, sanatın, faziletin kültürün kaynağı olarak tanınırdı. Bakın cehalet ve kurnalsızlık bu güzel memleketin mutluluk ışıklarını nasıl tamamen söndürmüş, halkı sefaletin ve ihtirasın en yüksek mertebesine nasıl çıkarmış."

Abd'ul Baha'nın bildirdiği bu üzücü şartları diğer yazarlar da aynı tasvir ediyorlar. Lord Gurzon'un ibaresi "Bab'ın zuhurunda memleketin idare şekli şeriat idi. Zalim intikamcı tamamen gayri ahlaki, şeklen dini olup halkın sosyal hayatında temsil edilmiş İslam şeriatine istinat ederdi. Fakat aslında halkın işlerini görececek bir statü, kanun ve nizam mevcut değildi.

Parlamento, senato meclisi, Lordlar kamarası gibi bir meclisi yoktu. Şah ve sırasıyla derece derece nazırlar, valiler ve daha aşağı katiplerin her bir aşamada diktatörlük vardı. Saltanatın kudret ve idaresi kontrol ve adaleti dağıtarak sivil bir mahkeme mevcut değildi. Eğer bir kanun varsa o da şahın ağzından çıkacak bir söz ki Ferman ferma idi. Herhangi bir işin hallini Şah'a arz ettikleri zaman Şah, makul ve adil bir karar vermek isterse de buna muktedir olamazdı, kendisine verilen malumata güveni yoktu. Ya rüşvetçi nazırların tesiriyle yalan şahadet ederler veya verilecek kadar tenkit ve saldırıya meydana getirebilecek olaylara sebep olabiliirdi.

İran'da izmihlal (yokolma) sistemi o kadar ileri bir müessese olarak tanınmıştı ki Lord Gurzon şöyle devam eder:

"Size İran kanun ve teşkilatından bahsetmeden evvel ceza ve hapis mevzu üzerinde bir kaç kelime söyleyeyim. Bu asırda da İran tarihinin kanlı sahifelerinden daha talihli olmayan Seçen asrın vahşiyane ceza tatbikatını naklederken bir Avrupalı okuyucu için onu takip etmekten korkunç bir şeyin olabileceğini tasavvur edemem. İran karakteri daima bu ızdıraplara bol bol maruz ve ilgisiz kalmıştı. Adalet uygulamalarında, çok yakın bir zamana kadar şimdiki Şah'ın zamanında bile mahkumlar çarmıha gerilmiş, topun ağzından atılmış, iki yaş ağaç bükülerek her uzuv birisine bağlanmış ve sonra ağaç çözülerek eski haline gelmek suretiyle parçalanmış diri diri gömülmüş beygir nalları gibi, ayağına nal çakılmış, diri diri vücudu deşilerek canlı bir avize gibi yanar mumlarla donatılmış...

İslam aleminin uzun zamanlar beklemekte olduğu bir peygamber, bir Mesih gibi Kaim (Mehdi) olarak kendini bildirdi. Bu beyanatına ilave ederek kendini Bab diye isimlendirdi. Kendisinden sonra insan alemine başka bir zuhurun geleceğini bildirdi. O Kaim'di. Kaim bir peygamber olmakla Mesih'ten evvel gelen vaftizci Yahya'nın olduğu gibi kendisini daha büyük bir zuhur takip edecekti. O azaltacak fakat gelecek olan büyük zat çoğaltacaktı. Nasıl vaftizci Yahya, Mesih'in kapısı ve müjdecisi idiye, O da Baha'ullah'ın kapısı ve müjdecisi idi. Bab'a itiraz edilmesinin sebebi İsa'ya itiraz edilmesinin sebebinin aynısı idi. Eğer Hz. İsa yeni bir kitap getirmemiş olsa ve Musa'nın Şeriat ve adetlerini değiştirmemiş olsa ve Musa'nın kanunlarıyla aynen hareket etmiş olsa idi, O sadece reformcu olarak kalır, Ferisilerin düşmanlığına maruz kalmazdı, fakat O'nun iddiası Musa'nın kanunlarıyla değildi. Hatta boşanmayı ve Sebt'ı (cumartesi, talil olup çalışılması haram ve ateş yakılmaması günüdür) değiştirdi ve Nasıra köyünden çıkan bir vaiz (İsa) bunu değiştirdi. Musa'nın ve Allah'ın temsilcileri olduklarını düşünen Ferisilerin bu iddia ilgilerini uyandırdı. Bunu Allah'a karşı suç saydılar. İsa'nın bu makamı anlaşılır anlaşılmaz eziyete başladılar ve İsa onlara boyun eğmediğinden kendisini öldürdüler.

Bab da aynı sebeplerden dolayı din adamlarının geniş muhalefetleriyle karşılaştı. Karanlık ve geri bir memleket olmasına rağmen, İranlılar (18 Asır evvel Filistin'deki Ferisiler gibi) düşman saydıkları kimseyi kolayca yok ederek bertaraf edemediler. Babi'lerin yüzlercesi işkence ederek katledildi. Bab'ın kendisi de hapsedildiği yerden alınarak idam edildi. O'na inanan, ileri gelen dostlardan Baha'ullah'tan başka hiç birisi sağ bırakılmadı. Baha'ullah da bazı dostları ve ailesiyle memleket dışına süsün edildi. Fakat bu tutuşan ateş söndürülemedi. Memleketten çıkarılan bu kimselerin kalbinde bu ateş yandı. Memleketten memlekete nakledildi. Hatta İran'ın ana topraklarında maddi hücumlarla söndürülemeyecek, tam tersine bir nefesle alevlenecek kadar muhtelif tabakalarda insanların kalplerinin derinliğine kadar sindi.

Allah'ın, daha büyük bir zuhurunun meydana geleceği, Bab'ın daha birinci gününde verdiği haberler arasında idi. Babi devresinin başlangıcının dokuzuncu senesinde Baha'ullah bazı yakınlarına bu zuhurun alametlerini gösterdi ve bilahare bundan on sene sonra Bağdat'ta tüm ahaba beklenen Mevudun kendisi olduğunu açıkladı. Böylece Bab'ın yolunu

hazırladığı bu büyük hareket tam parlaklığı ile muhteşem kudretini göstermeye başladı. Her ne kadar Baha'ullah da sayılı Avrupalı tarafından görülmüşse de, semanın inayet kapısının yeniden açıldığını ve mev'udun (Söz verilen kimse) gelişini bildiren Baha'ullah'ın Levihleri her iki yarı kürenin hükümdarlarına, İran

Şahından, Papa'ya, Amerika Reisi Cumhuriyetine kadar ulaştı. Baha'ullah'dan sonra, oğlu Abd'ul Baha, Baha'ullah'ın talimatını Mısır'dan batı dünyasına; İngiltere'ye, Fransa'ya, İsviçre'ye, Almanya'ya Amerika'ya kadar şahsen götürdü ve 1921 senesinin Kasım ayının 28'inde vefat etti. İran'da vaktiyle ebediyyen söndürüldüğü zannedilen bu ateş şimdi İran'ın her tarafından yeniden tutuşmuş, Amerika kıtasında yerleşmiş ve dünyanın diğer bütün memleketlerinde de mevki almıştır. Bu gün gerek Baha'ullah'ın salâhiyetli açıklamasından meydana gelen mükemmel eserler mevcuttur.

Vaktiyle doğudan karanlık harabeleri üstünde Baha'ullah tarafından meydana getirilen bu ruhani ve insani prensipler bugün dünyaca kaynağı ve mahiyeti tayin edilmemekle beraber ilerleyen medeniyetimizin bir biri ardınca bu prensiplere yavaşça sınıksız yaklaşmakta olduğu görülür. Zamanımızın bu zorunlu ve acil ihtiyaçlarına cevap veremeyen geçmişin rehberliği ile bu gün kesilen alakanın sebebini ancak Baha'ullah'ın menkıbesini bilenlerden gayri düşünceli kimseler bu olayları anlayamadıklarından bu geniş ve acayip alametlerin karşısında şaşkınlık duymaktadır.

Bazen Kurret'ul ayn diye anılan Tahire, İran tarihinin en şöhretli kadınıdır. O, ebediyen ölümsüz kalacaktır. Ben dünyanın beş kıtasına seyahat etmiş olmakla dünyanın her tarafındaki kadınlar hatta erkekler arasında onun nasıl bir tesir bırakmış olduğunu görmüş bulunuyorum. Her memleketin bilginleri tarafından şiirlerinin büyük bir arzu ile karşılandığına şahit oldum. O'nun hayatını anlamak ve anlayışı ile yetişmek Bahailer arasında, her Bahai için bir gaye teşkil ediyor. Bab'ın gelişini haber aldığı ilk andan ölümüne kadar o gerçekten sevgisini taşımış ve hemen hemen dokuz yaşından bu yana bizim için canlı bir öğreticisi olmuştur.

Hayalinizde tasavvur ediniz: İran'da genç güzel bir kadın, zeka, şiir, en yüksek bir Kur'an ve hadis bilgini, fakara ailesinden, eyaletinin en zengin ve yüksek vaizin kızı, artistik bir sarayda yaşamış, akrabaları arasında bağımsız cesaretiyle ön plana çıkmış böyle bir genç kadını, bir yeni zuhurun ilk kadın mümini olarak düşününüz, ancak o zaman bu hatıratı anlayabilirsiniz.

1866 tarihli "Journal Asiyatik" yedinci cildinin 474 sayfasında Tahire'yi şöyle takdim ediyor: İran'da ve bilhassa din bilginlerinin halkı hükümeti nüfuzları altında bulundurdıkları Kazvin gibi bir yerde kadın kadar zayıf bir yaratık nasıl olur da böyle bir memlekette ve böyle bir şehirde tek bir kadın, ölmüş kimselerden bir cemaat meydana getirebilir! Tarih yazarların ve hatta İran tarihçilerinin şaşkırdıktan işte budur.

Bu genç İran kadınında (İkinci göz= basiret) denilen iç görüş kapasitesi çok derindi. Ben bu gibi sezîş kuvvetlerine tarihte ekseriye Allah'ın azizlerinde rastladım. Bazen kendi kendime sorardım: Acaba Tahire; "Ya Rabbi! İnsanlar arasındaki Emrini yerleşmesi için hayatımı veriyorum" diye yalvarmamış mıydı? Yoksa, bu umumi zuhura hizmet edebilmek için ebediyetten beri o kurban olmak üzere Allah tarafından mı hazırlanmıştı? Tabii biliyoruz ki O'nun gözleri kamaştırıcı ruhani faziletleri daha ilk zamanlardan beri Bab'ın iman edenlerin sorumluluğunu taşıyabilecek bir halde idi. Daha ilk şiirlerinin birisinde O... "Kalbimin kapısında sükunet çadırının eteklerini tutuyorum" diye yazıyor. Ben hissediyorum ki O, daha çok evvelden müstakbel şehadetinin ışıklarını üzerinde taşıyordu. Anlaşıyor ki; bu ışığın görüşünde O'nun afîf ruhu yalnız hayatının tehlikede olduğu zaman cesaret göstermek değil aynı zamanda Bab'ın müminleriyle Bedest konferansında erkek müminleriyle müzakerede bulunurken doğu Müslüman dünyasında, yüzünden peçeyi ilk defa atmak cüret ve cesaretini

de göstermişti. Bab'ın gayelerini gerçekleştirmek için Tahire'nin hizmeti Fatime'nin Hz. Muhammed'e yaptığı yardımdan aşağı değildir. Bedeşt'te toplanan gruba O'nun hitapları, sanki kulaklarımızda çınlıyor. Toplantı ve müzakere sebeplerinden birincisi, Bab'ı nasıl mahbesten serbest bıraktırmak. İkincisi de Muhammedi şeriatının tatbik edilmesi mi lazım? Yoksa temsilcisi bulundukları Bab'ın yeni getirmiş olduğu şeriatı mı? Kat'i bir karar vermek üzere orada toplananlara Tahire'nin örtüsüz (Peçesiz) bir çehre ile hitabesi şöyle olmalı idi:

" Surun sedasını Hüküm Gününde, Kıyamet gününde işittiğinizde kalkınız !" Kardeşlerim Kur'an'ın vaadleri tamam oldu, bugün yeni devre başladı, ben sizin hemşireniz, siz benim kardeşim değil misiniz? Bana hakiki bir dost gibi bakmaz mısınız ? Eğer siz geçmiş asırlarda bu işitilmemiş ve kadınlar ağır örtüler altında kalmış diye fena fikirlerinizi kafalarınızdan çıkarmazsanız, bu büyük zuhur için hayatlarınızı nasıl verebileceksiniz. Bilmiyorsunuz ki bu yüz peçeleme adeti bugün sizin gördüğünüz gibi Muhammed tarafından de makbul addedilmemişti. Hiç işitmediniz mi, ki Muhammed seferlerinde kendi haremünün (Eşleri) de yüzlerini saklamamıştı. Hatırlamıyor musunuz, bazı meselelerin halli için O, ashabına haremlerinden sorulmasını tavsiye ederdi; fakat eğer bu Muhammed'in kanununda olmasa da bu günün büyük ışığında her şey değişmiştir. Bugün Kıyamet saatidir, açıklanan kelimenin güzelliği ile insan ruhlarını dolduralım, kadınlarımızı uyandıralım, nefsimizin hurafe nazarından kalkalım, hüküm gününün geldiğini terennüm edelim. Ancak o zaman dünya, serbest inanç ve yeni hayata kavuşacaktır. İşte Kıyamet gününün SURU benim."

Acaba Jan Has'ın, Yahudi Martin Luter'in vazifesi bundan daha mı ağırdı ? Hayır asırların adet ve hurafelerini atmak ve şafağın ışıklarını söndürmek Bab'la birkaç arkadaşının zayıf omuzlarına yüklenmişti, yani ruhani medeniyetin temelini sağlam olabilmesi için bunun yapılması zaruri idi. Ezelden beri dini uyanışlarda bu böyle olmuştur.

1930 senesinde Ocak ayında Bağdat'tan İran'a Kazvin'e Allah'ın kahramanı Tahire'nin vaktiyle takip ettiği aynı kervan yolundan giderken O'nu anlamak için içim titredi. Kazvin'de dostlarıma, O'nun doğduğu evi görmek arzusunu duyduğumu söyledim. Bana bunun imkansız olduğunu bildirdiler. Çünkü O'nun akrabaları müslümandı. Bab'ın dinini, meydana getirdiğinden ötürü bütün dünya Tahire'yi ululadığı halde, onlar hala geçmişteki o vahşi kırgınlıklarını ve Bahai ayrılığını muhafaza ediyorlardı. Misafir bulunduğum Grand Otelin sahibi kapının önünde dururken Tahire'nin bir akrabasını gördü ve içeri davet ederek ona çay ikram etti. Şaka ile ona dedi ki; Aileniz sizden hicab etmelidir, siz içinden güzel nergisler biten siyah çamura benziyorsunuz. Ceddiniz Tahire, dünyanın her tarafında sevgi toplamış fakat sizlerden O'na en ufak bir takdir işareti bile yok. Burada, Otelimde Amerikanlı bir misafirim var. Hiç olmazsa onun vaktiyle yaşamış olduğu evi görebilmeyi arzu ediyor, diye Tahire'nin akrabasına söyledi. O da evi görmek isterse ben gösteriyim dedi. Otel sahibi; Hayır bunu sen yapamazsın. O da evet yaparım ve yapacağım dedi ve böylece kararlaştırıldığı üzere otelin sahibi ve Tahire'nin Müslüman akrabasıyla bu meşhur kadının evine gittim.

Bu ev zarif oyma işlemeli eski bir saraydı. Zamanında İran'ın o kısmının en güzel meskenlerinden bir olmalıydı. Bu akraba beni harem tarafında Tahire'nin doğduğu yere götürdü ve sonra ikinci katta hayrat verici sanat eseri bir kütüphane gösterdi; sonradan büyük bir kadın şair, peçenin atılması, kadınlığın eşitliği ve tahsili için merkezi Asya'nın ilk kadın kurbanı olan küçük kız, işte burada okumuştı. Yine bana babasının, kızını başkalarının zoru ile hapsedtiği hücreyi gösterdi. Bu akrabanın bana sempati ile anlattığına göre babası, dini muhalefetine rağmen bu kapasiteli kızını seviyordu. Babi olduğundan ötürü dışarda kendisine kızgın demirlerle dağlamaları diye O'nu muhafaza için evinde haps etmek istiyordu. Fakat O'nu tutamadı, geldiler ve O'nu alıp şehir hapishanesine götürdüler.

Ben O'nun odasının eşiğinde diz çöküp dua ederken, akrabaları yanımda sessizce toplanmışlardı. Tavırları hürmetkar ve dostane idi. Bu çok aziz olan yerden dışarı çıktığım

zaman bana batıdan gelip Tahire hakkında görüşen, evini akrabalarını ziyaret eden ilk batılı Bahai sensin dediler. Onlara cevaben; gelmiyorlar çünkü cesaret edemiyorlar. Size gerçeği söyleyeyim, sizden korkuyoruz, dedim. Beni gezdiren akrabası duamdan sonra gözleri yaşlarla dolu olarak bana dedi ki; Ben Tahire'nin aleyhinde değilim. O asil aileden çeldiğim için şeref duyuyorum. Anem Tahire'nin küçük kardeşidir. Ondan sonra otele benimle beraber geri geldi. Otelde uzun uzun konuştuk, o günden beri böylece garblı bir Bahai ile Tahire'nin akrabası arasında dostluk başladı. İran'da tatlı ve aziz hatıralarım arasında Tahire'nin bu lütufkar akrabası yer aldı. Otomobilim o topraklardan ayrılırken, uğurlamaya gelen ahbablarla birlikte o da maddi varlıklarına karıştığı gibi ruhunda onlara yakın olduğu görülüyordu. O da bana "Allah'u Abha" diye selam verdi...

Tahire 1817 veyahut 1820 tarihinde doğmuştur. O'nun doğumunu gösteren kitap ve diğer kitaplar elbiseleriyle birlikte trajik ölümünün ertesi günü yakılmıştı. Benim işittiklerim ve tarih yazarların bildirdiklerine göre doğumu 1817-1820 dir.

Daha çocuk iken o kadar zeki ve o kadar okumaya susamış, derslerini o derece kavradı ki; İran'ın yüksek bir mollası olan babası evvela O'nu kendisi okuttu ve sonra da hoca tuttu, çünkü zamanında kadınların okumasının başka bir imkan yoktu. Bütün dini derslerde büyük yükseliş göstererek erkek kardeşlerinden çok fazla mesafe aldı. O günlerde Kur'an tefsirini, fıkıhı O'nun kadar bilenler nadirdi. Yalnız kadın olduğu için O'na bir paye verilmemişti. Babası O'nun erkek doğmamasına esef duyar ve şayet erkek olsaydı İmparatorluğun kendisi gibi mühim bir mollası olacağını söylerdi.

Babasının ismi Hacı Molla Salih idi ve iki kardeşi vardı. Babasının büyüğü ve Bab'ın amansız düşmanı Hacı Molla Taki idi, küçüğü Hacı Molla Ali, Hz.Bab'ın en sadık müminlerinden olmuştu. Daha çok genç iken amcası Molla Taki'nin oğlu Molla Muhammed ile Tahire'yi evlendirdiler. Tahire henüz gençlik çağında iken çok derin bir din talebesiydi. Birgün yeğeni Molla Cevad'ın evini ziyaretinde, kütüphanesinde ileri gelen iki alimin yazdığı bazı kitaplar buldu. Şeyh Ahmed Ahsai ve Seyid Kazım Reştî; çok alakalandı ve kitapları okumak üzere beraberinde eve götürmeyi rica etti. Birçok akrabaları bana Tahire'nin seyahatlerine çıkıncaya kadar, hatta evli olduğu zaman bile her vakit çoğunlukla annesinin yanında kendi evinde vaktini geçirdiğini söylediler. Kocasının evinde bir odası ve bazı el yazısı kağıtları vardı ki ölümünden sonra bunlar yakılmamaştı. Amcazadesi, bu ileri fikirli kitapları evde okuduğunu babası görürse itiraz edeceğini söyleyerek kitapları vermek istemedi fakat Tahire amcazadesini ikna ederek aldı ve evine götürdü. Orada bu kitapları dikkatle okudu.

Şimdi biraz konudan ayrılarak size Şeyh Ahmed Ahsai'den bahsetmek istiyorum: Çünkü bu Tahire'nin bu iki değerli zatın yazdıkları eserleri okuduktan sonra öğrendikleri İslami inançlarında radikal bir tesir meydana getirmişti. Bu yazıların Tahire Kuran'ın öz prensipleriyle karşılaştırarak doğru olduklarını anladı. Bu ilkelerin birinde Kıyamet gününde vücudun değil, ruhun yükselerek huzur-i İlahide cennete ulaşacağını bildiriliyordu. İkinci bir ilke de geçmişte insanları hidayete sevk etmek üzere Cenab-ı Hak daima mürebbiler (Öğretmen, eğitimci) göndermiştir. Gene de bu inayet kapısı kapanmamıştır. Şeyh'in diğer bir öğretisi de Şia Müslümanlarının genel inancı gibi bir mürebbinin bin seneden beri saklı bulunduğu mahalden meydana çıkması değil fakat annesinden doğacak birinin pek yakında kendini izhar edeceği idi. Bu sonuncu öğretisi çok önemli idi çünkü müslümanlar bin seneden beri görülmeyen bu saklı zatı bekliyorlardı. Halbuki şimdi birdenbire Şeyh tarafından, yakında gelecek bu zatın bir anneden doğacağı bildirilmekte idi. Şeyh Ahsai her ne kadar Bab'ı görmemişse de bildirdikleri O'nun müjdesi idi. Aynı zamanda o bu gelişin bazı alametlerini de veriyordu. Bu doktrinler." A Travelers Narrative" kitabının ikinci cildinde görülebilir. Bu kitap İngiltere'de Cambridge Üniversitesi Profesörlerinden E.G. Brown

tarafından İngilizceye çevrilmiştir. Şeyh Ahmed Ahsai 1745'te doğmuş ve bilahare memleketi olan Ahsa'yi terk ederek Kerbela ve Necef'e gelmiş, orada ruhani ilmini yaymaya başlamış ve sonradan buralarda birçok öğrenciler edinerek öyle bir şöhret kazanmıştı ki; zamanında İran Şahı olan Feth Ali Şah O'nu Tahran'a davet etti. Bu seyahati esnasında Kazvin'de de bir müddet kalarak Hacı Molla Muhammed Taki'yi ziyaret etti ve kıyamet hakkında konuşmalar yaptı, Kazvin'li Molla O'nu kafir sayarak o kadar açık bir düşmanlık gösterdi ki; o da Şeyh Ahmet Kazvin'i terk etmeye mecbur oldu. Tahire o zaman henüz bir çocuktur. Fakat sonradan babasının ve amcasının doktrinlerine hücum ettiklerini duydukça onların yanlış ve Ahsai 'nin doğru olduğunu söylemiş, henüz bu ilk zamanlarda bile, eğer kitaplarımızı iyice okuyarak olursanız, Şeyh Ahsai'yi daha iyi anlarsınız dediği söylenir.

Tahire amcazadenin kütüphanesinde Ahmet Ahsai'ye ait bulabildiği bütün kitapları almış hatta Şeyhin vefatından sonra o mektebin hocası olan Kazım-i Raştî'nin kitaplarını da aramış ve okumuş. O devirde mevcut olan bu iki lider hakkında biraz bilgi edinmek faydalıdır. İsa'nın gelişini haber veren Vaftizci Yahya gibi Seyyid Kazım da yakın bir zamanda Bab'ın geleceğini haber vermişti. Cambridge Üniversitesi Profesörü Brown'm yazdığına göre Seyyid Kazım henüz on iki yaşında iken Irak'ın Erbil kasabasında bir gece rüyasında kendisine Şeyh Ahsai'nin öğretilerin bırakılacağını söylenilmiş. O zaman, Şeyh Ahsai Yazd'da ders okutmakta idi. Seyyid Kazım da oraya giderek ders almaya başlamış ve yukarıdaki paragrafta bildirdiği üzere sonradan onun yerine geçmişti. Seyyid Kazım 300 den fazla kitap yazmış ve 1843 senesinde Kazemeyn'dan Kerbela'ya dönüşünde vefat etmiştir. Son günlerinde kendi arkadaşlarına: "Bu benim son seyahatimdir artık bu dünyadaki ikametim sona ermiştir, benim ölümüne niçin üzülyorsunuz, istemez misiniz ki ben gideyim de sizin hakiki sahibiniz zahir olsun !" demiştir

Tahire, Kazvinli bu genç ruhani kadın, birçok derin dini sorular sormak suretiyle Seyyid Kazım-i Reştî ile mektuplaştı. O'nun güzel karakteri ve derin etkisi sebebiyle Seyyid Kazım O'na "Kürret'ul ayn" (göz bebeğin serinliği) ismini vermişti. Bu mektuplar ve cevaplarını Tahire'nin genç amcası Hacı Molla Ali götürüp getiriyordu. Bu yazılarda tamamen Kur'an'a ve imamların hadislerine mutabık olarak birtakım manalar bulunduğunu söyledi ve bu yeni öğretileri Tahire babasına da bildirmek istediye de babasından yalnız aleyhinde cevap almaktan başka bir kaidesi olmadı.

Tahire Kerbela'ya giderek Seyyid Kazım'dan ders almak için büyük bir arzu duyuyordu. Hacı Molla Ali ve kız kardeşi Kerbela ve Necef'te bulunan mübarek makamları (İmam Hüseyin'nin türbesi) ziyaret etmek üzere, Tahire'nin ailesinden izin almasına yardım ettiler, fakat O'nun asıl maksadı bu ziyaretlere ilave olarak Hocasını görmektir. Bu ziyaretler Tahire'yi belki şia doktrinlerine iade eder ümidiyle babası, amcası ve kocasının muvafakatlerini bu suretle almak için belki daha kolay olmuştu. Her ikisi de asalet mevkiinde ve zengin idiler.. Kazvin'e 15 mil mesafesinde bir köy vardı Babası bu köyü Tahire'ye hediye etmişti. Tahire bu köye Behcetabad ismini vermişti. Bu seyahat 1843 senesinde yapıldı. O zaman Tahire 26 yaşında idi ve iki oğlan ve bir kız çocuk annesi idi, asrının kadınları arasında bilgisi ve güzelliği ile şöhret bulmuştu. Onun fotoğrafı bulunmadığından Tahire'yi ancak fikirlerde resim edebiliriz. Sanatkarlar O'nun resmini yapmışlar fakat hakiki değil hayalidir. Amcası Molla Ali'ye "Yeni Tanrı günü Emrinde, dünyada ben bu talimatı takip edenlerin ve kız kardeşlerim için hayatını verenlerin birincisi olacağım." demişti. Arabistan'da Mekke ve Medine'den sonra müslüman ziyaretçiler için Irak'ta Kerbela ve Necef iki büyük makamdır. Her ne ise Tahire önce Kerbela'da hocası Seyyid Kazım-i Reştî'nin evine gitti. Kederi büyüktü. Oraya yetişmesinden 10 gün evvel Seyyid Kazım vefat etmişti. Diğer ev sahiplerinin nezaketiyle orada kaldı, ve Seyyid Kazım-i Reştî'nin yayınlanmayan bazı kitaplarını buldu onları zevkle okudu.

Bağdat'taki dostların bana bildirdiklerine göre, Tahire üç sene kalmış. Bazı yazarların bildirdiğine göre de Seyit Kazım'ın kürsüsünü alarak onun talebelerine orada ders vermiş. Kadınlar peçesiz görülmediklerinden daima bir perde arkasında bu dersleri vermişti. Bu da fevkalade bir şeydi! Kadın sesini evin duvarlarının dışarısına çıkmasına da müsaade edilmezken Tahire, kız kardeşinin kocası olan Molla Muhammed Ali'nin seyahat etmek niyetinde olduğunu anlayarak ona mühürlü bir mektup verdi. Yolculuğu sırasında muhakkak rastlayacağı vaadedilen zata vermesini rica etti. Mirza Muhammed Ali, Bab'la görüştü, O hazreti tanıdı ve iman etti o zaman, Tahire'nin mektubunu O'na verdi ve Bab da, Tahire'yi görmemekle birlikte onu Diri harflerinden biri olarak saydı. Tahire'nin iç görüşü Bab'ın huzuruna hiç müşerref olmamakla beraber kendisini O'nu ilk tanıyanlardan yapmıştı. Molla Ali Bestami Bab'a iman ettikten sonra "Ahsen'ul Kısas" isminde bir yazısını alarak bu müjdeyi Kerbela'ya götürmek üzere geri dönmüştü. Tahire bu kitabı okuduğu zaman rüyasında gördüğü o duayı da kitapta buldu. Öyle bir sevinç deryası içinde idi ki; artık Şiraz'daki Seyyid Ali Muhammed'in, yeni mesajın sahibinin Bab olduğuna tamamen inandı.

Alimler O'nun Bab'ın en hararetli müminlerinden olduğunu ve bu hakikatları İslamiyet'in ta kalbinde yaydığını öğrenince (Kerbela ve Necef birçok alimin bulunduğu yerdi) hükümete şikayette bulundular ve Tahire zannıyla Hurşit Begüm'ü (Bu bayanın asıl ismi Şemşuz' Doha idi, İsfihan'da sonradan Şehitlerin sultanı olan zatın annesi ve Hayfa'da Hz. Abdu'l Baha'nın Kızı Ruha Hanımla evlenen Mirza Celal'in büyük annesidir) tevkif ettirdiler. Tahire olayı öğrenir öğrenmez aranılan kimsenin kendisi olduğunu söyleyerek arkadaşının bırakılmasını İdari Amir'e bildirdi. Mutasarrıf da kimsenin gelip gitmemesi için Tahire'nin bulunduğu evi gözetim altına alarak bu hususta Bağdat Valisinden talimat istedi. Tahire Bağdat'a gitmek, valinin veyahut İstanbul'un vereceği emri orada beklemek arzusunu mutasarrıfa bildirdi. O zaman Irak, Osmanlı imparatorluğuna aitti. Mutasarrıf bu arzuya müsaade etti, Tahire Hurşit Begüm'le ve Bab'ın bab'ın annesi ve kız kardeşi ve diğer birlikte Bağdat'a hareket etti. Kerbela'dan ayrılırken Tahire'yi yolda taş tuttular, kafilé Bağdat'a ulaştığında Muhammed Mustafa Bağdat'ın babası Şeyh Muhammed İbni Şebil'in evine geldiler. Tahire artık her gün bu Emri talim ediyordu. Öyle bir kudret ve dil açıklığı ile konuşuyordu ki O'nu evvelce görmüş ve işitmiş olanlar hayret ederek (Bu kadın önceden tanıdığımız kadın değildir) diyorlardı. O'nun hitabeleri büyük dinleyici toplulukları çekiyor, dinleyiciler arasında bu gerçekleri araştırmak için derin bir arzu uyandırıyor. Kısa bir zamanda derin bilgisi, fevkalade açık dilliliği, inandırıcı delilleri O'na birçok taraftar kazandırdı ve Kerbela'deki öğrencilerden bir kısmı O'nun derslerine devam etmek üzere Bağdat'a geldiler. O'nun sözleri din adamlarının mevkiini kökünden baltaladığından Mollalar doğal olarak feryadı kopardılar ve birçok molla Bab'ın yeni öğretilerine inananlarla Tahire'nin aleyhine kıyam ettiler. Kerbela'da olduğu gibi Bağdat'a da vali vasıtasıyla bu yeni talimat hakkında Tahire ulemayı bir dini tartışmaya davet etti ve onları mağlup etti. Aynı zamanda Kazemeyn'deki Mollalarla da haberleşiyordu. Tahire'nin tartışma teklifini değişik mazeretler uydurarak kabul etmediler. Fakat bu ulema öyle bir taşkınlık yaptı ki; vali, Tahire ve diğer kadın arkadaşlarını İbni Alisi isimindeki Bağdat Müftüsünün evine göndermeye mecbur oldu. Bu zat Seyyid Mahmud Alusi'nin oğluydu, bu olay hicretin 1263, miladi 1847 senesinde vuku buldu.

Tahire burada tam üç ay kalmıştı. Bu müddet zarfında Tahire hakkında Sultan'dan ferman beklenmiş. Müftü her gün Tahire'den ilmi sualler sormuş, aldığı cevaplara her hangi bir şaşırma göstermemiş (Tahire'ye; Allah'a yemin ederim ki; senin inandıklarına iştirak ediyorum ancak Osmanlıların kılıcından çekiniyorum) dediği rivayet edilmektedir.

O günlerde bu yeni öğretilere işitmek için Bağdat'a gelenler akın etti. Tahran'da bulunduğum zaman Doktor Arestu Hekim'den dinledim: Şahensah'ın Kerbela'yı ziyaretinde, dedesi Şahın tabibi olarak bu seyahatte Majesteye refakat etmiş. Hekim Mesih, Musevi

olmasına rağmen Şah ailesinin bütün efradı tarafından çok sevilmekte idi. Yol üstü Bağdad'a da geldiklerinde görmüşler ki; aralarında birçok ulema olan bilgili kimseler perde arkasında bir kadının va'zını dinliyorlar, kadının konuşmalar çok mantıklı olduğundan gösterdiği delillere kimse cevap veremiyor ve dinleyenleri cezbe ediyordu. Buna çok hayret etmiş fakat az sonra kendisi de kanaat getirerek inanmış fakat Bab hakkında hiç bir şey bilmediğinden mev'ud zatın bu kadın olduğuna hükmetmiş, bu konuşmaları ancak üç defa dinleyebilmişti ve Şahla seyahatine devam ederek Tahran'a dönmüş. Tahran'da Babi olduğundan dolayı zindana atılan ve ağır hastalanan Molla Sadık namında bir hastaya hizmet etme teklifinde bulunmuş ve işte orada Tahire ve Bab hakkında malumat almış. Bugün Tahran'da ve Hemedan'da yüzlerce Musevi kökenli Bahai, işte bu öğrenişin meyveleridir. Onun torunları çok muktedir, kültürlü doktorlar olarak bugün Tahran'da Bahailik için çalışan kimselerdir. Onun torunlarından birisi Lütfullah Hekim bir müddet Hayfa'da Abdu'l Baha'nın yanında kalmış ve Abdu'l Baha'nın son günlerine ait 1921 senesi Kasımının 28'inde Onun vefatında cenaze merasiminden, Abdu'l Baha'ya Sır lakabının tevcihi merasiminde çekilen fotoğrafları hep ona borçluyuz (İlk Yüce Adalet Evi seçiminde üye olmuştur). Evet bu hekim ailesi bu aziz Emre daha ilk gününden beri ne kadar çok hizmet etmişlerdir.

Bağdat Müftüsü, Tahire'den daha bilgili, faziletli, cesur ne bir kadın ne de bir erkek asla göremedim, diyor. Bir akşam müftünün babası oğlunu ziyarete gelir, Tahire'ye selam bile vermeden oğlunu azarlamaya başlar ve İstanbul'dan Sultanın iradesinin çıktığını, Tahire'nin Osmanlı topraklarında kalmamak şartıyla serbest bırakıldığını söylüyor ve Tahire'ye "hemen hazırlığını yap yarın Irak'ı terk et" diyor. Tahire ve diğer kadınlar derhal müftünün evini terk ederek İran yolculuğuna hazırlanırlar. Bağdat'ta bir arkadaşım bana Alusi'nin bu oğlunun Tahire'nin bilgisine hayran kalmış olduğunu ve dediklerine göre (Bu asırda hiç bir büyük adamda görülmeyen bilgi, nezaket ve iyi ahlak onda mevcuttu) demiştir. Bağdat'ta dostlarımla anlattığına göre Muhammed'in dinini değiştirdiğini zanneden Müftünün babası, Tahire'ye çok hakaret etmişti. Sultandan gelen irade İran'a gitmek şartıyla Tahire'yi serbest bırakıyordu. İşte o zaman bu müftü büyük bir utangaçlıkla Tahire'den özür dilemiş ve babasının kusurlarını affetmesi için yalvarmıştır. Onlerinde olan tehlikeyi bildiklerinden, Tahire'yi seven 30 kadar ahabap seyahatte Ona işlik etti. Müftü de büyük bir nezaketle muamele yaparak Bağdat'tan İran hududu olan Hanekeyn'e kadar başlarında bir sorumlu bulunan 30 süvari ile birlikte onlara refakat etti.

Tahire'nin bu yolculuğunda, beraberinde olan kimseler Hurşid Begüm, Mirza Hadi Nehri'nin valideleri ve diğer İran'dan Muhammed Babıkani, Seyyid Muhsin Kazimi, Molla İbrahim Mahalati ve Araplardan Şeyh Muhammed Şebel, katır kiralayarak kafilenin yolda yiyecek, konak ve diğer bütün masraflarını ödeyerek Kirmanşah'a kadar olan bu seyahati planlamıştı. Bu seyahate iştirak eden Iraklı'lardan diğerleri şeyh Salih Kerimi ve şeyh Sultan Kerbelai ve Derviş Makui, Cevad Hayati ve diğerleri.

Tahire ve arkadaşları Kirmanşah'a yetiştiklerinde kadınlar bir eve, erkekler de başka bir eve gittiler, bunların gelişleri duyulur duyulmaz bu talimatı işitmek üzere halk hücum etti, bunun üzerine ulema öyle bir feryat kopardı ki; bu feryat bunların şehirden çıkarılmalarına sebep oldu. Kermanşah belediye reisi halkın bunların evine hücumu ve neleri varsa yağma etmelerine gasp ettiler ve ondan sonra bu mazlum müminleri arabaya doldurularak çöle götürüldü ve çölde arabaların atları sökülerek şehre dönüldü, bu yolcular yiyeceksiz sefil bir halde çölde kaldılar. Tahire Kermanşah valisine, belediye reisinin yaptıklarını yazarak şöyle ilave etti, Kirmanşah'ta biz sizin misafirlerinizdik, bize bu muameleleri yapmak nazikane miydi? Bu mektubu içlerinden birisi yaya olarak Kirmanşah'a götürdü, Bu haksız muameleden haberi olmayan vali, mektubu alınca şaşırdı ve hakikaten bu muamele ulemanın teşvikiyle yapıldığını anladı. Yağma edilen malları geri alınarak iade edilmesi ve hayvanlarının gönderilerek, selamete Hamedan'a yolcu edilmeleri için Vali, belediye reisine

emir verdi ve hatta tekrar Kirmanşah'a geri gelmeleri için davette de bulunduysa da Tahire bu daveti kabul etmedi.

Profesör Edward Brown'un dediği gibi: "Tahire gibi bir kadının meydana gelmesi herhangi bir devirde herhangi bir memlekete nasip olan ender bir hadisedir. Fakat İran gibi bir memlekette şaşılacak olaydır, belki de bir mucizedir. Fevkalade güzelliğinin yanında nadir entelektüel mevhibesi, beyan güzel ve açık konuşması, korkusuz bağlılığı, eşsiz fazileti, şahane ölümü, memleketinin kadınları arasında kıyas edilmez bir ölümsüzlük bırakacaktır. Bab'ın dininin büyüklüğüne başka hiç bir iddia bulunmazsa Kuretu'l ayn gibi bir kahraman yetişmesi ona kafi idi."

Hemedan'nın ileri gelen mollalarından biri Tahire'ye çok düşmandı. O'nu öldürmek için halkı teşvik ediyordu, fakat hükümetten korktu. Tahire ona Bab'ın öğretilerini anlatan uzun bir mektup yazarak kendisiyle birlikte gelen Molla İbrahim Mahalati ile bu mektubu ona gönderdi. O da Tahire'nin aleyhinde ne yapacaklarını kararlaştırmak üzere birkaç bilgin ile, tam toplandığı bir zamanda mektup getirdi, bu mektubu bir boğaya sanki kırmızı bir bez gösterilmiş gibi tesir etti. Getirenin üzerine atıldılar ve onu kendinden geçinceye kadar dövdüler ve bu halde onu tekrar Tahire'ye getirdikleri zaman herkesi hayrete bırakan şu sözleri söyledi: Molla İbrahim senin üzerine sulh ve selam olsun ayağa kalk, sen, sevgilinin uğruna eziyet gördün. O, gözlerini açınca Tahire tebessüm ederek ilave etti: Molla İbrahim, sen bir darbeye kendini kaybettin bu zaman öyle bir zamandır ki; biz hayatımızı vermeğe hazırız. Hz. İsa'nın havarileri, Hz. Muhammed'in ashabı böyle yapmadılar mı? Molla İbrahim bunun üzerinde hemen ayağa kalkarak hizmetine devam etti.

Tahire Tahran'a giderek Muhammed Şah'ı görmeği ve bu yeni talimatı ona söylemeği düşünüyordu. Fakat Kirmanşah'da kendisiyle görüşmek ve dini konularda konuşmak istemeyen Mollalardan biri gizlice Tahire'nin babasına mektup yazarak kızının Mollaların şerefini berbat ettiğini bildirdi. Bunun üzerine babası bazı akrabalarıyla birlikte oğlunu göndererek onu karşılamalarını ve derhal eve gelmesini acele etmek üzere Hamedan'a gönderdi. Bir hissi kablel' vuku (önceden hissetmek) ile onların yolda olduklarını bilen Tahire dedi ki; Bizim için geliyorlar, fakat onlar buraya yetişmeden biz Kazvin'e hareket edelim. Arkadaşlarından bazılarını Hamedan'da bıraktı ve diğer bir kısmı da kendisine yoldaş oldu. Kendisine arkadaşlık edenler arasında Hurşit Begüm, Şeyh Salih Kerimi ve Molla İbrahim Mahallatı vardı. Bunlar Tahire'yi bulmak için yola çıkan akrabalarının süvarileriyle Kazvin yolunda karşılaştılar. Evvela yalnız Tahire'yi alıp babasının evine götürmek istedilerse de Tahire; bunlar benim dostlarımdır, benimle birlikte gelmelidirler, diye onların isteklerini reddetti ve böylece hep birlikte yola çıktılar. Hava çok fena idi, Bir haftalık sıkıntılı bir yolculuk yaptılar.

Kazvin'e vardıklarımızda Tahire babasının evine gitti. Araplar da kervansarayda yer tuttular. Birinci akşam evde babası, kocası aynı zamanda kayınbabası olan amcası bir aile toplantısı yaparak Tahire'nin hareketini kötülediler. Bu arada kızgınlıkla babası dedi ki: Sen, sahip olduğun bütün ilmin ve zekanla şayet Bab ve hatta daha büyüğü olduğunu iddia etmiş olsaydın, ben derhal bu iddiayı kabul ederdim. Fakat sen bu

Şiraz'lı çocuğu takip ediyorsun, ben sana ne yapabilirim ! "Tarihi cedid" kitabında şöyle yazıyor: "Ne garip, bu ailenin taassup ve küstahlığı tahammülün erişemeyeceği bir derecede idi; bir taraftan kızlarının erişilemez kabiliyet ve başarılarını görüyorlar. Bu kız, "gerçeklik güneşinin yanında ben bir zerreyim" diyor ve bunu açıkça halkın önünde, sabırsızlıkla beklediği alemlerin Rabbini tanımakta benim malik olduğum bilgilerle zerre kadar yanıltma imkanı yoktur. Ben O'nu aşık delille ilmin aydınlığı ile tanıdım. İhata eden bilgisinin yanında en ufak bir damla, O'nun gözleri kamaştıran ışıği yanında ufak bir işarettir." dediği halde, babası ona: "Sen faziletlerini, o Şiraz'lı çocukla nasıl mukayese ediyorsun, sen,

kız yerine benim oğlum olsaydın ve bu iddiayı (Yani Bab olduğunu) ileri sürseydin seni tasdik ederdim" diyor.

Amcası ve kayın pederi olan Molla Taki evvela büyük bir kızgınlıkla Bab'a küfrederek Tahire'ye birkaç tokat atar. Tahire "Amca! ben senin ağzının kanla dolduğunu görüyorum" dedi.

Kocasının evine dönme meselesine gelince, Tahire bunu kesinlikle reddetti. Sebep olarak dedi ki; "O, Allah'ın Emrini reddettiği sürece aramızda bir bağ olamaz".

O zaman evlenmeleri ebeveyn seçim yaparlardı. Bu evlenme zaten Tahire'nin seçim ve arzusuyla ile değildi. Birkaç hafta sonra kocası Tahire'yi boşadı. Kocası ve kayın pederi O'nu kafir ilan ederek itibarını yıkmak için yalan yanlış sözler söyleyerek gece gündüz aleyhinde bulundular.

Tahire'nin amcası Molla Taki; mollaların başı ve cuma İmamı idi. Birden bire Molla Taki'nin camide katledildiği duyuluyor ve derhal oğlu ve diğer aile üyeleri Tahire'nin geçmişte ifade ettiği "Ağzının içerisini kanla dolmuş görüyorum" sözlerini hatırlıyorlar, bu katli O'nun teşvik ettiğini, hiç değilse bu hususta bir bilgisi olmakla Tahire'yi itham ediyorlardı. Akrabalarının bana söylediklerine göre Tahire'nin annesiyle arası çok sıkı imiş ve annesi onun masum olduğuna inandığı halde demiş ki: Gözü ile görmeyen bir kimse, birisinin ölümünü bu kadar kat'i nasıl bilebilir ! Burada size eski bir Bahai olan Semender'in Tahran'da Dr. Susan Mordy için yazmış olduğu bir iki paragrafı alıyorum: Bu yazı 1913 Haziran'da Budapeşte'de toplanan milletlerarası kadınlar Nusaj cemiyetinin reisi Mrs. Corri Chapman Catt, kongrede okumak ve bilahare kitap halinde neşredilmek üzere Dr. Mordy'dan istenmiş fakat mektup zamanında alınmadığından Peşte'ye gönderilememiş. (Bu öldürme hadisesine ait kısım orada çok güzel bildirilmiştir.) Şeyh Ahmet ve Seyyid Kazım'ın çok hararetli bir taraftarı olup henüz Babil'e dönmemiş olan Şiraz'lı Molla Abdullah Salih isminde birinin kendi ifadesine göre Hacı Molla Taki'nin ekseriya bu zatlara (Şeyh Ahmet ve Seyyit Kazım) tahkir ettiğini işittiğinden bir akşam mescide (cami) giderek sabaha kadar orada gizlenmiş, Molla Taki sabah namazına geldiğinde bir hançerle ağzına vurmuş, hançeri caminin yanındaki köprü'nün altına saklayarak kaçmış. O saatte Allah'tan başka hiçbir kimse bunu görmemiş. Cemaat, namaza toplanıncaya kadar bu hücum yapılmış ve Molla Taki de ölmüş. Cesedini evde oğlu ve ailesinin yanına götürerek bu haberi vermişler.

O gün Kazvin'de olan şeylere Allah'ım şahittir, Halkın, Tahire ve arkadaşlarının bu ölümü meydana getirdiklerini düşünerek ileri gelen Babi'leri toplamak üzere emirler verildi. Medrese talebeleri Hacı Seyyid Esedullah'ın evine girdiler evde bulunan yeğeni Ağa Mehdi ile kendisini tutuklayarak hapse götürdüler. Halk Babilerin akrabası olduğu bilinen her eve hücum etti. O zaman çok küçük bir çocuktum; fakat hatırlıyorum Babil'e işkence yapmak ve onları öldürmekle şöhret bulan Seyyit Muhsin bazı memurlarla bizim kapımızı da çaldı kapıyı kimse açmayınca, duvardan atlayarak girdiler ve arama başladı, bazı odalar kilitli olduğundan kırmak istediler, ev sahibi kapıları açtı, bu adamın korkunç hareketlerini bilen ev sahibi korku ile titreşirken Seyyid Muhsin kadınlara, "kocalarınız dini terk etmiştir, artık siz istediğinizle evlenebilirsiniz" der. Molla Taki'nin ölümünü Tahire ile Hacı Seyyid Esadullah'ın birlikte meydana getirdiği şüphesiyle hareket eden mollalar, Molla Taki'nin oğlu ve Tahire'nin sabık kocası Molla Muhammed Tahire'yi mahkemeye sevk etmek için hükümeti teşvik etti. Babası evvela götürmelerine mücadele etmedi. Fakat sonradan onu zorla alıp Kafiye isminde bir hizmetçisi, diğer bir uşağı ile birlikte götürdüler. Hükümet konağında yapılan soruşturmada Tahire'nin (Bu fiil bizim haberimiz olmadan meydana getirilmiştir) cevabına karşı Molla Muhammed bunların ağır surette cezalandırılmaları hususunda hükümete ısrar etti. Vali cellada, bağlamak üzere demir getirmesini emretti. Tahire'yi korkutmak için evvela Kafiye'nin ellerini aralık bir kapının arasından dağlamak üzere diğer tarafa uzattılar, bu dehşetli vaziyet

karşısında melcei ve inancı yalnız Allah'a olan Tahire yüzünü, Bab'ın mahpus bulunduğu Maku'ya doğru dönerek dua etmeğe başladı. İşte o andaki vaziyeti, kelimelerle tarif etmek mümkün değildir: "Katil bulundu" bu ses herkesin dikkatini oraya çevirdi. Kimdir katil? nerede bulundu ? Dağlama işi kaldı ve öğrenildi ki; katil Şiraz'lı Molla Salih'tir.

Şehirde birkaç masum kimselerin tevkif edildiğini görünce kendi ayağı ile hükümet konağına giderek suçunu itiraf etmiş ve "onun ağzına hançeri ben sapladım hiçbir yardımcım yoktur. Siz Allah'ın kullarını sebepsiz hapsettiniz" demiş. Böyle alim bir adamı niçin öldürdün diye sorduklarında: O alim bir adam değildi, yalnız ilim bağından bir salkım üzüm çalmıştı, cevabını vermişti ve "eğer o, akıllı bir adam olsaydı hocalarım Şeyh Ahmet ve Seyyid Kazım hakkında minberde kötü söz kullanmazdı, İşte bu sebepten dolayı onu öldürdüm" dedi ve sonra Mirza Salih ile Tahire'nin kocası Molla Muhammed, yüksek mahkemede yüz yüze getirildiler ve tahkikatı yapılarak mahkemeye verildi. Katil, büyük bir sakinlik ve düzgün ifadelerle itirafta bulundu. Ona: "Bu yalan söylüyor" dediler, bunun üzerine katil: Ağzına sapladığım hançer, caminin yanındaki köprü'nün altındadır, diye ilave etti. Gönderilen bir adam hançeri bulup getirdi. Yine Molla Muhammed hırsla, Bu adam babamın katiliğine layık bir adam değildir, deyince Mirza Salih:

Babanın katili olmaya layık görünmem için lütfen bana güzel bir takım elbise getiriniz giyeyim, cevabını verdi. Katilin boynuna ağır zincirler vurarak hapishaneye götürüldü. Hapishaneye yaklaştıklarında evvelce bahsettiğimiz Seyyid Muhsin görüldü ve katili tahkire başladı, fakat bu cesur aslan, seri bir sıçrayışıyla boynundaki zincir halkalarından birini üzerine öyle fırlattı ki; Seyyid hemen oradan kaçtı.

Babasının hayatına karşılık birçok can almak isteyen Molla Muhammed, müminleri baskı yaptığı sırada Tahire de dışarıyla haberleşmesi tamamen kesilmiş bir halde babasının evine hapsedilmişti. Kocası Molla Muhammed ve diğer bir amcazadesi onu zehirlemek istediler, fakat başaramadılar. Hacı Esedullah'ın büyük kızı Hatun Çan'dan başka hiç bir ahabap, Tahire'nin bulunduğu eve gidemiyordu. Bu vefakar sadık kadın bazen elbise yıkamak gibi hafif bahanelerle eve gidiyordu. Tahire evin yemeklerini ekseriya reddettiğinden onun bu zorluklar karşısında hayatını muhafaza edebilmesi için yemek götürürdü ve onun durumundan haber alırdı. Bu sadık dostun kocası Ağa Muhammed Hadi, Tahire'nin büyük kardeşi idi Bahailer tarafından Amcan diye bilinen Cenab-ı Ağa Muhammed Ferhadi'nin bana söylediğine göre Ağa Hadi nadiren Kazvin'den ayrılırdı. Ağa Hadi, Molla Taki'nin öldürüldüğü zaman Tahran'a gitmiş ve Baha'ullah'ın huzuruna müşeref olmuştur.

Baha'ullah onu Tahire'ye yardım etmek ve Tahran'a getirmek üzere gene Kazvin'e gönderdi. Baha'ullah'tan Tahire'ye yazılan bir mektubu Ağa Hadi getirdi ve Tahire'ye verdi. Tahire Mektubu okuduktan sonra, Sen git ben de seni takip edeceğim, dedi ve bir saat sonra o da hareket etti. Bulmak için, katiyen akıllarından geçirmeyecekleri bir marangozun evine O'nu götürdüler, Tahire'nin kaybolması çabuk anlaşıldı ve şehirde derhal bir feryat koptu. Hacı Esedullah'ın evi kapış kapış yağma edildi. Aynı gece içinde Ağa Hadi, Ağa Kuli'nin yardımıyla bir hizmetçi ve bir sadık dostla beraber şehrin Şehzade Hüseyin kapısı denilen mahallesine Tahire'yi götürdüler ve duvarı aşmağa muvaffak olarak şehir dışında, hayvanlarının beklemekte olduğu bir kasabın evine gittiler ve hayvanlara binerek Kolderi ve İstihar köylerinin yolunu takiben Tahran'a hareket ettiler. Tahran'a dört mil mesafede İmamzade Türbesine yetiştiklerinde, ilk durağı yaptılar. Tahire orada istirahat ederken, Ağa Hadi, Tahire'nin geldiğini haber vermek üzere Tahran'a gitti. Ağa Kuli de hayvanlara bakıyordu. Ertesi gün Tahire birkaç müminleri bulunan bir köye götürüldü. Ağa Kuli, sadakatinden dolayı taltif edildi. Sonradan bütün işlerinde de muvaffak oldu, Devlet hizmetinde büyük bir mevki işgal etti. O da Baha'ullah'ın huzuruna müşerref oldu. Baha'ullah'ın evinde, Tahire o zaman henüz üç dört yaşında bulunan Abdu'l Baha'ya çok

Bağlı idi. Birçok zamanlar O'nu kucağına alırdı.

Emrin tarihinde, bundan sonra en dikkate değer olaylardan birisi de Bedeşt konferansıdır. Belki Bedeşt neresidir diye soracaksınız ? Burası Tahran'la Mazenderan arasındaki bahçeler ve meralarla dolu az meskenli, vaktiyle bir eşrafın sayfiye mahalli olarak yaptırdığı bir yerdi. Bab'ın müminlerinin bir toplantı yapabilmesi için Baha 'ullah tarafından seçilen bu yer kadar uygun bir yer olamazdı. Bu mahallin etrafı güzel bahçelerle çevrili, sakın bir yerdi. İşgal ettikleri üç bahçenin ortasında güzel bir meydan vardı. Tahire'nin, bu seyahat için hizmetkarlarını verip, yol hazırlıkları için icap eden bütün masraflarını Baha'ullah temin ederek Tahire'yi Bedeşt'e gönderdi ve bir kaç gün sonra Baha'ullah kendisi de hareket etti. Kuddus da oraya geldi.

Baha'ullah orada üç bahçe kiralamıştı, birisini özel olarak Kuddus'a tahsis etti, diğerinin bir kısmını Tahire'ye ve adamlarına alıkoyarak üçüncüsünü de kendisine ayırdı diğer dostlarının çadırları da ortadaki meydana dikildi.

Tahire'nin hizmetkarlarından birisine söylediği şu kelimeler bu toplantının hususi önemini belirtir, bir perde arkasından da olsa bir kadın olduğu halde, o toplantılarda konuşmasına ve müzakere etmesine ilk günlerde diğerleri gibi hizmetkarın da şaşırdığını görünce Tahire şöyle söyledi: "Bizim konuşmalarımız Allah hakkında din ve ruhani meseleler üzerindedir; bunların üstünde hakikat yoluna hayatlarımızı vermek içindir, belki attığımız her adım Allah'ın yolundadır. Böylece bizi takip etmeğe hazırlanmış mısınız ?" Bab'ın talimatı hakkında her gün bir tanesi konuşuyordu.

Fransız tarihçisi Meur A.L.M. Nicholas bu toplantıyı tarif ederek toplantının bir kaç gün devam ettiğini bildiriyor. Anlatılanların hepsinin esası, eski dinin kanunlarının Bab'ın yeni öğretilerine değişmesi hakkında bir danışma toplantısından ibaret olduğudur.

Tahire'nin Şahadeti ve sonrası

Şimdi size öğrenmeğe muktedir olabildiğim kadar Tahire'nin Majeste Nasrettin Şah ile iletişimini bildireceğim. Tahire Bedeşt'ten getirildiğinde Şah'ın huzuruna çıkarılmış. O'nu gören şah "Bakışları hoşuma gitti. O'nu bırakınız" demiş ve sonradan Kelanterin (Komiser) evinde iken Şah hazretleri Tahire'ye bir mektup yazmış, özeti: "Bab'ı inkar ederek tekrar müslüman dinine dönmesini tavsiye etmiş ve şayet bu teklifi kabul ederse O'na yüksek mevkiler vererek sarayında haremın başına getirip kendisine evlenme teklif etmiş." Tahire Şah'ın mektubunun arkasına birkaç mısra yazarak onu şahenşah'a iade etmiştir. Bu şiirin aslındaki güzelliğini göstermeyen İngilizce tercümesinde takriben şöyle söylüyor

"Senin yolun, İskender'in cah-u celali

Benim yolum ise kalenderliğin yoludur.

Eğer senin yolun güzelse o

Benimki kötü ise o yol da benim olsun.

Şah bunu okuyunca, bu fevkalade ruh ve cesareti hayranlık duyarak "Tarih böyle bir kadın bize göstermemiştir" sözlerini sarf etmiş. Kazvin'de Tahire'nin akrabalarının bana anlattıklarına göre Tahire şahadetinden evvel Nasrettin Şah'ın huzuruna çıkarıldığında, Majeste Şah Tahire'ye niçin Bab'a inandığını sormuş. Tahire bu soruya kendi sözleriyle değil fakat Ku'ran'nın sözleriyle takriben şu manada cevap vermiş: "Ben senin mabuduna (tapınılana) ibadet etmiyorum, sen de benim mabuduma ibadet etmiyorsun. Hiç bir zaman sen benim ve ben de senin mabuduna ibadet etmeyeceğiz. Onun için müsaade et de ben kendi mabuduma ibadet edeyim, sen de istediğine ibadet et." Şahenşah bir müddet başı önünde eğili

kaldıktan sonra hiç bir şey söylemeden orayı terk etmiş. Şah'ın etrafındakiler Tahire'yi katletmeğe karar verdiler ve Şah'tan habersiz O'nu katlettiler. Şah bunu öğrenince çok kederlendi.

1930 senesi Mart ayında Tahran'da bulunurken orada yaşayan Tahire'nin torunlarından biri bana anlattı. "Bizzat babamdan işittim ki; Nasereddin Şah üç büyük alimden, Tahire ile konuşmalarını istemiş. Bu konuşmada Tahire'ye şöyle sormuşlar; Akidenin delilleri nedir? Bunların suallerini Tahire Kur'an'la ispat etmiş. Mollalar ne kadar çalışmışlarsa da yine Tahire'nin karşısında susmak zorunda kalmışlar. Bunun üzerine Şah ikinci bir toplantı tertip etmek istemişse de mollalar Tahire'nin tekrar getirilmesine müsaade etmemişler, fakat bu kadının acele olarak öldürülmesini hükümetten talep etmişler. Nasreddin Şah, aslında Tahire'ye dokunulmasını istememiştir.

Tahire Kelanterin evinde mahpusken evvela dışarıya, merdivensiz bir odaya konmuş. Aşağıya inmek istediğinde duvara, bir el merdiveni dayanırdı. Şair olan prenslerden birisi Tahire'yi görmek ümidi ile bu eve geldi ve Tahire'yi gördü. Bu prens yazdığı bir kitapta Tahire'nin ne kadar bariz bir sevinç içinde olduğunu bize anlatmıştır. Tarih kitapları her yerde, her kim kendisiyle konuşmuşsa bize O'nun imanının sevinci içinde olduğunu söylerler. O her zaman şen, hareketli ve hatta kendisi bizzat tehlike içinde iken başkalarına cesaret ilham ederdi. O, yalnız bir şehit değil fakat aynı zamanda gülen neşeli bir genç kadındı, çünkü 1852 Ağustosunda otuz iki veya otuz altı yaşlarında idi.

Tahire'nin ölümü hakkında, Tahran'da Tıp Koleji profesörlerinden ve evvelce Şah'ın hususi doktorlarından olan Avusturyalı Dr. Jakop Polak "Persien Daslandund Seine Bewohner" kitabını 1865'de yazdı. Bu kitapta Tahire'nin idam edildiğini görmüş olduğunu, onun ölümünü insan kapasitesinin üstünde karşıladığını söylüyor.

1863'de neşredilen Parisli M.Le Comte de Gobineau'nun "Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale" kitabında celladın, evvela onu boğduğunu ve sonradan yaktığını bildiriyor. Diğer bir rivayette O'nun bir kirişle boğulduğunu söylüyor. Önce yüzündeki örtüyü alıp boğmak istemişlerse de sonradan örtünün etrafından boynuna ip atarak boğduklarını ve henüz tamamen ölmeden bir kör kuyuya atıp taş ve toprakla doldurduklarını bildiriyor.

Tahire'nin büyük hayatına ait yazı yazan doğulu bilginlere çok şey borçluyuz. 1855-1858 senesinde Tahran'da aydın bir yazar olan Fransız diplomat Comte de Gobineau "Les Religions et les Philosophies dans l'Asie Centrale" kitabının 16. sayfasında Tahire hakkında bilgi vermiştir.

Lord Curson "Persia and the Persian Question" kitabının birinci cildinde şöyle der: " ..Tahire, yüzünden peçeyi atıp Dinin ışıklarını ta uzaklara kadar götüren Kazvin'in bu kötü muamele görmüş şairesi Zerrintaç, Kurretu'l ayn, sevimli kahraman, asrımızın tarihinin en heyecanlı menkıbesidir.

Valentino Chirol "Şark Meselesi" kitabının 124'üncü sayfasında naklediyor: "Tahire hayatında ve şimdi kendi cinsine bıraktığı tesir, tutuşturduğu hararet kadar derin saygı görmüş hiçbir hatıra yoktur.

Sir Francis Youghusband "The Glean" kitabında: "Bütün bu harekette, hemen hemen en fazla dikkati çeken şahsiyet Kurretu'l ayn'dı. O, fazileti, takvası ve bilgisi ile tanınmış ve Bab'ın bazı yazılarını okumakla O'na katılmıştı. İncancında o kadar kuvvetliydi ki; zengin ve asil olmasına rağmen zenginliğini, çocuklarını, ismini, mevkiini ve hepsini, sahibinin zuhuru ilan ve dininin tesisi hizmetinde feda etti. Konuşmasındaki güzelliği o derecede idi ki; ev sahibinin bir düğün ziyafetinde temin ettiği müzikten dinleyicileri kendine çekti.

Dr.T.K. Cheyne "The Reconciliation of Races and Religions" Kitabının 114-115 sayfasında büyük bir saygı ile şöyle diyor: "İslam memleketlerinde Kurretu'l ayn'nın saçtığı tohumlar şimdi görünmeye başladı".

İran'a gitmeden evvel ziyaret ettiğim beş kıt'ada Tahire'nin tesirlerinin akislerini görmüştüm. Tahran'da latif bir bahçede O'nun aziz vücudunu yok ettikleri kuyunun yanında dururken (Allah'ın Kahramanları) Kitabındaki bu drama ait o güzel satırları düşündüm. Bu satırlarla doğulu büyük kardeşinin menkıbesini Paris'ti Mrs Laura Dreyfus Barney çok latif bir şekilde "Mukkadesata hürmetsizliklerinizi yok ediniz...! bu aciz maksatlarınızla O'nu buraya gömebileceğinizi mi zannediyorsunuz ? O hepinizin karşısında durmak üzere tekrar görünecektir! Siz O'nu insanların fikrinde ölümsüz bıraktınız ve O'nun sevgili ruhunu milyonlarca kalbe nakşettiniz. Siz işinizi tamamlayamadınız, O'nun şöhretini kurdunuz. Tahire sonsuza dek hakikati, samimiyeti, cesareti ilham kaynağı edecektir." diye yazmıştır.

Ben de büyük Türk edip ve şair Süleyman Nazif Beyin "Bahailer ve Nasereddin Şah" adlı kitabındaki; (1923 senesinde İstanbul'da Kanaat kütüphanesi tarafından basılan 44. sayfadaki sözünü iştirak ederim) " Tahire, Sen bin Nasereddin Şah'a bedelsin."

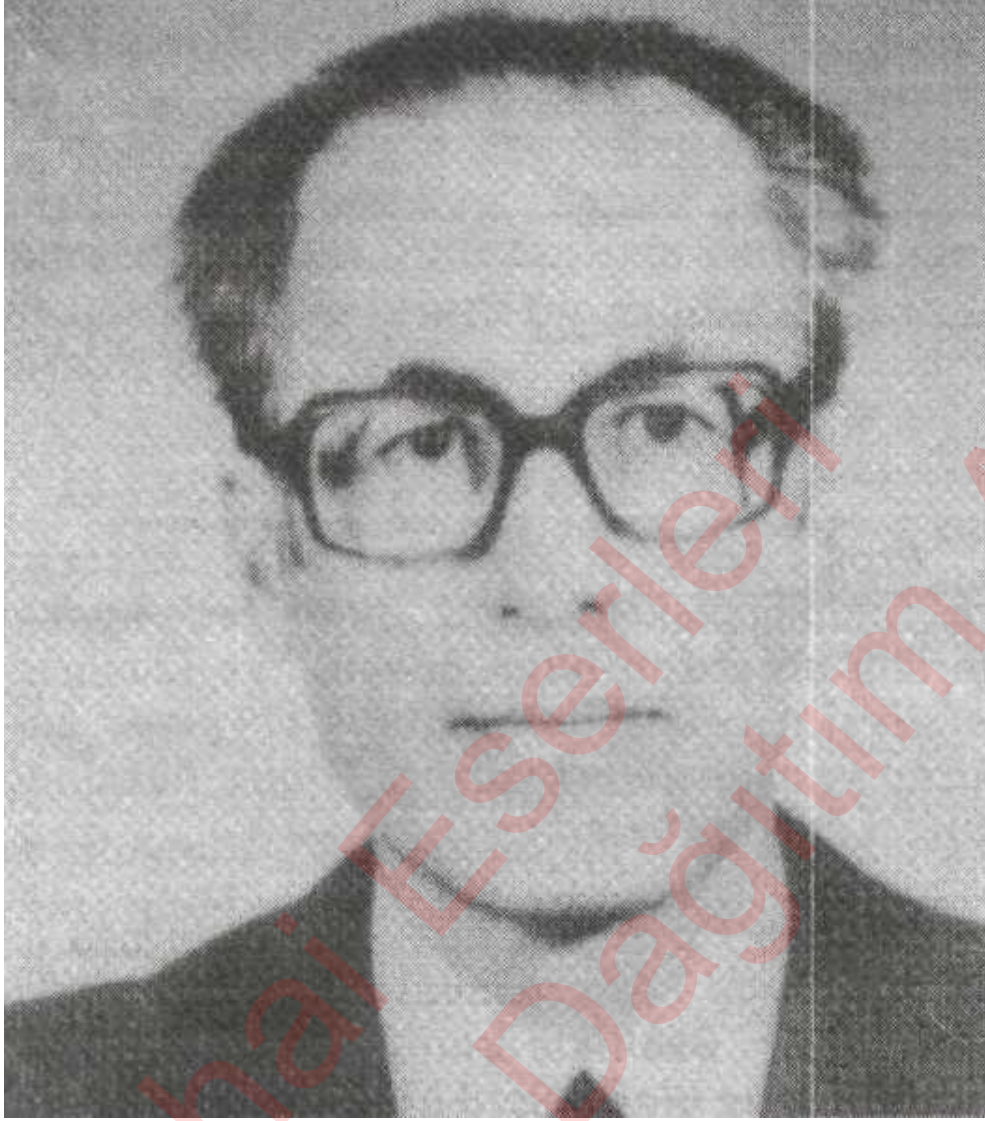
Dünyayı dolaşırken gördüm ki; Tahire'yi her yerde biliyorlar. Viyana'da Avusturya Cumhurbaşkanı'nın annesi Mrs Marianna Hainisch'i 1925 senesinde ziyaret ettiğimde bana dedi ki: "İran'ın Kazvin şehrinde Kurretu'l ayn, Tahire, bana bütün hayatımca kadınlık için bir ideal olmuştur. O'nun hayatı ve ölümü hakkında bilgi edindiğim zaman henüz 17 yaşında idim. Tahire, İran kadınları için hayatını verdi. Ben de Avusturya kadınları için çalışacağım" dedi.

Tahire'nin Şiirleri

İngiltere'de Cambridge Üniversitesi profesörlerinden Edward G. Brown, Tahire'nin şiirlerine ait Royal Asiatic Society mecmuasının XXI. cilt, 934 sayfasında aşağıdaki parlak görüşünü yazıyor:

"Biraz Bab'dan ayrılalım. Bu acı dramda mevki alan bir şahsiyet daha var ki; karşı durulmaz bir şekilde dikkatinizi çekiyor. Tahire lakabıyla anılan bu yeni inançta temayüz etmiş kahraman şairi, başarısı tamamlanmış Kurretu'l ayn'ı kastediyorum. O'nun şiirlerini elde edebilmek için bütün iştihakıma rağmen ancak birkaç tanesini bulmaya muvaffak oldum. Şiraz'da karşılaştığım Babilerin hiç birisinin elinde bu şiirlerden yoktu. Kurretu'l ayn'nın vaaz ettiği Kazvin Hemedan'da pek muhtemel olarak bulunabilir, dediler. Nasılsa Yazd şehrinde O'na atfedilen

1930 senesinde 4 aylık bir seyahate çıktığımda Tahire'nin Farsça yazılmış şiirleri bana verilmişti. Aynı senenin Mayıs ayına doğru Hindistan'a gittim ve orada gördüm ki; yüksek kültürlü halk arasında Tahire'nin şiirlerine büyük bir ilgi var. Karaçi'de ikamet eden İranlı Bahai, aziz dostum sayın İsfendiyar Bahtiyari'den özel el yazısı ile yazılmış, Hindistan'da bazı şair ve yazarlara verilmek üzere bu şiirlerden birkaç kopya çıkarılmasını rica ettim. O derhal Karaçi'de bunlardan bin nüsha bastırды ve 1930 senesinde unutulmaz Hindistan, Burma seyahatinde bu seyahatin hatırası olarak Bahtiyari bey bin nüsha daha bastırarak bunları Hint edebiyatına büyük bir hizmeti oldu. Hindistan'ın aydın toplumundan şaşılacak kadar çok kimse, Farsça Lisanma ve Kurretu'l ayn'ın şiirlerine vakıf idiler ve ezbere bilirlerdi.

Tanınmış yazarların yazılarını araştıran araştırmacı yazar Husam Nukebai'nın "Tahire" adlı kitabından da azami fayda sağladım.

Prof. E. G. Brown

Prof. Edward Brown İngiliz Müsteşriki (Şark toplumunun tarihini, dilini, edebiyat ve folklorünü araştıran bilim adamı) ve Cambridge Üniversitesi hocalarından, Babilik hakkında epeyce kitap ve makaleleri vardır. Tahire hakkındaki görüşleri özetle şöyledir:

Kuretu'l ayn gibi bir kadının doğuşu herhangi bir yerde veya memlekette ender görülen olaylardandır. Özellikle İran gibi bir memlekette ortaya çıkışı ve olağanüstü bir hadisedir.

"Kuretu'l ayn'ın takva ve kutsallığı, güzellik ve cemali, Tanrı'nın bahsettiği olağanüstü kabiliyet ve benzersiz konuşma akışı, fedakarlık ve her şeyden üstün İran ulehasının karşısında dayanıklılığı ve bilahare celalli şahadeti, beşer tarihinde benzeri bulunmayan bir olaydır. Kuretu'l ayn, memleketinde kadın vatandaşları arasında her zaman dipdiri ve ebedileşmiştir.

Seyyid-i Bab'ın Emri'nin yüceliği için her hangi bir delil olmazsa, Tahire gibi dahi, ünlü, cesaretli ve fedakar bir bayanın varlığı O'nun Emrinin yüceliği için yeterli bir delildir."

Le Conte De Gobineau

Fransız tanınmış siyaset adamı ve büyük yazar Le Conte de Gobineau 1851-1858 yıllarında Tahran'da büyükelçi olarak görev yapmıştır. Yazdığı bir çok kitabı vardır. "Ora Asya'daki Mezhepler ve Felsefeleri" adlı kitabında, Babilik hakkında geniş yer vermiştir. Bizzat kendisi bir çok olaylara tanık olmuştur. Bu kitabın Fransa'da bildiğimiz kadarı ile sekizinci baskısı yayınlanmıştır. Tahire hakkındaki bölümü çok değerli bilgiler vermiştir, özeti şöyledir:

Müslümanlar ve Babiler hep birlikte Kurretu'l ayn'nın güzelliği ve yüceliğini methetmişlerdir. Ancak her meziyet ve üstünlüğünden daha önemli ve değerli şey O'nun emsalsiz kabiliyeti ve olağanüstü zekası ve bilgisi ve keza belirgin iyi karakterlere sahip olmasıdır. İşte bu meziyetlere sahip bu genç bayan her türlü övgüye layıktır.

Çocukluk döneminde nerdeyse her gün bilgili aile fertlerinin dini ve bilimsel tartışmalarında hazır bulunuyordu. Olağanüstü kabiliyet ve zekası sayesinde kısa zaman içinde o da bu yüksek seviyedeki tartışmalara katılmaya başladı. Herkesi hayrete düşürüyordu. Bu olay tabiidir ki; her yerde ve özellikle Asya'da son derece dikkate değerdir. İşte İran'da bir Kurretu'l ayn gibi her yönüyle benzersiz bir kadının ortaya çıkması olağanüstü bir olaydır.

Bu kadın yalnız Arap dili ve edebiyatında değil hadiste ve büyük alimlerin yorumunda; zorluk çektikleri tefsirde yüce bir mertebeye ulaşabilmesi, onu asrın dahisi olarak kabul ettirdi.

Kendi akrabaları da kısmen de olsa Bab'ın öğretilerine aşına olup çok etkilenmiş ve son derece beğenmiştir. Bab ile mektuplaştı (Dünya hayatında Tahire, Bab'ı hiç görmedi), çok geçmeden tüm öğreti ve fikirlerini candan kabul ederek iman etti. Sonra şevk, hararet ve aşıkane bir enerji ile mevtasının Emrinin tebliğinde ayağa kalktı.

Tahire çok evliliğe şiddetle itiraz ederek peçe ile de mücadele etti. Bir çok konuşmalarında meydanda yüzü açık olarak hitapta bulunuyordu. O'nun bu hali, hem aile fertlerini hem de diğer müslümanları dehşete düşürdü. Bu arada çok insan da onun görüşlerini kabul ederek; sevinç, hararet ve İlahi aşk ile iman ediyorlardı. Ailesinin tümü müçtehitlerden oldukları için O'nun ılımlı ve sessiz olmasını istiyorlardı, fakat kesin ve sağlam delillerle onları susturuyordu ve nasihatlerini dinlemiyordu.

Sonuçta Kurretu'l ayn ailesinden uzaklaştı ve tüm hayatını tebliğe ve mevtasının Emrini (dinin) yaymaya adadı. Tahire; ilahi hikmet ve bilgi meydanında eşsiz bir kahraman oldu.

Ben şimdiye kadar Müslümanlar arasında bu olağanüstü kadının ilim ve fazilet mertebesini inkar edecek bir kimse bulamadım...

Babiler Bedest kasabasında toplandılar. Kuretu'l ayn toplanan müminlerin gayret etmeleri ve hareketlerini teşviki ve heyecanlanmaları için konuşmak istedi. Bu yüzden müminler hemen tahtalardan yüksek bir taht yaparak üzerinde halılar serdiler, kumaşlarla süslediler. Kuretulayn kendine özgü tavrıyla peçesiz tahtın üstüne iki dizinin üzerine oturdu, müminlerin bazıları ayakta durarak, bazıları ise oturmuş vaziyette iştiaf ve sabırsızlık ile Tahire'nin konuşmalarını dinlemek istiyorlardı. Genç kadının bir giriş yaptıktan sonra halka şöyle seslendi:

"Bab'ın Emrini (dini) tüm dünyaya yayma vakti gelmiştir! İbadet ve Tanrı'ya yalvarış adabının yeni Emre göre ifa edilmesi gerekir. Yeni kanunlar ortaya konulmuştur, yeni bir

kitap eski kitabın yerine Tanrı iradesiyle gelmiştir. Bu yüce Allah'ın Emri (Dini) tabiidir ki her tarafta yerleşecektir .Ancak bugünkü nesillerin olağanüstü sıkıntı ve zahmetlere katlanmaları gerekiyor. Tasavvur edilemeyecek sıkıntılara girecekler, çok kurbanlar verecekler. Hatta bu yolda kadınlar bile eşleri ve erkek kardeşlerinin çabalarına ortak olmalıdır. Artık kadınları evin içinde ömür boyu mecburen mahsur ve mahpus kalma zamanı geçmiştir. Şimdi artık o eski adet ve gelenekleri ve utangaçlıkları kendimizden atarak kendi gerçek insani görevimize sarılmamız, ruhumuzun zayıflığı, güçsüzlükleri, korku ve çekingenliklerimizi kendimizden uzaklaştırmamız ve erkekler gibi çabalamamız. Can vererek şahadeti bile kucaklamamız."

OLMER

Tahran Darülfünun'da (ilk üniversite) fizik ve kimya hocası olan Olmer "İran'daki Fransız Bilim Heyeti Raporu" adlı kitabında İran'daki olaylar hakkında şöyle yazıyor:

"Bab ve Baha'ullah'ın arasındaki ilişki, Yahya ile İsa arasındaki ilişkiye benzer. Muhammed Şah ve Nasereddin Şah dönemindeki İran Bilim ve teknoloji açısından zerre kadar gelişme kaydetmemiştir. Ancak bu dinin etkisiyle akıl ve düşünce alanında öyle bir ilerleme ve özgürlük yarattı ki, içinde Kuretulayn gibi bir bayan, yani büyük mübelliğ olan Kuretulayn bu dinin etkin bir temsilcisi idi. Bu şaire, edip bayan tüm diktatör devlete mensup olanların ve ayrıca din adamlarının muhalefetiyle, özgürlük ve aydınlık fikirleriyle halkı ayağa kaldırması bizzat, Bab'ın hakkaniyeti için en büyük delil sayılmaktadır."

Asiatic Dergisi

Asiatic dergisinin 1866 yıl ve 7. sayı, sayfa 474 'te Tahire hakkında şöyle yazılmıştır:

"Nasıl olur da İran gibi bir yerde, özellikle din alimlerin çoğunluğu Kazvin gibi bir şehirde bulunduğu bir toplumda, zayıf bir kadın olan Tahire, cemiyeti öyle ayaklandırırsın ve yeni bir topluluk teşekkül etsin ki; İranlı meşhur Tarihçi (Babi düşmeni) Sepehr hayretini gizleyememiştir."

Jacob Blank

Dr.Blank Avusturyalı Tıp Profesörü, Nasereddin Şah'ın özel doktoru idi, ayrıca Tahran'daki tıp mektebinde de hocalık yapan değerli bir bilim adamı idi.

"İranlılar" adlı Almanca olarak yazdığı kitabın birinci cildinde Tahire hakkında şöyle yazıyor:

Tahire'yi Nigaristan Sarayında bir gün hapsettiler. Ertesi gün Ayna sarayında Şah'ın huzuruna çıkardılar. Nasereddin Şah O'nu ilk önce çok methetti, özellikle onun değerli şiirlerini çok beğendiğini ifade ederek "Sizin gibi bir bayanın sarayda yeri olmalıdır ve saraya layıktır. Eğer dininizden vaz geçerek Babilerle kesinlikle görüşmeyeceğinize söz verirsiniz, şehenşahın hatunu olabileceğinize de ben söz vereceğim." Dedi.

Tahire ret cevabı verince Tahran'da Kelanlerin evine götürülüp zindana atılmasını emretti.

Ajeng Gazetesi

Tahran'da yayınlanan 1955 yıl, 41. sayısında Bahai olmayan tarafsız yazar Abdülhüseyin İslami şöyle yazıyor:

Sayın Ajeng Gazetesi Editörü: Geçen hafta "Dinler ve Mezhepler" adı altında yayınlanan bölümünüzde Bay Müşiri'nin neden

Bahailer Kuretu'l ayn'ın şiirlerine bu kadar önem verirler, başlıklı makalesini okudum. Çok üzüldüğümü ifade etmek isterim. Çünkü tek taraflı, taassupla dolu sözler vardı. Arapların bir atasözü var, diyorlar: "Bak ne diyor, bakma kim diyor !". Biz maalesef doğru bir sözü bizim gibi düşünmeyenlerden duyarsak, tüm gücümüzle o sözün yanlış olduğunu ispatlamaya çalışıyoruz. İşte bu en büyük yanlışımız ve ayıbımızdır. Bu mektubumda sakın sanmayın Bahailer ve Kuretu'l ayn'ın düşüncelerini savunuyorum. Böyle bir niyetimin olmadığını açıkça vurgulamak isterim. O'nun düşüncesi iyi veya kötü kendisine aittir. Ancak Kuretu'l ayn gerçek anlamıyla cesaretli, bilgili ve asrın dahisi olduğunu, yalnız İran'ın değil bütün dünyanın iftihar edebileceği bir kadın olduğunu, özetle araştırmalarımda belirtmek isterim. Çok şaşılacak şeydir ki; bir çok yabancıların saygı ile Kuretulayn'ı yad ederek ve O'nun düşüncesine, bilgisine ve cesaretine hayranlık duydukları halde, biz İranlılar Bahai (Babi) olduğu için kendimizden uzaklaştırarak , yüceliğini görmemezlikten geliyoruz.

Bay Müşiri, dünyada herkesin değer verdiği büyük insan Tahire'yi sanki utanç unsuru ve kötü bir lekeymiş gibi reddetmek ve hatta kötülemek istemiştir. Kuretu'l ayn'ın hayatını bir nebze bilen ve insaf sahibi olanlar beni anlayabilirler. Bu mektubum bir az uzun olabilir. Bay Müşiri'nin yanlışlarını düzeltmek ve macera dolu Kuretu'l ayn'ın hayatını özete yazmayı ve Kuretu'l ayn'ın hizmetleri karşısında görevimi ifa etmeyi istiyorum.

Daha önce de söylediğim gibi başkaların inançlarına karışmam, Tahire'nin hayatını anlatırken onun inancını göz önüne almadım. Fakat bu dahi kadının hayatını ve eserlerini tarafsızca inceledim. Bu hususta Bahai tarih kitaplarını, Bahailere düşman ve karşı olanların kitaplarını ve daha önemlisi yabancı (batılı) araştırmacıların kendi müşahedeleri ve yakinen gözlemledikleri olaylar sonucunda ortaya çıkan eser ve kitaplarını da tetkik ettim. Bunlardan: Cont de Gibineua, Lord Corison, Valentin, Sir Francis Jank, Dr. D.Chine ve Prof Edward Brown sayılabilir.

(Yazarın Tahire hakkındaki övücü ve çoğunlukla doğru olan kısımları tekrardan kaçınmak için burada aktarılmıyor, ancak İran Şahı'yla olan mektuplaşması hakkında bir şiirini aktarmakla yetineceğiz. M.Marufi)

Tahire, Kelanter (komiser)'in evinde hapiste iken Nasereddin Şah bu kadının cesaret, bilgisi ve yüceliği hakkında çok şeyler duyup ve O'na bir mektup yazarak diyor ki;

"Eğer Bab'a karşı inancından vaz geçersen ve hakiki bir müslüman olursan, senin şanına layık bir makam vereceğim ve seni kraliçe olarak seçeceğim". Kuretulayn cevaben bir şiir yazmış ve Şah'a yollamıştır.

Sen şerap ve güzelliklerden anlamazsın Abid-u zahidin peşindesin Neyleyim asfiyanın arı niyetini İnkâr eden bir kafirsın

Sana İskenderin mülkü haşmeti Bana kalenderlik yolu erkanı Eğer o iyi ise, sana yakışanın Bu eğer kötüyse bana layıktır

Zülfün muradına sen bağılsın Ata, semer, süsünün peşindesin Ömür boyu mutlak inkarcısın Değil de, arınmış bineva bir fakir

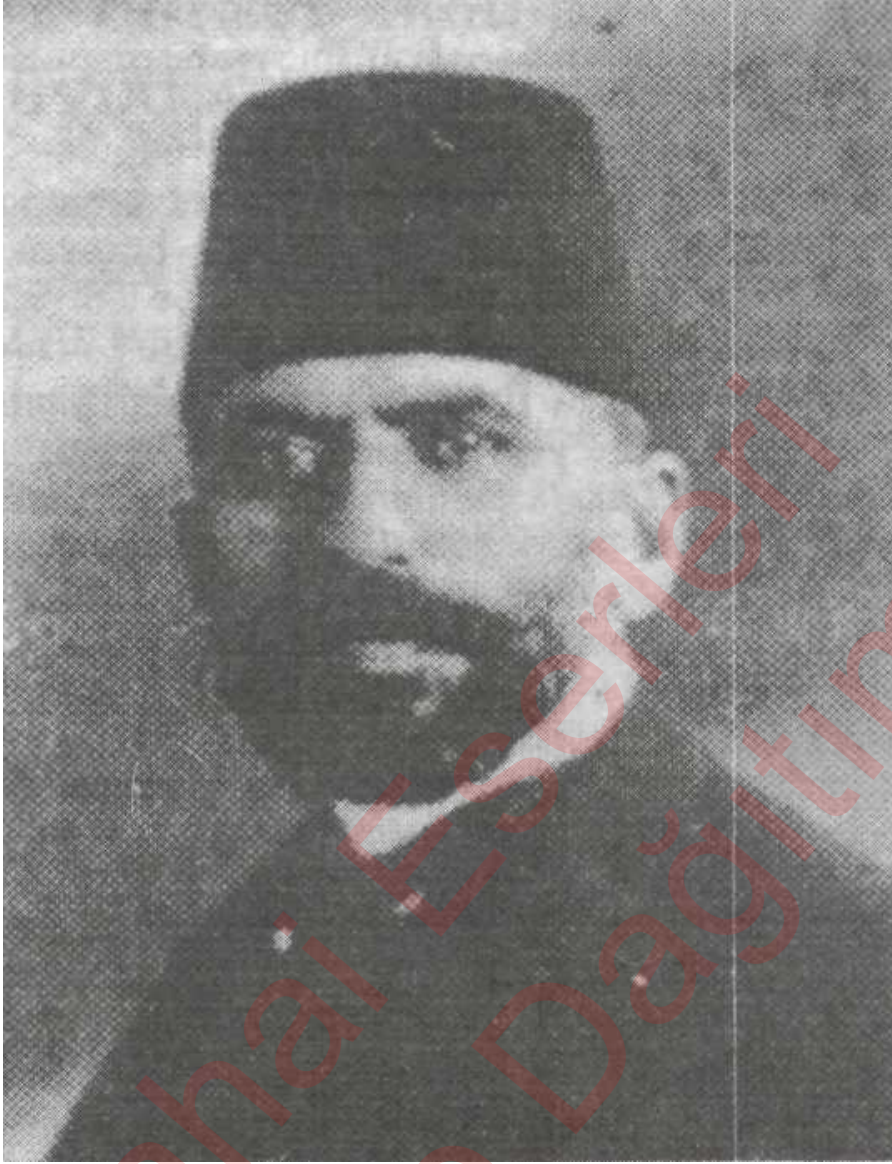
Kabil-i Abade'i Tarihi

Kurretul ayn Kerbela'da, İsfihanlı Mirza Hadi Nehri'nin eşi olan Şemsu'l Duha ve Hz. Babu'l bab'ın kız kardeşi Varaketu'l Firdevs ile birlikte Tanrı Emri'nin yayılması için gece gündüz çalışıyorlardı. Kerbela ve Necef şehirlerinde tanınmış alimlerle tartışıyorlardı. Tahire akli ve nakli delillerle Hz.Bab'ın hakkaniyetini ispatlıyordu. Molla Ali Bestami'nin gelişi ve Bağdat'tan Rumeli'ye doğru hareket etmesinden sonra, Tahire Irak topraklarında tebliğde yıldız gibi parlıyordu. Dini bilgi almak isteyen bir çok talepler değişik yörelerden Kerbela 'ya akın ettiler. Bu heyecan ve hareketi gören din adamları kıskançlık ve korkularından halkı tahrik ederek Tahire'nin evine hücum ettirdiler. Tahire zannederek Şemsu'l Duha'yı yakaladılar, yalın ayak çarşı ve sokaklarda mütemadiyen dövülerek süründürdüler. Bitkin ve perişan bir halde idi. Bu esnada, tesadüfen Şemsu'l Duha'nın kayınpederi Hacı Seyyid

Mehdi bu manzarayı görünce feryat etti "Ey cahil ve gafil insanlar ! Bu kadın benim gelinimdir, saygıdeğer bir seyyidedir" dedi. Epeyce çabalardan sonra gene kadıncağızı bırakmadılar. Bir anda cemaate bir bekçi ulaştı ve Kuretu'l ayn'nın tutuklandığını ve hükümete götürüldüğünü haber verdi, o zaman Şemsu'l Duha'yı serbest bıraktılar.

T ahire tutuklu idi ve Bağdat, hükümetin emrini uzun zaman bekledi. Bu gecikmeden dolayı Hz.Tahire hükümete bir mektup yazdı ve "madem ki Bağdat veya İstanbul'dan bir haber gelmiyorsa, izin veriniz biz kendimiz Bağdad'a gelelim !" diye uyanda bulundu. Bağdad'a gitme isteği kabul edildi. Tanınmış Şeyh Muhammed Şebel'in evine gidildi.

Tahire gece ve gündüz tebliğ ile meşgul idi. Şeyh'in evinde gerçeği araştıranlar grup grup gelip yeni ilahi zuhurdan haber alıyordu. Bu olaylar ve bu manzarayı gören din adamları tahrik oldular, hükümete şikayetlerde bulundular. Hükümet de Tahire ve yanındaki bayanları Bağdat Müftüsünün evine taşımalarını emretti ve onunla kesinlikle görüşmeyi yasakladı. İstanbul'dan Tahire'nin sınır dışı edilmesi emrolununca, Tahire bir grup yakınları ve bazı Arap Babilerle birlikte İran'a doğru gittiler.

Süleyman Nazif, Şair, yazar (Diyarbakır 1869 - İstanbul 1927) "Nasrettin Şah ve Babiler" kitabından alınmıştır.

(1923 - Kanaat Kütüphanesi Yayınları - İstanbul)

...Babi'liğin tesirleri İran'da, halen de, manevi olarak devam ediyor. Kaldı ki bu hareket, 19. yüzyılın Jan Dark'ı denilen dava, iman, ideal, cesaret, ilim, ve güzellik bakımından Jan Dark'tan çok daha üstün olan Zerrin Taç isimli bir kadın kahraman yaratmıştır ki, aslı Türk'tür... Babilerin kendisine, temizlerin temizi manasına Tahire dedikleri bu harikulade güzel kız, cihan tarihinde az erkeğin göstereceği cesaret ve temiz yüreklilikle ölüme gitmiştir.

...Bu genç kadın Babiliği kabul ederek, yeni mezhebin havarisi oldu. İsmi Zerrin Taç idi. Fakat halk değişik meziyetine hayran olarak O'na Kurretu'l aynı Gözbebeği lakabını vermişlerdi. Harikulade zeki, alim, şair, hatip, azimkar olan bu müstesna kadın, iffet ve nezahetçe de hatta düşmanlarını bile tasdik ve itirafa mecbur edecek kadar şaibesizdi. İlk müritleri Kurratülayn'a Tahire sıfatını vermişler, bu isimle hitap ve yad ediyorlardı. İran'ın ölmez şiiirleri arasında Kurratülayn'ın şiiirleri hala üstün mevkidedir.

..Bu müstesna kadın, inancımızca, dünyanın en azimkar, en yüksek şanlı bir bayandır. Bu müstesna kadına, dünyaya gelirken ebeveyni Zerrin Taç ismini verdiler. O filhakika Zerrin Taç (Altın Taç) idi. Başında emsalsiz bir güzellik tacı ve sonra istidat ve irfan olduğu halde doğmuştu. Varını yoğunu inandığı gayeye vakfettikten sonra, halk O'na Kurratülayn (Göz bebeği) lakabını layık gördü. Her karanlık göz için Zerrin Taç bir ümit ışığı olmuştur. Bu kadar güzellik ve pervasızlıkla beraber, o kadar afif ve nezahetperestti ki içtihat bayrağı etrafında toplananların bu müstesna kadına tevcih ettikleri Tahire sıfatını, en amansız düşmanları bile tekzip edemiyor; hayatına kastedenler, namusu huzurunda tasdik ve ihtiram tavrı alıyorlardı. Herkesin arasında pervasız dolaşan bu güzel kadına bir şaibe sürünmedi.

Kurretülayn'ın mantıklara ve vicdanlara hakim olan talakatı beyanı gibi, dayanılmaz güzelliği de yalnız ezeli kudretin heyecan ve aşkına adanmıştı ki o da, yolunda akıbet fedayı can ettiği (sonunda canını feda etti), maksadı ve kendince mukaddes gayesi idi.

İran'ın yalnız metruk, meftur, dertli halkı değil, o vakit ki ekabiri (büyükler) de Zerri Tac'ın bendesi olmuştu. Hatta Tahran'da emniyet makamlarının en büyük amiri bu büyük mücahidenin ıstırabını hafifletme ve O'nu büsbütün kurtarmaya cidden çalışıyordu. Fakat Kurratülayn'ın azim ve vakarı, teklif edilen istiğfarı (tövbeyi) reddederek, şahsi namusu gibi, fikrine ve imanına da sadık kaldı. Nasirüddin Şah'a suikastın vaki olduğu sarayın yakınında Zerrin Taç olunurken, şehzadelerle devlet büyüklerinden bir kalabalık hazır. Babi mezhebine intisap (bağlılık)ve incizabını (çekme) bu halkın önünde korkusuz ve tereddütsüz bir kere daha ilan ederken, din yolunda hayatını feda etmeğe hazır bulunduğunu da ikrarına ilave etmekten çekinmedi. O'nun azmine cellatların tehdidi, zevciyle kayınpederinin ricaları ve gözyaşları yani hiçbir şey tesir etmedi. Ölümünün en fecisine doğru bu kadar metanetle yürümüş bir kadını, hatta bir erkeği, cihan tarihi pek az tanır. Zerrin Taç güzel doğmuştu; Kurratülayn büyük ölmek istiyordu.

Zerrin Taç'ı, Tahran kalesinin üstünde diri diri yaktilar ve külünü, ufukların rüzgarlarına savurdular. Kurretülayn, kendi hayatının son safhasını şu beytiyle daha evvel tasvir etmiş, kim bilir, belki o tarihi dakikalarda şu iki mısrayı söylemişti:

"Men nemiguyam semender baş veya pervane baş

Ger be-azme suhten üftadei merdane baş"

Demiyorum ki; semender ol veya pervane ol,

fakat yanmak meramına (neyyetinde isen) düşünce merdane ol.

İster mezhep olsun, ister din; ister hayalet ve hurufata müstenid (istinat eden) bulunsun, ister asrın yenilik ihtiyacından doğmuş olsun, ihtimal ki Babilik eski haliyle ya başka şekilde dirilir ve yine ihtimal ki Acem Şahlarının tekmesiyle yuvarlandığı şekil içinde büsbütün helak olur, gider. Fakat Kurratülayn'ın namı ve hatırası daima zinde, daima caziptir. Bu ismi ve bu hatırayı hiç bir şey, hiçbir kudret ve şevket yıkamaz. Yolunda can verdiği gayeye eğer akamet (sonuçsuz, verimsiz) mukadderse O'nun mezarı üstünde; yok, eğer hayat ve kudret mev'ud ve müyesser ise yine O'nun şan ve şerefinde Zerrin Taç'ın hayali ve namı ilelebet yaşayacaktır.

Jan Dark'tan daha mevsuk (sağlam delil), daha hakiki, daha gerçek ve daha büyük bir kahraman ki son doğacak Havva kızından Hz.

Havva'ya kadar, kadınlığın her ferdi, bu Kazvinli Türk kızını anarken, sözleri teesürle ıslansın ve göğsü iftiharla kabarsın.

Ah Ey Kurretülayn!...Sen bin Nasirüddin Şah'a bedelsin...Cellatlar senin külünü

Tahran'ın ufuklarına değil, o ufuklardan insaniyetin kalbine saçtılar. Her gönül senin mezarındır.

UNUTULMAYACAK FECİ MANZARA

Tahran sakinlerinin ilelebet unutamayacağı bir manzara, o gün payitahtın devirler görmüş sokaklarından geçti. Çıplak tenlerinde çakı ile açılmış yaraların içine pamuk fitiller konulmuş ve tutuşturulmuş çocuklar ve kadınlar cellatların arasında ve bir seyyar yansın gibi yürümekte idiler. Mahkumları iplerle çekiyorlardı ve kırbaçlarla yürütüyorlardı. Çocuklarla kadınlar hem yürümekte hem bir ağızdan (İnna lillahi ve inna ileyhi raciun) Allah'tan geldik yine Allah'a dönüyoruz ayeti kerimesini yüksek sesle ve ahenkle haykırmakta idiler. Halkın derin sükutu üstünde bu sesler, adeta infilak ediyordu. Çocukların bazıları daha yolda iken terki hayat etti. Cellatlar bunların cenazelerini pederleriyle hemşehrilerinin ayakları altına atıyorlar, fakat bu babalar ve kardeşler atılan cesetlere bir nazar bile atfetmeksizin, vakar ve gururla üzerlerine basıp seçiyorlardı.

...Bu Kazvinli Türk kızı, dünya süzeli, Türk zekası, bir avuç kül olup bitti. Kurratülayn, Türk kadınları arasında müstesna bir mevkiye sahiptir. Bütün cihanın meşhur kadınları arasında dahi birinci mevki O'na verilmelidir. Fakat Kurratülayn taç ve taht uğruna değil, fikir, hürriyet uğruna hürriyet sevgisinde evci alaya yüce bir burca (mevkie) varmış, bunların peşinde büyük bir zeka, geniş bir irfan, uzun ve zahmetli bir emek sarf etmiş, feci bir akıbete bile bile varmış, seve seve ve pek merdane ölüme atılmıştır. Avrupa meşhur kadınlarında dahi böylesi yok gibidir. Fikir savaşı, bu husustaki fedakarlık dünyadaki savaş ve fedakarlıkların hepsinden yüce, hepsinden kıymetlidir. Bir fikri söndürmek için bu kanları döken, bu şenlikleri, bu yangınları yapan, Kurratülayn gibi bir melek yüzlüyü heba eden İran, insaniyet huzurunda kara yüzlüdür. Kurratülayn'ın güzel şiirleri vardır. Türkler Kurratülayn ile iftihar etsin.

...Babiler tarihte eşi az bulunur bir kahramanlık, fevkalade yüksek bir cesaret göstermişlerdir. Fikir uğrunda heyecanlar ve vecidler içinde merdane ve seve seve ateşe, ölüme atılmışlardır. Fikir inkılapçılarına yüksek ders, yüce numunelerdir. Onlar en korkunç ve iğrenç işkencelerden hiç yılmamışlar, bu işkenceler onları fikirlerinden, sayelerinden döndürememiştir.

....Kurratülayn'e, bu yaradılış harikasına bir tövbe ile affedileceği teklif edildiği halde tövbe, yani fikrinden dönmeyi asla kabul etmeyip fikri uğruna kendini feda etmiştir. O'nun, yanarken söylediği beyit azim, iman kahramanlık dolu, pek heyecan veren bir mana ile meşbudur. Süleyman Han vücudundaki mumlar alevler içinde yanarken türkü söyleyerek ölüme kavuşmuştur. Molla İsmail celladın kılıcı altında kahkahalarla gülmüştür. Mirza Kurban Ali öldürülürken bir okumuştur.

Mirza Hasan Edibu'l Ulema Derulfenun muallimi idi.

Hız.Baha'ullah tarafından seçilen dört Tanrı Emrinin ellerinden biri idi.

Hız.Bab'ın zuhuru döneminde Kazvin'de alimlerden ilmi riyaset koltuğuna oturmuş, sözleri geçerli, birçok medrese, cami ve epeyce binalar inşa ederek tanınmış üç kardeş vardı. En büyüğü Hacı Molla Taki Şeyh Ahmed Ahsai ve Hız.Bab'a vaazlarında açıkça ve her zaman kötüleyen biri idi. Öteki kardeş Hacı Molla Salih, sağlam ve kimseye düşmanlığı olmayan tarafsız biri idi ve üçüncüsü ise Hacı Molla Ali ki bu zat Şeyh Ahmed ve Seyit Kazım'ın taraftarlardan ve Hız. Bab'a iman edenlerden birisi idi. Molla Salih'in evladından iki kız kardeş birisi Ummiseleme (Tahire) Hanım ve diğeri Merziye Hanım. Her ikisi alim ve faziletli idiler. Ummiseleme Kazvin imkanları içinde öğrenimi aldıktan sonra daha ileri tahsil için Kerbela ve Necef'e gitmiş. Din alimlerden Seyit Kazım'ı seçerek onun eserlerinden feyiz almaya başlamış. Seyit Kazım, Tahire'nin zeka ve dehasını fark edince "Kuretü'l ayne" lakabıyla onu muhatap etmiştir. Din eğitimini tamamladıktan sonra müçtehit ve alimler onun imtihan evraklarını incelerken, elhakku vel'insaf bu kadın, alimler arasında en faziletli ve bilgisi olmasına rağmen ictihat izni kadınlara verilmesi adet olmamıştır. Kazvine münacatında amcaoğlu Hacı Molla Muhammed'le evlenir.

Altmış (1260 Hicri) yıla yaklaşırken, bu iki kız kardeş Kerbela'ya ziyarete giderler. Tabii Seyit Kazımın huzuruna gitmeye niyetleniyorlar. Bu arada Seyit vefat eder. Talebeleri dağılır ve Hız. Mehdi'nin zuhurunun yaklaştığını üstadları söylediği için her grup bir tarafa

aramaya gider. Molla Hüseyin, Şiraz'a gider ve Hz.Bab'ı bulur ve iman eder. Hz.Bab'ın bazı eserlerini Molla Ali Bestami vasıtasıyla Tahire'ye gönderir.

Meşhur Bedeşt olayında, ahabplar arasında hararetli tartışmalar başladı. Sonuç olarak ileri gelenlerin katılımıyla bir meclisin kurulmasını kararlaştırdılar, şöyle ki eğer Tahire delil ve ispatta üstün olursa ne a'la eğer aciz kalırsa iddiasından ve dediğinden tövbe etmesi gerekir. Meclis kuruldu bir taraftan Kuddus bir taraf da Tahire, münakaşa başladı, herkes dinliyordu. En son Tahire sağlam deliller ve mantıklı verilerle ispat etti ki; bu Emir, geçmiş şeriatı nashetmiştir ve Emrin yeniliği ve bu şeriatın tazeliğini kanıtlandı ve herkes de kabul edip itirafta bulundular. Böylece; düşüncenin arılığı, kitaba ve bilime olan uygunluğu sahabeler tarafından benimsendi. Şevk, sevgi, dostluk ve birlik içinde inkıta ve itaat ile birbirlerini teşvik ederek kulluk ve itaat yolunda hızlanıyorlardı.

Tahire, Hz.Baha'ullah'ın memleketi olan Mazenderan'da bir müddet Tanrı Emrinin tebliği için çalıştılar. Kuddus ise Barfruş tarafına gittiler.

Tahire Mazenderan'dan Tahran'a giderek Tanrı Emrinin yayılmasında gece ve gündüz çalışmakta idi, O'nun toplantılarına katılan ister saraydan olsun ister ulema zümresinden kim olursa olsun özellikle bayanlar hep Tahire'nin ilmine, necabetine, kibarlığına, kemallerine, beyan ve fesahatine, bilim, irfan ve şiirlerine hayran oluyorlardı. Bir taraftan din adamları, halk arsında bir yaygara ve şayia attılar ki; Sakın! Sakın! kız çocuklarınızı okutmayın, kız çocuklarınız okurlarsa Tahire gibi Babi olacaktır !.

Naseruttin Şah'a atılan silahlardan sonra Babiler tehlikeye düştüler bir çoğu katledildi ve Tahire de bir yıldan fazla Tahran'da Mahmut Han Kelanter (Emniyet Görevlisi)'in evinde mahpus kaldılar ve idam fermanı sadır oldu, fakat sarayda ve memleketin ileri gelenlerin hanımları hepsi de Tahire hayranlarından oldukları için ölüm fermanını icrasında büyük bir kargaşa ve itirazların olabileceğini düşündüler. Şah ve Sadrı Azam birlikte bazı müçtehitlerin huzurunda bir sorgulama sonucunda ölüm fetvasının din adamları adına çıkmasının daha uygun olacağını düşünerek bu meclisi Kelanterin evinde kurdular ve uzunca münakaşa ve tartışmalar sürdü. Fakat din adamlar Tahire'nin karşısında aciz ve çaresiz kaldılar, bunlara rağmen bir fetva hazırladılar, şöyle ki bu kadının yolu karanlıktır, sapıklıktır, dolayısıyla katli vaciptir. Bu hüküm devlet tarafından daha da çarpıtılarak bazı iftira ve yalanlarla sağa sola yaydılar ve ölüm ferman ve fetvasını saray ve mülki amirlerin bayanları galayanından korkarak gece yarısı kimsenin haberi olmadan gizlice icra ettiler.

Mirza Hasan Edibu'l Ulema'nın Amcazadelerinden birisi Tahire'nin bir yıl evinde hapiste kalan Mahmut Kelanter'in oğlu ile arkadaş ve meslektaşmış. Onun çabasıyla evinde bir toplantı yaparak Tahire'nin şahadeti hakkında birinci ağızdan bilgi alarak ve Edibu'l Ulemanın kaleminden bu olayı inceleyelim:

Bir araya toplandığımızda, Kelanterin oğlundan sordum: Kuretu'l ayn'ın öldürülmesi hakkında değişik ifadeler duydum, fakat siz herkesten daha doğru bilgiye sahipsiniz, çünkü uzun zaman sizin hapsinizdeymiş.

Kelanter'in oğlu şöyle anlatmaya başladı: "İdam gecesinden bir önceki öğleden sonra sanki bir yolcu yola çıkacak gibi kendini hazırladı, temiz elbiselerini giyerek ve evimizin ahaliyle teker teker vedalaşarak helalleşti. Sonra yukarı çıktı ve yavaşça bir şeyler okudu. Kimse ile hiç bir şekilde konuşmadı. Geceyi üç saat geçinceye kadar. Kimsenin onunla görüşmesine izin yoktu. Babam (Kelanter) geldi ve bana tembihlerde bulundu ki; ilgili memurlara iyice tembih ettim, sakın dikkat et İlhani bahçesine bu kadını götürürken yolda kimse görmesin ve her hangi bir ayaklanmaya yol vermeyelim ! Aziz Han Serdar'a teslim etmen lazım. Emir yerine geldiğinde hemen bana haber vermelisin ta ki; ben de durumu Şah'a bildireyim. Birlikte gittik. Tahire bekliyordu. Babam; buyurun, sizi bir yere götüreceğiz dedi.

O hemen geldi ve babamın atı hazırды ve onu bindirdi ve kimse onun kadın olduğunu fark etmesin diye kendi cübbesini üzerine attı. Bir kaç hizmetli ile bahçeye vardık. Bahçedeki bir binanın alt katında hizmetçilerin bulunduğu odaya girdik, üst katta Serdar beni bekliyordu, selam verdim ve babamın mesajını ilettim. Kimselerin haberi olup olmadığını benden sordu. Ben de kimsenin haberi olmadığını söyledim. Bir müstahdemi çağırdı ve yakınlarına göndermek üzere bir avuç altın para ikram ederek aynı zamanda bir de ipekli bir mendil ona verdi ve dedi: Bu mendille bu Babi olan kadının boğazını saracaksın ve onu boğacaksın çünkü herkesin yolunu saptırıyor. Hizmetçi aşağı doğru indi ve Tahire'nin karşısında durdu ben de onunla birlikte idim. Tahire ona bir bakışla bazı ibareler söyledi. Müstahdem başını aşağı eğerek Türkçe olarak bazı şeyler söyleyerek geri geri, odadan dışarıya çıktı. Ben Serdar'a çıktım ve olayı aynen ona söyledim. Bir kahve istedi, içti ve derin derin düşünmeye daldı. Kendi nazırını çağırdı. Uyumsuz ve yaramaz zenci bir müstahdem hatırladı ve çağırdı. Ona vaadlerde bulunarak, zayıf bir kadının boğulmasını istedi. Birlikte aşağı inip elindeki mendille onun boynunu sardı. O kadar sıkı ki Tahire cansız yere düştü, bir kaç tekme de vurarak müstahdemler aynı giydiği elbiselerle bahçenin arka tarafındaki bir kuyuya atarak taş ve toprakla kuyuyu doldurdular. Ben eve dönerek olayı olduğu gibi babama anlatım.

Bu olaydan tam 9 sene sonra ekmek kıtlığı yüzünden Tahrandaki kadınlar saraya doğru yürüdüler, fakat Kelanter kadınları dağıtmak için dövdürdü. Saray balkonunda şah bu manzarayı seyrediyordu. Gördüğü manzaradan dolayı Kelanteri çağırdı bir ip getirin diye emretti. İp getirildi. "Boynuna sarın ve boğun onu" diye emir verdi. Kelanteri bu davranıştan dolayı boğdular ve aynı ipi ayaklarına bağlayarak sürükleye sürükleye isyancı kadınların önüne götürdüler ve iki gün içinde istekleriniz yerine gelecek dediler ve böylece herkesi dağıttılar. Çok kısa zamanda Kelanterin ailesi perişan oldu ve evleri bir harabeye döndü.

Tahire'den Bazı Şiirler (Farsçadan):

Seni görürsem eğer, yüz yüze, karşı karşıya
Üzüntümü anlatırım be sana, tane tane, tel tel

Yüzünü görmeye, saba gibi eserim
Ev ev, kapı kapı, yol yol, sokak sokak

Ayrılıktan, akar iki gözden yüreğimin kanı
Dicle Dicle, derya derya, çeşme çeşme, kanal kanal

Küçük ağzının, anber kokan yüz hattının
Gonca gonca, çiçek çiçek, lale lale, hoş bir koku

Senin kaşın, gözün, avlamış gönlümün kuşu
Mizaç mizaç, gönül gönül, sevgi sevgi, huy huy

Hazin gönül, dokumuştur sevgini ruh kumaşıma,
Dizi dizi, ip ip, tel tel, çözgü çözgü

Tahire gönlünde aradı, Senden başka bulamadı
Safha safha, kat kat, perde perde, iç içe

Saçının teline sevdamdır benim
Ayrılık üzüntüsü kargaşamdır benim
Al dudağın saf balımdır benim
Aşkın tepeden tırnağa sardı benim
Ben gitmişim, sen gelmişsin yerime

Üzüntüden çokça meşakkat çekmişim
Bela badesinden ard arda içmişim
Bitkin isem candan ben yanmışım
Gönlüm diri, eğer gamdan ölmüşüm
Dudağının can veren İsa 'dır benim

Hazine bensem, maliki mahzarısın Sen
Gömüş bensem, Sahib-i madensin Sen
Tane bensem, sahib-i harmansın Sen
Varlığın nedir? Eğer ben Sen isen
Sen ben isen, öyleyse nedir suretim

Işığında zerre gibi alçaldım
Aşk badesinden oldum ben mest
Saçlarının telini elde eder olmuşum
Sen ben isen, kendime taptım ben
Secde kılan tüm a'zamdır benim

Yüreğim seninse niçin kanatırsın onu
Değilse senin, neden Mecnun edersin onu
An bian yürek yanığı arttırırsın Sen
Benliğinden tam arttırırsın beni
Yer ettin şeyda gönlümde benim

Aşkın ateşinden yanıp çıkınca duman
Varlığım da yokluğum, yaktı büsbütün
Silip hem kafirliği, hem de Müslümanlığım
Secde kıldım, Senin eğri olan kaşına,
Kabe'den Klise'ye fark yoktur benim!

Ezel kalemi, kağıda çizdi rakam
Levh-u kalem birbirleriyle kucaklaştılar
Yokluktan daha varlık yaratmaz iken
Adem'in vücuduna can üflenir iken
Sevgin vardı, şeyda olan gönlüm benim!

Kaza Eli Adem'in çamuruna yoğrurken
Ekti gönül tarlasına Senin sevgini
Artık, aşkın kaderim oldu benim
Cennet ve cehennemden kurtuluş oldu benim
Yoktur, Senden başka bir temenim benim

Var isem, kendimden fani olmaktayım
Rabbani bedeni yudumlamaktayım
Hayranlık vadisinde yanmaktayım
Perişanlık çöllerde dolaşmaktayım
Ne olursa olsa rüsvadır gönlüm benim

Gönül kapısında "göster bana" deyince
O tarafa cilve dolu gidince
Her tarafta kargaşalar içinde

O tümüyle ben oldu, ben ise O olunca
Ben del isem, O ise delaramdır benim

Kabem'dir Senin yolundaki toprağın
Cihanı aydınlatan meş'eledir. O yüzün
Can zinciridir, kıvırcımlı saçlarının
Gönlümün kıblesi, iki keman kaşındır
Klise'de hasım Senin saçındır beni

Herkayı, seccadeyi atmaktayım
Mavi billur badeyi almaktayım
Tur dağında şaş'a atmaktayım
Yeri göğü, aşk ile coşturmaktayım
Meyhane eşiğinde yerimdir benim

Abha Güneşi, ışıkları saçar iken, aşıkların canı
Zerreler gibi raksandır, görünür olan hüzmesinde

Ey uymuş olan, sevgili geldi, uyan
Silkelen kendini, çabukça uyan

İmdi O, sevgiye lütfе geldi
Ey sevgilinin aşık-i zarı uyan

Geldi baş ucuna tabib-i canın
Ey gönlü yorgun düşmüş, uyan
Ey sevgilinin sarhoşu olan
Gam gideren şarap geldi uyan

Ey ayrılığa düşmüş olan
İşte yar'a kavuşma devri, uyan

Ey hazandan soldurmuş olan
Şimdi bahar zamanı oldu, uyan

Yepyeni yıl, yepyeni yaşamdır artık
Paramparça olmuş Ey ölü, uyan

**"Hırkayı, seccadeyi atmaktayım
Mavi billur badeyi almaktayım
Tur dağında şaşa 'a atmaktayım
Yeri göğü, aşk ile coşturmaktayım
Meyhane eşiğinde yerimdir benim"**

"Tahire"

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.